

[Thoft]

kredit for sine klienter. Det vil samtlige revisorer i dette land selvfølgelig gøre. Derfor er den eneste løsning, hvis man skal imødekomme fru Aase Olesens på mange måder korrekte betragtning om, at udsættelsen med indgivelse af selvangivelsen betyder, at det er svært at nå det til 15. marts – det er jo for så vidt korrekt – at man selvfølgelig så inddrager rentegevinsten. Strafrenten på restskatten er på et år 8 pct., og på et halvt år må det så være 3 pct.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Da jeg ved førstebehandlingen kommenterede det lovforslag, som er på dagsordenen i dag, fremhævede jeg meget nøje, at det er et lovforslag, som ikke medfører udgifter for staten, men giver fordele for en række mennesker. Med andre ord: staten har ingen interesse i ikke at give disse fordele, tværtimod, men det er selvfølgelig klart, at der er nogle enkelte skatteydere – og det er slet ikke så få, nemlig først og fremmest dem, der får udsættelse med deres selvangivelse – der kan få en fordel ud af det.

Det er derfor i og for sig naturligt, at SF med støtte af VS og socialdemokratiet stiller et ændringsforslag, for man kan jo ikke efter deres ideologi give nogle fordele til nogle mennesker, nej, de skal tværtimod, og specielt hvis det er erhvervslivet, have det hårdt, og de skal mærke, at de er de forfulgte dyr i skattelovgivningen.

Derfor er jeg glad for, at et flertal vil støtte lovgivningen og afvise ændringsforslaget fra SF.

Må jeg med hensyn til det subsidiære ændringsforslag, som SF har stillet, hvorefter beløbet forrentes, have lov til at sige, at dette vil være en yderligere komplikation af skattelovgivningen. De foreslåede 3 pct. skal jo indbetales inden den 1. juni. Hvis man så har indbetalt for meget, har man ingen chance for at få de for meget indbetalte renter tilbage igen.

Også dette forslag strider mod den forenkling i skattelovgivningen, som alle taler om, men som, når det kommer til stykket, ingen af oppositionspartierne til venstre for socialdemokratiet og socialdemokratiet selv ønsker at gøre noget for at vi gennemfører.

Lenger (VS):

Vi vil bestride det, som ministeren siger, at der skulle være tale om en ordning, der ikke er til udgift for staten. Der sker naturligvis det, at alle de, som har indbetalt frivilligt inden den 15. marts, vil udskyde deres indbetaling til den 1. juni, og om der så kommer nogle flere med omkring den 1. juni, er udelukkende et spørgsmål om likviditet. Jeg forstod på fru Aase Olesens indlæg, at det var det, som var afgørende for det radikale venstre. Men vi vil altså bestride ministerens opfattelse af, at der ikke er tale om udgifter. Der er tale om udgifter, fordi man giver en længere rentefri periode, og den likviditetsforbedring, som åbenbart er så afgørende for det radikale venstre, er en likviditetsforbedring, der kun kan være gældende i perioden fra 1. juni og cirka et halvt år frem. I perioden op til den 1. juni er der omvendt tale om en forringelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 67 stemte for, 85 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 66 stemte for, 84 imod.

§ 1, ændringsforslag nr. 3 og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Tredje behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1984.

(Fremsat 6/2 84. Første behandling 7/2 84. Betænkning 8/2 84. Anden behandling

17/2 84. Tillægsbetænkning 21/2 84. Ændringsforslag uden for tillægsbetænkningen fremsat henholdsvis 17/1 84 og 21/1 84 af Elisabeth Bruun Olesen (VS) og 22/1 84 af finansministeren).

I tillægsbetænkningen var der stillet 19 ændringsforslag.

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet 2 ændringsforslag af Elisabeth Bruun Olesen (VS).

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet 1 ændringsforslag af finansministeren.

(Tillægsbetænkningen med bilag og ændringsforslagene uden for tillægsbetænkningen er optaget i tillæg D).

Formanden:

Da de i finansudvalgets tillægsbetænkning indeholdte ændringsforslag samt det af Elisabeth Bruun Olesen (VS) på blad nr. 118 stillede ændringsforslag og det af finansministeren på blad nr. 148' stillede ændringsforslag ikke er omdelt inden for den i forretningsordenens § 18 nævnte frist på 4 dage, kan disse ændringsforslag kun med tingets samtykke behandles i dette møde. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg tingets samtykke hertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

Folketinget skal nu for anden gang til at debattere ændringsforslag til finanslovsforslaget for 1984. Den 14. december 1983 havde vi debat og afstemning om de ændringsforslag, der forelå dengang, og en mindre del af oppositionens ændringsforslag blev vedtaget, nemlig de ændringsforslag, som kunne samle socialdemokratiets, SFs og det radikale venstres stemmer, men som bekendt blev de fleste af vore ændringsforslag forkastet, og den 15. december 1983 faldt finanslovsforslaget og udløste folketingsvalget.

Vi havde i december for at sikre finanslovens vedtagelse tilbudt regeringen en aftale om at løse de mest presserende problemer for de unge ledige og for mennesker, der lever af sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge og bistandshjælp. Vi tilbød også regeringen

at være med til at finansiere disse opgaver, således at budgetunderskuddet ikke ville blive forøget. Regeringen ønskede ikke nogen aftale, regeringen ønskede ikke at sikre finanslovsforslagets vedtagelse, regeringen ønskede et valg.

Socialdemokratiet havde efter valget den sikre forventning, at regeringen ville gå ind i realitetsforhandlinger om finanslovsforslaget for 1984. Statsministeren gav på selve valgnatten udtryk for stærke ønsker om straks at indlede sådanne forhandlinger, men det kom til at vare flere uger, før forhandlingerne kom i gang. Vi har ikke haft fantasi til at forestille os, at regeringen ikke mente sin forhandlingsvilje ærligt. Vi kunne ikke forestille os, at regeringen ville bygge sin politik, sin finanslov og sin fremtid på det snævre og usikre flertal, som kunne skabes med det radikale venstre og nogle nordatlantiske mandater.

Der har jo ind imellem lydt røster især fra partiet venstres ministre om, at de socialdemokratiske ønsker om ændringer i finanslovsforslaget ville forringe den økonomiske politik, at vi ville forkaste den afdæmpning af de offentlige udgifters udvikling, som er nødvendig for at få statsgælden ned.

Det er en urimelig mistænkeliggørelse. Vores ændringsforslag, som vi gennem de seneste uger har søgt at få regeringens tilslutning til, er koncentreret om de mest påtrængende områder. Den ulykkelige og urimelige ungdomsledighed og en forbedring af de mest udsatte sociale gruppers levevilkår giver udgifter, som er på under 1 pct. af finanslovsforslagets totale statslige udgifter.

Socialdemokratiet ønsker ikke at give sin støtte til, endsige opfordre til en generel svækkelse af den udgiftspolitiske styring. Vi ønsker alene en socialt retfærdig fordeling af stramminger. Regeringens afvisning har intet med økonomisk ansvarsfølelse at gøre. Den er alene udtryk for en klassepolitisk kynisme, som vil få alvorlige konsekvenser for udviklingen i vores samfund.

Efter at forhandlinger med regeringen kun har ført til et resultat, som ikke er tilstrækkeligt til, at vi kan indgå en aftale med regeringen, har vi måttet fremsætte vore ændringsforslag til afstemning her i dag.

Socialdemokratiets ændringsforslag falder i to grupper: udgifter – og indtægter til at dække udgifterne med. Udgifterne til be-

[Camre]

kæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, i alt 556,4 mill. kr., hvoraf 200 mill. kr. dækkes af en kompenserende besparelse, er fordelt på en række forskellige initiativer. Det gælder forøgelse af uddannelsesmulighederne på de områder, hvor mangelen på uddannelsespladser er størst, handelsskoler, tekniske skoler, EFG, uddannelse af specialarbejdere, efteruddannelse af faglærte, vejledningskurser, forsøgskurser osv.

Vi foreslår også en forøgelse på 243,8 mill. kr. på jobskabelse i den offentlige sektor finansieret for de 200 mill. kr.s vedkommende med en overførsel fra jobskabelsen i den private sektor, som vi intet har imod, men som ikke vil blive udnyttet.

Skulle vores forøgselsforslag ikke blive vedtaget her i dag, trækker vi naturligvis forslaget om udgiftsreduktionen for jobskabelse i den private sektor tilbage.

Til brug for en genopretning af de sociale vilkår for de mest udsatte grupper foreslår vi en samlet pulje på 1 mia kr. til fordeling på fjernelse af fattighjælpsparagraffen i bistandsloven, til regulering af dagpenge ved sygdom, fødsel og ledighed og til ophævelse af karensdagslovgivningen.

Vore indtægtsforslag er en forhøjelse af selskabsskatten fra 40 til 44 pct., hvilket giver staten 1 mia kr., og en indsats mod forskellige former for skatteunddragelse, skattetænkning og skatteflugt, hvilket giver 400 mill. kr. Med udgifter på 1.356.400.000 kr. og indtægter på 1.400.000.000 kr. er der således et overskud på godt 40 mill. kr. til yderligere nedbringelse af budgetunderskuddet. Jeg anbefaler tinget at stemme for vores forslag.

Regeringen har stillet 2 ændringsforslag, for det første om en samlet reserve på 500 mill. kr. til dækning af udgifter til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Det svarer næsten til de nedskæringer på samme område, som regeringen fik stemt ind på finanslovsforslaget i december 1983. Vi savner i forslaget en specifikation af, hvor pengene skal bruges. Det er der sikkert endnu flere uden for dette hus der også gør.

Fra forhandlinger med regeringen ved vi naturligvis, hvad regeringens hensigter er, og vi kan stemme for det stillede ændringsforslag som et skridt fremad. Det er imidlertid for lille et skridt, det må suppleres med vore ændringsforslag, hvis det skal hjælpe afgø-

rende på situationen, men det ønsker regeringen altså ikke.

Det andet regeringsforslag er en negativ budgetreguleringskonto på samme 500 mill. kr., hvilket oversat til menneskesprog betyder, at der senere skal findes dækning for udgifterne. Vi kan også stemme for dette ændringsforslag, for udgifterne skal jo dækkes ind.

Nu står der intet om i det forslag, vi stemmer om, hvordan de 500 mill. kr. skal findes, og vi har jo nok en anden opfattelse af det spørgsmål, end regeringen har. Vores ja til ændringsforslaget er derfor ikke et tilsagn om at støtte kompenserende besparelsesforslag, hvor som helst regeringen vil finde sådanne; og bliver der f.eks. tale om at tage pengene fra kommunerne, er socialdemokratiet klart imod.

Endelig har regeringen uden for tillægsbetænkningen stillet et forslag til tekstanmærkning om Ranum seminarium, et forslag, som er udarbejdet sammen med os. Jeg finder, at de i tekstanmærkningen indeholdte forslag er de bedst opnåelige for Ranum i den foreliggende situation, og skal meddele, at vi kan støtte vedtagelsen af denne tekstanmærkning.

SF har stillet 3 ændringsforslag, som helt eller delvis overlapper et af vore ændringsforslag. Vi noterer, at SF ikke har foreslået dækning af de udgifter, som forslagene medfører. Vi kan derfor ikke stemme for dem. Vi er imidlertid enige i principperne, og derfor kan vi heller ikke stemme imod. Vi vil om disse ændringsforslag tilkendegive, at vi hverken stemmer for eller imod.

Gammelgaard (KF):

Regeringen har i tillægsbetænkningen stillet 2 ændringsforslag, der har med bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden at gøre. Man gør det således, at reservebeløbet vedrørende nye bevillingsforslag foreslås forhøjet med 500 mill. kr. til dækning af udgifter i forbindelse med regeringens oplæg til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Foranstaltningerne vil blive forelagt særskilt ved aktstykke for finansudvalget eller ved fremsættelse af forslag til ny lovgivning.

Folketinget kender indholdet af regeringens forslag til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Regeringen har fremlagt et

[Gammelgaard]

meget omfattende program, som det altså vil koste ca. 500 mill. kr. at realisere.

Må jeg i den forbindelse bemærke, at vi lige har hørt den socialdemokratiske ordfører udtale, at det, socialdemokraterne vil ofre på ungdomsarbejdslededsbekæmpelse i forbindelse med vedtagelsen af dette finanslovsforslag ud over det, der allerede er opført, er 556,4 mill. kr. Der er altså ikke den store forskel på de beløbstørrelser, det drejer sig om, når vi ser på regeringens forslag og socialdemokratiets forslag til bekæmpelse af ungdomsarbejdslededsheden.

Regeringen foreslår, at de 500 mill. kr. finansieres gennem offentlige besparelser, og derfor foreslås som et modstykke til den samtidig hermed foreslåede forhøjelse af reserven vedrørende nye bevillingsforslag en nedsættelse af budgetreguleringskontoen med 500 mill. kr. Forslag til udmøntning vil fremkomme senere. Der er i høj grad sammenhæng i regeringens politik.

Nu har vi så hørt det første socialdemokratiske ordførerindlæg her i dag. Det var hr. Camres. Man kan selvfølgelig have sine formodninger om, hvad hr. Camre mener at socialdemokratiet skulle stemme vedrørende finanslovsforslaget. Det vil hr. Camre sikkert ikke oplyse fra denne talerstol. Der er jo truffet en beslutning i den socialdemokratiske gruppe, den kommer vi til at drøfte senere på dagen.

Men uanset at man nok har en opfattelse af, hvad hr. Camre mener, så må jeg alligevel sige, at hr. Camre jo her holdt en tale, der var stærkt agitatorisk. Hr. Camre talte om, at regeringen fører klassepolitik. Jeg må sige, det er beklageligt, at socialdemokratiet ikke har opdaget, at valgkampen er forbi. Partiets ændringsforslag til finanslovsforslaget er udtryk for en overbudspolitik. Det er beklageligt. Der stilles forslag om nye milliardstore offentlige udgifter, som skal finansieres via skatter, der ikke kan undgå at virke arbejdsløshedsfremkaldende. Det er med andre ord nøjagtig den samme politik, som socialdemokratiet førte, da de var i regering, en politik, der har skabt mismod i erhvervslivet og brede dele af befolkningen, en politik, der øgede renten, inflationen og arbejdsløsheden.

Konkret foreslår socialdemokratiet, at selskabsskatten skal forhøjes med 10 pct., fra 40 til 44 pct. Socialdemokratiet har åbenbart ikke forstået, at det er det diametralt modsat-

te, vi har brug for. En forhøjelse af selskabsskatten forringer investeringslysten, mens en nedsættelse af beskattningen her i landet vil skabe øgede investeringer. Så enkelt er det.

Må jeg i den forbindelse pege på forskellige synspunkter, som er kommet frem i den offentlige debat på det seneste fra – kan man vel godt sige – socialdemokratisk side.

Den tidligere skatteminister, hr. Lykketoft, hvis opfattelse af den socialdemokratiske stemmeafgivning her i dag man også kan have en formodning om, ser langt og længselsfuldt efter den merindtjening, der langt om længe har indfundet sig i en række virksomheder. Selv om beskæftigelsen nu, modsat i hr. Lykketofts ministertid, går opad, er det ikke nok for ham. Han efterlyser i Politisk Ugebrev, der udgives af Forlaget Management, den 20. februar 1984 en massiv skat på de såkaldt ubenyttede gevinster. Pengene skal ind i det offentlige investeringsprogram, som hr. Lykketoft forestiller sig.

Den tidligere minister overser aldeles, at der er virksomheder, som ikke alene satser deres egen fortjeneste, men også låner eller nytegner penge fra andre virksomheders overskud. Han forestiller sig – det er jo også den tankegang, der ligger bag det socialdemokratiske beskatningsforslag her i dag – at man i moderne erhvervsliv kan kanalisere enhver fortjeneste ind i et nyt fremstød uden at vente på et økonomisk grundlag eller på et projekt, der er solidt nok til at holde i virkeligheden. Letsindigheden ved sådanne dispositioner fatter hr. Lykketoft og hans ligesindede ikke. Netop derfor er de af ham påtænkte offentlige investeringsprogrammer dømt til at mislykkes.

Så er der mere jordnærhed i det økonomiske syn, der samtidig kommer til udtryk i fagforeningsbladet Metal, som med disse ord giver opskriften på, hvordan man skaber beskæftigelse. Jeg citerer fra det nummer af fagforeningsbladet Metal, der er afleveret, som det hedder, til postvæsenet den 14. februar 1984:

»Ved at gøre det til en bedre forretning at investere aktivt end passivt skaber man beskæftigelse. Lad det blive en endnu bedre forretning at drive virksomhed i dette land, at drive arbejdspladser. Så bliver der også noget for os at hente hjem.«

Jeg synes, at socialdemokratiet skulle lære noget af Dansk Metals opfattelse her. Så

[Gammelgaard]

havde man ikke stillet det ændringsforslag vedrørende en forhøjelse af selskabsskatten, man er kommet med.

For at gøre skatteforslaget komplet foreslås det, at det skal have virkning fra indkomståret 1983, altså en lov med tilbagevirkende kraft. Det er jo ikke ligefrem den form for lovgivning, der fremmer tilliden til de politiske beslutningsmyndigheder. I erhvervslivet må man se med stor bekymring på dette. Det betyder reelt, hvis det gennemføres, at virksomhederne har produceret og investeret under falske forudsætninger. I det konservative folkeparti er vi i princippet modstander af love med tilbagevirkende kraft. De er kun med til at skabe usikkerhed og er til stor skade for retssikkerheden.

Herudover fremsætter socialdemokratiet en række udgiftkrævende forslag såsom ophævelse af karensdagen, regulering af dagpenge og ophævelse af bistandslovens bestemmelse om varighedsbegrænsning vedrørende den varige hjælp.

Socialdemokratiet siger, at der er skabt fuld dækning for disse udgifter, men symmetrien rækker nu ikke langt. Man siger, at det koster 1 mia kr. at gennemføre disse forskellige sociale genopretningsforanstaltninger, som man kalder det. Men hvad koster det egentlig? Ja, ser vi blot på karensdagen, ser vi, at den oprindelig anslåede besparelse var på 1.380 mill. kr. på årsbasis. Så er der kommet en yderligere besparelse for det offentlige på grund af dalende sygefravær. Det giver 260 mill. kr. Det er en besparelse på i alt 1.640 mill. kr. Det er altså karensdagen. Det vil det koste, hvis man gennemfører en ophævelse af karensdagen, og det er oven i købet i januar 1982-pris- og lønniveau.

Hvis vi ser på en ophævelse af bistandslovens § 37, stk. 4, altså varighedsbegrænsningen, konstaterer vi, at det vil koste 190 mill. kr. Så er vi oppe på 1.830 mill. kr. Og gennemfører man så reguleringen af dagpenge, efterlønnen m.v., hvad socialdemokratiet jo stiller forslag om, så er vi oppe i et milliardbeløb, som ligger milevidt fra den ene milliard, socialdemokratiet påstår at deres genopretningsforslag koster. Der er overhovedet ikke sammenhæng i det socialdemokratiske ændringsforslag.

Hertil kommer yderligere en mangel på symmetri. Alle udgiftsforslagene er, så vidt man kan se af papirerne her, vedvarende; de

kræver midler hvert eneste år fremover. Flere af indtægtsforslagene vil derimod kun give de nødvendige penge i indeværende finansår.

Eksempelvis vil en forhøjelse af selskabsskatten give ekstra store beløb i 1984 på grund af pengeinstitutternes store kursgevinster i 1983. Det vil ikke gentage sig i 1984, hvorfor provenuet ikke vil være tilsvarende stort i 1985. Hvad vil socialdemokratiet så gøre? Vil man så komme med forslag om en forhøjelse af selskabsskatten til 50 pct. eller mere?

Der er ikke balance i den socialdemokratiske politik. Man fristes til at tilføje: når vi tænker på ændringsforslag fra tidligere år, kunne man så forvente andet? Erfaringen taler sit eget tydelige sprog. Jeg må derfor afvise de socialdemokratiske ændringsforslag. De er udtryk for en tilbagevenden til den politik, der førte landet ud i de store økonomiske problemer, som vi alle kender.

Det samme gælder de af SF stillede ændringsforslag. Her er blot tale om, at SF på hvert enkelt punkt har skullet overgå socialdemokratiet. Det gør blot ondt værre.

Jeg kan altså sige sammenfattende vedrørende ændringsforslagene, at vi indstiller regeringens ændringsforslag til vedtagelse, de øvrige ændringsforslag til forkastelse.

Fogh Rasmussen (V):

Der er stillet en række ændringsforslag til finanslovsforslaget. Regeringen har stillet 3 ændringsforslag. Venstre kan støtte disse ændringsforslag.

De to af regeringens ændringsforslag vedrører bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. På den ene side foreslår regeringen, at der skal afsættes ½ mia kr. ekstra til en udvidet bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, og på den anden side foreslår regeringen, at det skal finansieres ved en budgetregulering på 500 mill. kr.

Den plan for bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, regeringen har lagt frem, vil samlet indebære, når man tager hensyn til de uddannelsespladser, som allerede var indeholdt i finanslovsforslaget, at der skaffes over 16.000 ekstra uddannelsespladser.

Venstre er meget tilfreds med, at det er lykkedes med et flertal at opnå en aftale om denne udvidede bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, og vi er også meget tilfredse

[Fogh Rasmussen]

med de tilkendegivelser og med det ændringsforslag, der har været vedrørende finansieringen af denne udvidede bekæmpelse af ungdomsledigheden.

Uden for betænkningen har regeringen stillet et ændringsforslag vedrørende en gradvis afvikling af Ranum statsseminarium. Jeg vil godt sige om dette, at det er klart, at på et parti som venstre, som altid har lagt megen vægt på de mindre, lokale samfunds udviklingsmuligheder, gør det naturligvis ondt, at en sådan beslutning må træffes. På den anden side må vi erkende, at der har været en så ringe søgning til seminariet, at det ikke længere er forsvarligt at opretholde driften af det som lærerseminarium. Vi er derfor tilfredse med, at det i ændringsforslaget er forudsat, at der i byen Ranum, som jo er meget afhængig af en uddannelsesinstitution, opretholdes en videregående uddannelse på stedet, sådan at der etableres et 3-sporet socialpædagogisk seminarium.

Venstre kan altså på den baggrund støtte dette ændringsforslag. Jeg skal oplyse, at de to venstremedlemmer, som er valgt i Nordjyllands amt, hvoraf fru Mette Madsen er til stede i dag, vil stemme imod dette ændringsforslag.

Derimod må vi afvise de ændringsforslag, som er stillet af socialdemokratiet. Socialdemokratiet har stillet en lang række ændringsforslag, som kort fortalt går ud på, at der på den ene side foreslås merudgifter på i nærheden af 1,4 mia kr. og på den anden side foreslås merindtægter til at finansiere disse merudgifter.

Vi afviser de ændringsforslag om merudgifter, som socialdemokratiet har stillet. Den ene del af forslagene er en uddeling af 400 mill. kr. til forskellige formål, hvoraf tyngden ligger på forslag vedrørende bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Jeg vil om disse ændringsforslag blot sige, at der er jo, som jeg nævnte før, fra regeringens side stillet et ændringsforslag, som netop går ud på en udvidet bekæmpelse af ungdomsledigheden. På den baggrund må vi afvise de forslag, socialdemokratiet har stillet angående dette.

Men det, som udgiftsmæssigt er det mest tyngende blandt de socialdemokratiske forslag, er, at der skal afsættes yderligere 1 mia kr. til såkaldt social genopretning. Jeg vil om dette sige 2 ting. For det første, at vi slet ikke kan anerkende, at der skulle være et sådant

behov for social genopretning, som socialdemokratiet har anført. Det er nok noget, vi får lejlighed til at vende tilbage til senere i dag. For det andet rækker den ene milliard kroner, socialdemokratiet har afsat til formålet, slet ikke – sådan som også hr. Gammelgaard allerede har været inde på det – hvis man virkelig skal opfylde de formål, socialdemokratiet har anført i bemærkningerne til sit ændringsforslag. Vi må fastslå, at det reelle omfang af de merudgifter, socialdemokratiet har stillet forslag om, er langt større, end det foregives i bemærkningerne til ændringsforslagene.

Vi må også afvise de forslag om merindtægter, socialdemokratiet har stillet. Det største ændringsforslag vedrører en forhøjelse af selskabsskatten fra 40 til 44 pct., og socialdemokratiet påregner, at det skulle give 1 mia kr. ekstra i indtægter. Der er i alt fald mindst 3 gode grunde til at afvise dette forslag.

For det første vil den udsugning af kapital fra virksomhederne, som denne forhøjede selskabsskat ville indebære, helt klart dæmpe optimismen og investeringslysten i erhvervslivet og derved lægge gift for en beskæftigelsesfremmede politik.

For det andet er det økonomisk helt uholdbart at bruge de engangskursgevinster, som der er tale om at man vil beskatte, til at finansiere permanente sociale merudgifter; det hænger ganske enkelt ikke sammen. Vi må derfor stille hr. Camre det spørgsmål, hvorledes han har tænkt sig, at disse permanente sociale merudgifter, som socialdemokratiet har foreslået, skal finansieres i fremtiden, når der ikke kan påregnes de samme engangskursgevinster.

Endelig for det tredje synes vi egentlig, at det er forkert overhovedet at tage diskussionen om selskabsskatteprocentens størrelse op helt uden sammenhæng med erhvervsbeskatningen i øvrigt, men det er selvfølgelig en debat, der hører hjemme i en helt anden sammenhæng.

Vi må altså afvise samtlige de socialdemokratiske ændringsforslag, ligesom vi må afvise de ændringsforslag om merudgifter, som er stillet af SF og VS.

Ingerlise Koefoed (SF):

Ved efterårets finanslovbehandling stillede SF en lang række ændringsforslag, som be-

[Ingerlise Koefoed]

tegnede nogle af vore alternative løsninger på den økonomiske krise. Det var ændringsforslag, som kunne fremme beskæftigelsen, som kunne afhjælpe den sociale ubalance, bekæmpe EF og fremme fred og nedrustning.

Vi kunne selvfølgelig godt i dag have genfremsat den del af ændringsforslagene, som ikke blev vedtaget, men da de fleste af dem nu foreligger eller meget hurtigt vil komme til at foreligge som lovforslag eller beslutningsforslag og de altså alligevel snart kommer til realitetsbehandling her i folketings salen og i udvalgene, så har vi ikke genfremsat dem.

Men vi har stillet ændringsforslag nr. 3, som drejer sig om at genindføre reguleringen af sygedagpengene og afskaffe karenssdagen, nr. 4, som afskaffer den såkaldte fattighjælpsparagraf i bilstandsloven, og nr. 15, som genindfører reguleringen af arbejdsløshedsdagpengene. De områder er så vigtige og nedskæringer på dem er så skammelige og et så klart udtryk for finanslovlertallets ligegyldighed over for de mennesker, der ikke bor på solsiden i dagens Danmark og ofte aldrig har boet der, at det forekommer os helt uomgængeligt at tage dem frem og søge at få dem ændret ved enhver given lejlighed.

Hvis regeringens ændringsforslag om at flytte penge til ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelse fra budgetreguleringen kommer til afstemning, så vil vi stemme for dem. Vi har det selvfølgelig ligesom hr. Camre: vi ved ikke rigtig, hvad der ligger i dem, men vi mener, det er vigtigt, at vi ved at stemme for forslagene markerer, at vi selvfølgelig støtter, at man gør noget ved ungdomsarbejdsløsheden.

Om ændringsforslagene fra socialdemokratiet vil jeg sige, at vi ser positivt på dem. Der er nogen forskel på socialdemokraternes og vores udregninger af de beløb, der er nødvendige til afskaffelse af reguleringerne, afskaffelse af karenssdagen og af fattighjælpsparagraffen. Det skyldes, at vi er gået længere tilbage med reguleringerne og derfor er nået frem til nogle større tal.

Jeg har bedt om, at vi får byttet om på afstemningen om ændringsforslag nr. 15, som er vores ændringsforslag om opregulering af dagpengene, og ændringsforslag nr. 14, som er socialdemokratiets samlede ændringsforslag om flere penge til regulering af

dagpenge ved sygdom, fødsel, ledighed og efterløn, om forbigående hjælp og om ophævelse af karenssdagen.

Vi stemmer selvfølgelig for vores eget ændringsforslag, men hvis det bliver forkastet, hvad jeg vil undre mig meget over, stemmer vi naturligvis for socialdemokratiets, for vi støtter enhver forbedring af mulighederne også på disse områder, selv om vi godt kunne have ønsket forbedringen større og med længere tilbagevirkende kraft.

Jeg havde selvfølgelig ventet det skjulte spørgsmål, der kom fra hr. Camre om, hvordan vi vil dække udgifterne ved de ændringsforslag, om vi bare vil forøge statens underskud og betalingsbalanceunderskuddet. Det vil vi naturligvis ikke. Gennem de ændringsforslag, vi stillede sidst, om forøget beskæftigelse, om udvikling af vedvarende energi, om mere almenyttigt boligbyggeri og byfornyelse, om udbedring af den kollektive trafik, om en udvidet offentlig produktion, om samarbejde mellem den offentlige og den private sektor om f.eks. systemeksport og importkonkurrerende produkter og om en skattereform, der bl.a. indebar noget af det, som vi nu stemmer for hos socialdemokraterne, nemlig højere formueskatter, højere selskabsskatter og forbud mod leasing, kunne vi have sparet penge på dagpengekontoen. Vi kunne have sparet import af olie. Vi kunne have sat gang i vigtige ressourcebesparelser. De forslag har vi som omtalt stillet som lovforslag. Der er altså dækning for at befri de arbejdsløse, bilstandsmodtagerne og de dårligst stillede børnefamilier for næsten helt alene at skulle klare landets krise.

Selvfølgelig kunne vi ikke gøre det på ét år. Vi er nemlig ikke så hurtige og så hårde som finanslovlertallet. Selvfølgelig kunne der komme nogle besværligheder med betalingsbalancen i begyndelsen, men vores alternative beskæftigelses- og genopretningsplan ville give nogle helt andre mennesker grundlag for en helt anden optimisme end den, Schlüterregeringen taler så meget og så grebet om.

Hvad angår VS' 2 ændringsforslag, er vi positivt indstillede. Vi stemmer for dem. Om ændringsforslaget fra undervisningsministeren om nedlæggelse eller afvikling, eller hvad sådan noget nu hedder, af Ranumseminariet vil hr. Jes Lunde sige noget.

Jes Lunde (SF):

Undervisningsministeren forsøger i dag ved en tekstanmærkning at nedlægge Ranum statsseminarium. Ministerens arbejdsstil har været at fremkomme med tekstanmærkningen for mindre end et døgn siden og alt for sent til, at det har været muligt at behandle den i finansudvalget, hvor vi afgav betænkning allerede tirsdag.

Jeg synes, det er en helt urimelig måde at behandle folketinget på, og det umuliggør, at vi kan få en forsvarlig behandling af forslaget her. Men det er måske netop hensigten fra ministerens side, for indholdsmæssigt står det efter vores mening ikke bedre til. Vi finder det helt urimeligt at nedlægge Ranum statsseminarium, og det er udtryk for en overordentlig kortsigtet politik at gøre det.

På bare lidt længere sigt bliver der efter SFs opfattelse behov for flere lærere, ikke færre. Det er sådan, at en nedsættelse med blot én time af det ugentlige antal undervisningstimer for lærere vil give 2.000 nye stillinger, så selv en beskedent arbejdstidsnedsættelse kan rydde markedet totalt for ledige lærere. Vi må forvente, at der kommer en sådan arbejdstidsnedsættelse, idet en løsning af samfundets generelle problem med 300.000 arbejdsløse simpelt hen ikke lader sig gennemføre uden en arbejdstidsnedsættelse. Hertil kommer behovet for voksenundervisningen og hele debatten om betalt frihed til uddannelse. Også dér bliver der behov for lærere.

Noget helt tredje, jeg vil nævne, er de manglende muligheder for efteruddannelse af folkeskolelærere. Tidligere var det sådan, at som folkeskolelærer kunne man regne med i løbet af sin ansættelsestid i folkeskolen at komme 1 år på efteruddannelse med betalt vikar. Som vilkårene er i dag, skal man blive 375 år for at nå det samme.

Men ministeren vil altså skære ned, og det, der er ministerens alternativ, er i stedet at placere et socialpædagogisk seminarium i Ranum. Nu har det på grund af det tidspunkt, ændringsforslaget er fremkommet på, ikke være muligt at stille spørgsmål. Derfor vil jeg spørge ministeren, om han forestiller sig, at de, der nu er beskæftiget ved Ranum statsseminarium, kan blive beskæftiget ved en sådan ny institution. Det må jeg anse for overmåde problemfyldt. Det er jo sådan, at

det er en helt anden uddannelse, vi taler om. De lærere, der har uddannet folkeskolelærere, kan ikke automatisk begynde at uddanne socialpædagoger, som har behov for en helt anden undervisning.

Undervisningsministeren agter at placere de 3 spor i Ranum ved at tage 1 fra Ålborg. Jeg skal nævne, at der til de 96 pladser, man i øjeblikket har i Ålborg, var 211 ansøgere, så det kan være svært at finde logikken i at foretage nedskæringer dér. Derudover vil ministeren overføre 2 spor fra andre socialpædagogiske seminarier i Jylland. Hvorfra fortaber sig fuldstændig i tågerne.

Jeg vil meget stærkt beklage undervisningsministerens handlemåde på tværs af de uddannelsesinstitutioner, der er i Nordjylland, og også på tværs af et enigt amtsråd i Nordjylland, som havde henstillet, at man bevarer læreruddannelsen i Ranum.

Jeg kan sige, at vi fra SFs side tager skarpt afstand fra den tekstanmærkning, der er fremlagt, og vi agter at stemme imod den.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Så prøver vi igen, om det vil være muligt nu at få finansloven vedtaget. Der er ret få ændringsforslag denne gang, og det er jo naturligt. For det radikale venstre er det sådan, at vi til finanslovsforslaget før jul 1983 stillede 35 ændringsforslag, og de 32 af disse blev vedtaget. Det resultat, som forelå før jul, da der var stemt om ændringsforslagene, var, at vi havde et finanslovsforslag, som udmærkede sig ved at være det første i 8 år, som havde et lavere underskud end året før, og denne udvikling i nedadgående retning i underskuddet er fortsat siden.

Det var også sådan med det finanslovsforslag, der forelå før jul, at det med hensyn til indsatsen mod ungdomsledigheden havde et større beløb, end vi havde forbrugt i 1983. Ca. 0,5 mia kr. mere ville der efter det gamle finanslovsforslag være til rådighed for indsatsen i 1984, end vi forbrugte i 1983.

Vi har alligevel i det radikale venstre ment, at det var nødvendigt at fortsætte bestræbelserne på at få tilvejebragt flere midler til en kraftigere indsats imod ungdomsledigheden, og vi må beklage, at det ikke har været muligt at opnå et meget bredt forlig om denne sag, som jo trods alt var en meget stor sag for alle partier i valgkampen.

[Bilgrav-Nielsen]

Den aftale, der nu foreligger mellem regeringen og det radikale venstre, betyder, at der yderligere afsættes 0,5 mia kr. til bekæmpelse af ungdomsledigheden. Jeg må, som andre har været inde på det – især hr. Camre – beklage, at det ikke tydeligere fremgår af bemærkningerne til ændringsforslagene, som regeringen har stillet, hvad denne aftale omfatter. Jeg håber, at det vil være muligt i løbet af i dag at få specificeret aftalen nøjere.

Det radikale venstre har lagt vægt på, at der blev gjort en bred indsats, en indsats over et bredt felt. Resultatet er altså, at der både med hensyn til ungdomsuddannelser, teknikeruddannelser, videregående uddannelser, vejledning, introduktionskursus og daghøjskoler osv. er afsat flere penge. Hermed har jeg også forklaret, hvorfor det radikale venstre må stemme imod de ændringsforslag, som andre har stillet, her især socialdemokratiet – ændringsforslag, som dækker de samme emneområder, som vi har aftale med regeringen om, og som jeg også tror, når alt kommer til alt, stort set repræsenterer de samme beløb.

Det, der står tilbage, er så at få stemt om finanslovsforslaget. Man må jo forstå det sådan, at socialdemokratiet har haft visse vanskeligheder med at få sat sig til rette, få fundet den rigtige placering. Jeg har bemærket, hvad socialdemokratiet har skrevet i betænkningen. Det er et interessant kapitel, synes jeg. I betragtning af, at socialdemokratiet i dag, når denne dag er til ende, har præsteret at indtage tre forskellige holdninger – og flere forskellige er næppe mulige at indtage til en finanslov – inden for de sidste 14 måneder, så undrer det mig noget, at man afslutter kapitlet, side 2 i betænkningen, med at gøre opmærksom på, at når man vælger at undlade at stemme, er det, fordi man ikke ønsker at fremkalde et folketingsvalg. Jeg må sige til socialdemokratiet, at jeg tror faktisk ikke, man er i stand til i dag at fremkalde et folketingsvalg.

Det radikale venstre håber til det sidste, at vi får et meget bredt flertal for finanslovsforslaget.

Maisted (FP):

Selvfølger er ungdomsarbejdsløsheden da et kæmpeproblem. Det, man sådan set mangler at fortælle de unge, er, at det er no-

get, socialdemokratiet og skiftende samarbejdspartnere fra regeringspartierne har været med til at skabe.

Men det er da indlysende, at man gerne vil være positiv over for en løsning af problemet. Vi har besluttet i fremskridtspartiet at stemme ja til regeringens udgiftsforslag på de 500 mill. kr., men vi vil selvfølgelig meget gerne have klarlagt, hvordan regeringen har tænkt sig at finansiere disse 500 mill. kr.

Ifølge Berlingske Tidende i dag har man tænkt sig at indgå nogle frivillige aftaler med kommuner og amter, hvor man siger, at man ikke vil pris- og lønregulere bloktilskuddene i forhold til 1984, altså for 1985. Man vil også have, at de skal indbetale overskydende likviditet til statskassen og på den måde binde nogle penge i forbindelse med bloktilskudsbesparelserne i 1985. Vi har altså ikke kunnet få eksakt at vide, om det radikale venstre på en eller anden måde har nedlagt et veto mod en sådan løsningsmodel, men som det fremgår af det forelagte og det, vi har forstået, er der altså tale om, at man vil gennemføre besparelser på den offentlige sektor, og det vil vi gerne bede finansministeren om at redegøre for.

Jeg vil godt sige, at den rigtige måde at løse problemet med ungdomsarbejdsløsheden og i det hele taget arbejdsløshedsproblemerne på, er selvfølgelig ikke at lave disse kunstige jobkabelsestilbud, men at føre en økonomisk politik, der øger erhvervslivets efterspørgsel efter arbejdskraft. Det andet er blot en udbygning af nogle ordninger, som vi kender resultaterne af. Der er jo pumpet omkring 4 mia kr. ud i dette samfund for at lave nogle jobkabelsesordninger, som ikke har ført til nogen positive resultater. Derfor er vi altså stærkt tvivlende over for, at man løser problemerne med de jobkabelsesordninger, som regeringen har lagt frem her.

Men der ligger jo også noget andet i en tilkendegivelse af, at vi vil stemme for regeringens ændringsforslag. Vi er blevet beskyldt for ikke at være til at forhandle med, vi er blevet beskyldt for at være årsag til, at man ikke kunne gennemføre en fornuftig økonomisk politik. Nu har vi her fået demonstreret, hvordan det forholder sig. Vi har lige hørt hr. Bilgrav-Nielsen fortælle, at regeringen og det radikale venstre har indgået en aftale – færdig! Samtidig ved vi, at det er nødvendigt at have fremskridtspartiet med til

[Maisted]

at føre den nødvendige økonomiske politik fremover, fordi socialdemokratiet er stået af. Vi har hørt disse positive tilkendegivelser om selve planen fra hr. Bilgrav-Nielsen, men vi har intet hørt om finansieringen, og det har vi altså heller ikke hørt fra regeringspartier-nes repræsentanter, der har været heroppe. Derfra har man været tavs.

Om socialdemokratiets ændringsforslag vil jeg sige, at en gang imellem misunder man venstrefløjpartierne, at de kan komme med en stemmekøbspolitik, hvor de stort set siger: ja men vi løser skam arbejdsløshedsproblemerne ved at lave jobkabelsesordninger, vi laver uddannelsesstilbud til de unge, og det finansierer vi selvfølgelig ved at tage penge fra de rige. Hvis det hele var så enkelt, var det jo dejligt; så kunne vi nok blive enige alle sammen. Hvis vi fandt sådan nogle rige nogle, der havde for mange penge, og som vi kunne tage pengene fra, så blev alle danskere lykkelige i dette land. Men kendsgerningen er jo, at hvis man drømte om at følge socialdemokratiets og SFs linje, tog man midlerne fra erhvervslivet. »Erhvervslivet« lyder så pompøst, men skal vi ikke hellere sige, at så ville man tage pengene fra de steder, hvor man skaber arbejdspladser til at beskæftige ikke alene de unge mennesker, der ikke kan få job, men også alle de midaldrende, der er arbejdsløse i dag, hvad jeg tror i og for sig er mindst lige så stort et problem som ungdomsarbejdsløsheden. Det burde være folketingets fornemste pligt at sørge for, at alle disse arbejdspladser blev oprettet – ud fra ét eneste synspunkt: at man nærrede et ønske om at skabe nye arbejdspladser, ønskede at øge landets velfærd og produktivitet. På den måde fik man menneskene i arbejde. Det andet er at stikke de unge mennesker, ungdommen og de arbejdsløse, blår i øjnene, for problemet f.eks. for de unge mennesker kommer jo automatisk bagefter. Når de har været igennem disse kunstige ordninger, så står de præcis lige så dårligt, som de står i dag. Der er ingen reel efterspørgsel efter deres arbejdskraft.

Derfor kan fremskridtspartiet selvfølgelig ikke støtte venstrefløjens – socialdemokratiets, SFs og VS' – mærkværdige ændringsforslag til finanslovsforslaget. Jeg håber, at finansministeren og hr. Bilgrav-Nielsen vil komme herop og klart og tydeligt fortælle, hvordan de vil finansiere denne ordning. Det

er ikke nok blot at afsætte 500 mill. kr. som en post på finansloven; der skal være en fornuftig forklaring på disse ting.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg vil starte med at sige, at vi vil stemme for socialdemokratiets og SFs ændringsforslag til finanslovsforslaget. Derimod er vi meget skeptiske over for regeringens forslag om de 500 mill. kr. ekstra til ungdommen. Bestemt ikke fordi vi har noget imod, at ungdommen får flere penge, overhovedet ikke, men fordi vi indholdsmæssigt er dybt uenige i den måde, regeringen vil løse det problem på, hvor man bl.a. har til hensigt at give omskolingstilbud på halv dagpengesats. Det er vi meget imod.

Det værste af det værste omkring ungdomsarbejdsløsheden vil jeg endnu en gang hive frem her: man har til hensigt at lave indslusningskontrakter for de 18–25-årige, som ikke er dagpengeberettigede. For mig har man med den indslusningskontrakt fastslået et helt nyt begreb: arbejde, uden at arbejdsgiveren skal betale en øre herfor. De sølle 650 kr., man får, som svarer til EIFU-godtgørelsen, skal de indslusede eller vi ældre jo i realiteten selv betale, for beløbet skal finansieres over arbejdsmarkedsuddannelsesfonden, som vi nu selv betaler til alle sammen. Kort sagt: det er os selv, der skal betale, mens arbejdsgiverne får en gratis arbejdskraft. Det er også en undergravelse af eksisterende overenskomster. For os er der kun ét at gøre imod dette nu: det er at aktionere, det er at blokere de virksomheder, der benytter sig af det tilbud, og at arbejderne på de virksomheder nægter at arbejde sammen med de uorganiserede unge.

Der er blevet sagt, at de indslusede skal da have lidt undervisning ud over de 13 uger; arbejdsgiverne skal da være forpligtede til det. Men hvordan? Nej, for mig bliver det unge, der på indslusningskontraktgodtgørelsen på 650 kr. kommer til at lave ufaglært arbejde, som betyder, at man kan undvære et SiD- eller et KAD-medlem.

Jeg vil meget kort sige, at jeg har selv stillet 2 ændringsforslag til finanslovsforslaget. Det første handler også om ungdommen, så det vil jeg starte med.

Jeg har foreslået, at Landsorganisationen af Elever får 300.000 kr. Det gør alle andre

[Elisabeth Bruun Olesen]

lignende organisationer i Norden. LOE varetager skoleelevernes interesser på landsplan; det vil sige, at man opsamler og koordinerer aktiviteterne fra det lokale elevrådsarbejde, og uden penge kan man simpelt hen ikke videreføre det arbejde. I øjeblikket får man penge fra tipsmidlerne, men for det første får man ikke nok, og for det andet er det meget, meget usikre midler.

Det andet ændringsforslag er en bevilling til studieforberevende laboratorietechnisk værkstedskursus. Det forslag skal bare sikre, at før der er en afklaring af, hvordan de tekniske uddannelser skal føres videre – måleteknikeruddannelsen, miljøteknikeruddannelsen, laboratorietechnikeruddannelsen osv. – skal man ikke nedlægge kursus, som i dag giver matematiske studenter mulighed for at komme ind på miljøtekniker- og måleteknikeruddannelsen.

Jeg vil slutte med at sige noget om Ranum. Vi har i sidste øjeblik fået en tekstanmærkning om, at fra undervisningsåret 1984-85 oprettes der ikke hold for førsteårs-studerende til lærer i folkeskolen ved Ranum statsseminarium. Man har kort sagt med et pennestrøg bortskåret læreruddannelsen i Ranum, uden at de implicerede parter, lærerne og de studerende, overhovedet er blevet hørt, uden at der er gjort andet end meget kortsigtede betragtninger, og uden at der er gjort nogen som helst overvejelser om en kvalitativ forbedring af undervisningen. Undervisningsministerens operation er foretaget med en simpel tekstanmærkning. Sådan har man slagtet et seminarium med et snuptag. Undervisningsministeren har her levet op til de løfter, han i december måned gav i den nordjyske presse, hvor han sagde, at han kunne udstede en 100 pct.s garanti for, at seminariet i Ranum nok skulle blive nedlagt, og så skulle man få et socialpædagogisk seminarium i Ranum.

I bemærkningerne til tekstanmærkningen står der, at af hensyn til regionens forsyning med videregående uddannelser og Ranum bys store afhængighed af, at der opretholdes en videregående uddannelse på stedet, etablerer man et 3-sporet socialpædagogisk seminarium i Ranum. Man overfører et spor fra Ålborg socialpædagogiske seminarium og to andre spor et eller andet sted fra i Jylland, står der. Men hvorfra, vil jeg godt spørge.

Hvad er det for nogle andre spor i Jylland, der skal overføres til Ranum?

Så kommer det, jeg synes er det værste i det her. Der står i bemærkningerne, at i tilfælde af svigtende søgning agter man at lade de to nordjyske socialpædagogiske seminarier fusionere, og i en sådan situation vil det være afgørende, at der fortsat er uddannelsesmuligheder i Ranum. Det kan jeg ikke med min bedste vilje tolke på anden måde, end at hvis en sådan fusion finder sted, så kommer der kun til at ligge ét socialpædagogisk seminarium, og det kommer til at ligge i Ranum. Kort sagt: Ålborg vil blive slagtet. Jeg vil spørge undervisningsministeren: er den tolkning rigtig? Den hænger jo meget, meget fint sammen med undervisningsministerens udtalelser i den nordjyske presse, hvor han mange gange er citeret for at have sagt, at personlig så han da helst det socialpædagogiske seminarium i Ålborg nedlagt. Godt nok kan man tit blive citeret forkert i pressen, men vel næppe så konsekvent. Jeg vil godt have undervisningsministerens udtalelse hertil.

Vi går stærkt imod den tekstanmærkning, ikke blot fordi seminariet bliver nedlagt, men også fordi konsekvensen af tekstanmærkningen som sagt er, at Ålborg socialpædagogiske seminarium vil blive nedlagt på lidt længere sigt, måske i løbet af et par år. Det er mere end uheldigt, at Nordjyllands eneste socialpædagogiske seminarium kommer til at ligge i Ranum med de store begrænsninger, der er dér, hvad angår udbuddet af praktikpladser.

Nu er der kun én ting at gøre: man må både i Ranum og i Ålborg gå i aktion for at få denne beslutning omstødt.

Arne Bjerregaard (KrF):

Kristeligt folkeparti kan støtte de af ministeren stillede ændringsforslag. Når vi ser på socialdemokratiets ændringsforslag, må vi sige, at det er selvfølgelig velgørende, at socialdemokratiet vil øge statens indtægter; det kan der måske også være brug for, men jeg synes nok, der er en vis uklarhed med hensyn til, hvorledes man vil opnå disse indtægtsforøgelse. Det er anført i 4 punkter, hvor man vil få disse 400 mill. kr. hjem. Man må nok sige, at punkterne er klare i deres formulering, men med hensyn til, hvad de i grunden indeholder, synes jeg nok, der er

[Arne Bjerregaard]

megen uklarhed. Derfor må man nok spørge: hvorledes kommer man reelt til tallet 400 mill. kr., hvis man specificerer det ud? Hvad ligger der i en udvidet beskatning af kursgevinster og begrænsning af fradrag for kursstab? Hvorledes har man tænkt sig det skal formuleres? Hvor meget skal der komme på hvert af de to områder? Endelig må man spørge: hvordan har socialdemokratiet regnet ud, hvad der reelt er tjent ved en begrænsning af skatteflugtsmuligheder til udlandet, når man tager hensyn til, at hvis man bremser ét sted, vil der blive en større flugt på en anden måde?

Med hensyn til en forøgelse af skatten på aktieselskaber, altså forøgelse af aktieselskabsbeskatningen op til 44 pct., ved jeg ikke, om det er en rigtig klog foranstaltning. Vi diskuterede meget i sin tid med socialdemokratiet, om man skulle gøre dette, eller om man skulle gå en anden vej. Jeg finder i al fald, det er en helt forkert vej, socialdemokratiet her bruger. Før i tiden sagde de selv, at den i grunden var forkert. Man skulle beskattede mindre, når det drejer sig om det, der faktisk bliver i virksomheden; så kan man diskutere, om man skal beskattede mere, når det kommer ud af virksomheden, altså om man skulle beskattede udbyttet fuldt ud i stedet for at beskattede det i selve selskabet. Jeg siger hermed ikke, at jeg går med til dette, men jeg synes, det vil være mere positivt i den givne situation, hvor vi skal have virksomhederne til at investere og ekspandere, hvis vi skal få fuld beskæftigelse.

Lad mig derefter vende mig til den af undervisningsministeren 1 minut i 12 fremsendte anmærkning til finanslovsforslaget, som jeg beklageligvis må udtale mig om. Jeg skal her meddele, at kristeligt folkeparti stemmer for den, dog klart minus undertegnede. Derfor skal jeg for egen regning fremføre følgende:

Jeg finder det bemærkelsesværdigt, at man får en anmærkning på så sent et tidspunkt, at i al fald vi menige medlemmer ikke en gang har mulighed for at se den, før vi kommer herved i salen. Dette seminarium har vital betydning for et lille område, ligesom jeg føler, det har en historisk betydning. Da jeg ved, undervisningsministeren har en vis interesse i historien, kunne det måske tale til ministeren. Var det ikke her, den gode Christen Kold begyndte? Var det ikke her, han undfangede sine pædagogiske ideer, som

skabte et seminarium på en pædagogik, der var imod de ideer, der dengang var herskende på bjerget? Måske kunne vi have brug for dem i dag. Historisk set, pædagogisk set, fornuftmæssigt set, decentralt set havde det derfor været mere forståeligt for mig, om ministeren i den nuværende situation havde udnyttet Ranums bygningskomplekser, som er nogle af de største i landet, til at forsøge på det pædagogiske område, om det var muligt at gøre nye pædagogiske landvindinger – og måske dermed også fjerne de fejl, som der notorisk er i den herskende pædagogiske opfattelse – ligesom der også var mulighed for at fjerne de undervisningsmæssige indsnævninger, som vi har i den nuværende lovgivning, til fordel for den undervisningsmæssige bredde, som vi så sandt har brug for i den danske folkeskole. Men vel, selvfølgelig må jeg notere, at et flertal blandt de uddannelsessøgende i øjeblikket vil til de større byer, måske med deres kulturtilbud, eller hvad man kalder det, måske mangel på samme, hvis man da ellers opfatter kultur som noget positivt, nemlig dette i et fællesskab at skabe, forme og udvikle noget frem mod en højere norm end det, der var ens udgangspunkt – og det går jeg stadig væk ud fra er kultur – i stedet for at være passive indsugere af de kulturtilbud, som man nu siger man kan få i de større byer.

Men vel, jeg noterer ligeså, at flertallet herinde er parat til at følge den centralisme, der bliver følgen heraf. Jeg er nødt til at sige, at jeg noterer også, at sidste år nedlagde vi Gjedved, i år nedlægger vi Ranum, næste år kan vi vel så tage Nr. Nissum, derefter Skive, Jelling, Tønder og Ribe – og dem behøver vi vel ikke engang at ofre en tekstanmærkning på. Til sidst er der vel kun seminarier i de større byer. Det er denne udvikling, jeg advarer imod: at vi – imod det, vi i grunden ønsker alle sammen – kun vil få uddannelsessteder i de større byer. For en almindelig erhvervsmæssig udvikling er det klart, at uddannelsesfaciliteterne er en forudsætning for en erhvervsmæssig udvikling i et område.

Med disse ord, hr. minister, er jeg nødt til at sige, at jeg ikke kan gå ind for denne tekstanmærkning, og jeg beklager, at den skulle fremkomme.

Larsen-Ledet (RV):

[Larsen-Ledet]

Folketinget er i dag blevet præsenteret for en tekstanmærkning, hvorefter undervisningsministeren vil nedlægge læreruddannelsen i Ranum og i stedet etablere en socialpædagogisk uddannelsesinstitution. Indholdsmæssigt adskiller tekstanmærkningen sig ikke væsentligt fra den tekstanmærkning, som undervisningsministeren efter en debat her i salen den 14. december 1983 trak tilbage, sådan at sagen med ministerens ord – jeg citerer fra Folketingstidende 1983-84 (1. samling), sp. 3604 – kunne »foregå med manér«.

Forud for ministerens beslutning om at trække tekstanmærkningen tilbage var der foregået en debat her i salen, hvoraf det fremgik, at grundlaget for at træffe beslutninger angående den nordjyske seminariesituation ikke var tilstrækkeligt oplyst eller velfunderet. Ifølge Folketingstidende 1983-84 (1. samling) den 14. december 1983, sp. 3587-3588, sagde fru Dorte Bennedsen bl.a. under debatten, at sagen var blevet noget rod, og at vi skyldte de mennesker og institutioner, der måtte blive berørt, at vi ikke jaskede sagen igennem.

Fru Mette Groes sagde – stadig ifølge Folketingstidende, 1983-84 (1. samling) den 14. december 1983, sp. 3589:

»Alle praktiske og reelle grunde taler altså for, at sagen udsættes, og at spørgsmålet stilles i bero, indtil man kan påvise at have fundet varige løsninger på problemerne.«

Når jeg trækker disse eksempler fra en tidligere debat frem, er det for at tydeliggøre grundlaget for, at tekstanmærkningen blev trukket tilbage sidste gang, nemlig at grundlaget for at træffe en beslutning er for tyndt.

Umiddelbart efter denne debat i folkettinget, som altså resulterede i, at ministeren trak sin tekstanmærkning tilbage og samtidig lovede, at der ikke ville blive truffet beslutninger i denne sag uden en forudgående politisk debat her i salen, blev der som bekendt udskrevet valg. Det er klart, at i et valg bliver også det spørgsmål berørt, og i hvert fald i det nordjyske område har spørgsmålet selvfølgelig været inde i debatten. Jeg kan sige, at på trods af alle partiskel lykkedes det faktisk at udarbejde et debatoplæg med tilslutning af en gruppe nordjyske folketingsmedlemmer, hvor samtlige partier var repræsenteret. I vor naivitet – sådan kan det måske i dag forekomme – tog vi ministeren på ordet og indledte den politiske debat, der var lagt

op til i forhandlingerne her den 14. december 1983.

Vi fremlagde så sent som torsdag i sidste uge vores debatoplæg til ministeren, ligesom vi har sendt oplægget til de berørte seminarier. Jeg må erkende, at jeg gik i hvert fald forholdsvis optimistisk fra det møde med ministeren, fordi jeg trods alt havde fået opfattelsen af, at ministeren var indstillet på en politisk dialog i dette spørgsmål. Nu kan jeg ikke lade være at spørge mig selv, om ministeren hele tiden har haft denne tekstanmærkning liggende i sin skrivebordsskuffe og dermed i virkeligheden har spildt ikke alene vores, men også sin egen kostbare tid med at føre en i realiteten ligegyldig debat, i betragtning af at ministeren måske allerede havde lagt sig fast på en såkaldt løsning. Jeg ved ikke, om det er rigtigt, men der kan i hvert fald være grund til at formode det.

Jeg skal undlade at gisne om, hvilke motiver ministeren eventuelt kan have haft til at undlade at lægge denne tekstanmærkning frem i den åbne debat, som ministeren selv egentlig havde lagt op til før jul, men det er i hvert fald en kendsgerning, at fremkomsten af denne tekstanmærkning sker på så sent et tidspunkt, at der ikke har været nogen som helst mulighed for at føre en saglig og kvalificeret politisk debat om indholdet. Jeg er ret målløs over en sådan optræden, og jeg synes, den fremgangsmåde er meget beklagelig. Derfor mener jeg, at ministeren bør trække sin tekstanmærkning tilbage i dag, lige så vel som ministeren gjorde det den 14. december 1983.

Jeg er udmærket klar over, at ministeren i dag muligvis kan mønstre et flertal her i salen for sin tekstanmærkning, hvilket ministeren ikke ville have kunnet den 14. december 1983, men det er vel for så vidt de principper uvedkommende. Undervisningsministeren brugte i hvert fald ikke den begrundelse, at ministeren ville undgå at blive stemt ned, da ministeren sidste gang trak tekstanmærkningen tilbage med den begrundelse, at han efter debatten godt kunne se, at det vist ikke kunne være den rigtige måde at gøre tingene på.

Jeg synes, det tjener ministeren til ære, at han var modtagelig for den debat og for de argumenter, der fremførtes under debatten her i salen, og jeg mener, det er helt misfor-

[Larsen-Ledet]

stået, når nogle aviser bagefter siger, at ministeren led nederlag i denne sag.

Men nu er vi der altså igen med den nye tekstanmærkning. Er det så den rigtige måde at gøre det på? Jeg vil gerne spørge ministeren, om han har skiftet standpunkt, fordi der nu er et flertal for anmærkningen. Jeg kunne også godt tænke mig at spørge fru Dorte Bennedsen, hvilke store forskelle der er på denne tekstanmærkning og den, som man ikke ville acceptere før jul, for der er i realiteten ingen væsentlig forskel, og den foreslåede løsning er stadig lige dårlig og uacceptabel.

Nu har jeg altså kritiseret ministeren en del, og det er jeg egentlig ked af, men jeg føler, jeg er nødt til at gøre det. Men jeg vil også gerne udtrykke min billigelse af ministeren, fordi han den 11. januar i år rettede henvendelse til Nordjyllands amtsråd for at høre amtsrådets mening i denne sag. Det var ligesom et signal til os andre om, at ministeren altså ønskede en bred, åben politisk debat, så vi kunne få afklaret situationen på en fornuftig måde. Amtsrådet siger i sit svar – jeg skal ikke citere, men blot referere et hovedsynspunkt – at det er overordentlig vigtigt at opretholde lærerseminarierne i landområderne, og der var et helt enigt amtsråd bag denne holdning, som man har meddelt ministeren i et brev af 14. februar i år.

I den forbindelse skal det bemærkes, at amtskommunernes og kommunernes forskningsinstitut i en undersøgelse foretaget af Torben Pilgård Jensen, som omhandler spørgsmålet om de unges overgang fra uddannelse til erhverv, klart påviser nødvendigheden af, at vi sikrer en spredning af uddannelsesstilbuddene, hvis vi vil undgå, at gruppen med den manende betegnelse tabergruppen skal vokse uhyggeligt i de kommende år.

Vi hører fra regeringspartierne megen tale om at bevare det ene og det andet og at bevare lokalsamfundene. Men hvad er det, man gør her? På tværs af mange folketingsmedlemmer, på tværs af amtsrådet, på tværs af den ekspertise, man betaler for, på tværs af løfter, som ministeren har fremlagt her i salen den 14. december 1983, med andre ord på tværs af enhver form for rimelighed fremlægger ministeren her i dag for folketinget en tekstanmærkning, som vil nedlægge ikke alene et af landets ældste seminarier, men en hel by.

Jeg ved godt, ministeren siger, at Ranum får kompensation. Jeg siger: det er ingen rimelig kompensation. I øvrigt er det vel et spørgsmål, hvor længe Ranum vil have denne erstatning. Der står godt nok i bemærkningerne, at der i tilfælde af faldende elevtal skal ske en fusionering af Ålborg socialpædagogiske seminarium og det socialpædagogiske seminarium, som man taler om at ville oprette i Ranum som en slags erstatning, og at der ved en sådan fusionering skal tages hensyn til, at der er særlige behov for en videregående uddannelsesinstitution i Ranum. Men efter hvad der er oplyst over for mig, har ministeren imødekommet et socialdemokratisk krav om, at denne passus skal fortolkes sådan, at der ved en eventuel fremtidig fusionering skal tages afgørende hensyn til, hvilket seminarium der har den største søgning. Hvis ministeren har afgivet et sådant løfte med det indhold, var det i hvert fald godt at få det frem her i salen i dag.

Jeg skal ikke gå ind i en mere detaljeret diskussion af de konkrete ting i problematikken, men det er vigtigt for mig at appellere til ministeren og få en tilkendegivelse fra ministeren af, om ikke det er muligt at trække tekstanmærkningen tilbage.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige om Ranum, at socialdemokratiet lokalt i mange år har kæmpet for seminariets bevarelse, og med god grund. Det er kommunens største arbejdsplads, det er egnens eneste uddannelses- og kulturcenter, det bidrager med sin 135-årige historie og sine mange aktiviteter til oplysning og kulturformidling på egnen. De ansattes bidrag til kommunens skattegrundlag er betydeligt, de studerendes og lærernes bidrag til den lokale handel er så væsentligt, at den næppe kan klare sig uden.

Når vi har holdt så fast i seminariet, har det været for at bevare den eneste statsinstitution i området, det eneste centrale bidrag til dog at hjælpe os en lille smule med de meget store økonomiske og beskæftigelsesmæssige problemer, vi har.

Egnens folketingsmedlemmer har fremlagt et fælles løsningsforslag. Det har vi talt én gang med ministeren om. Han er trods løfter ikke vendt tilbage til sagen, og det forstår jeg

[Mette Groes]

simpelt hen ikke. Der foreligger nu en tekst-anmærkning, der vil få flertal her i salen.

Jeg påskønner forsøget på at skabe en erstatningsuddannelse, men jeg havde anset det for mere anstændigt, om ministeren havde realitetsbehandlet vort forslag, før en færdig løsning lå på bordet. Jeg kan ikke stemme for tekstanmærkningen.

Bjørn Westh (S):

Under valgkampen kom der en nyhed. Det var ikke, fordi der kom så mange nyheder under valgkampen, men der kom en nyhed om, at landbrugsministeren og regeringen havde overvejet, at man ville betale de veterinære kontroludgifter på slagterierne alligevel. Nu er landbrugsministeren her ikke i dag, så jeg ved ikke, hvem jeg skal rette spørgsmålet til, men det må vel blive finansministeren. Det vil altså sige, at man midt under valgkampen lod forlyde, at de kontroludgifter, som landmændene selv bliver pålignet fuldt ud at betale på slagterierne, ca. 5 kr. pr. leveret gris, lige pludselig ikke længere skulle betales af landmændene selv.

På et vælgermøde, jeg var til kort efter, at det var meddelt i radioen, at det var regeringen indstillet på at se på, kom der en landmand hen til mig og spurgte: »Tror du nu, at det er valgflæsk, eller tror du, at det er reelt med disse kontroludgifter?« Jeg måtte selvfølgelig sige, at når det var regeringen, der havde udtalt sådan, måtte man gå ud fra, at det var reelt. Men nu står vi med et finanslovsforslag, hvor der ikke er noget ændringsforslag til denne post, selv om man altså talte om det i valgkampen og i øvrigt også har talt om det siden valget. Men vi skal altså nu have vedtaget en finanslov, hvor der står, at landmændene selv pr. 1. januar 1984 skal dække disse udgifter, uanset hvad regeringen sagde under valgkampen.

Jeg vil gerne spørge: hvad betyder det, at finansloven nu bliver vedtaget i dag, med hensyn til datoen 1. januar 1984? Skal landmændene nu have en regning med tilbagevirkende kraft på de udgifter, regeringen i valgkampens hede havde stillet dem i udsigt at de skulle slippe for, men som de nu alligevel bliver pålagt?

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg har behov for at gøre et par bemærkninger om den debat, der er rejst om Ranum. Det er fuldt forståeligt, at der især i de lokale kredse er utilfredshed med den beslutning, der bliver en følge af at vedtage den tekstanmærkning, som er fremlagt til finanslovsforslaget.

Jeg synes i øvrigt, at der er fremlagt gode, vægtige synspunkter til fordel for Ranum seminarium, men for at der ikke skal være tvivl om, hvad det er, der har medført den tekstanmærkning, som foreligger her i dag, synes jeg, det kan være rimeligt at erindre om, at det er en følge af et stort, vil jeg kalde det, bredt seminarieforlig i december 1982. Alle, der har fulgt debatten om seminarie-nedlæggelser, vil kunne bekræfte, at det var overordentlig vigtigt, at vi fik det forlig, og at det i øvrigt var meget besværligt at få hevet det i land. Det tog faktisk et par år.

Med det forlig standse diskussionen og spekulationerne om fortsatte nedlæggelser af seminarier, og man har ikke siden set forslag, der gik ud på nedlæggelse af seminarier. Men forliget i december 1982 – og det var med til at bære forliget igennem – indeholdt bestemmelser om, at hvis seminarier fik et så spinkelt elevgrundlag, at det ikke var muligt at opretholde en forsvarlig læreruddannelse såvel pædagogisk som økonomisk, så måtte man standse undervisningen. Det er det, der er det afgørende i denne sag nu.

Ingen har ønsket at nedlægge Ranum. Tværtimod var der enighed om, at vi begrænsede antallet af seminarier og seminariehold i byerne netop for at sikre, at vi kunne opretholde flest muligt landseminarier. Men nu er Ranum altså faldet igennem de kriterier, der blev sat op for at bevare seminarier, og da der ikke er elever nok til Ranum, er det en meget naturlig konklusion, der her er draget af seminarieforliget.

Det er ikke rart for Ranum seminarium, selvfølgelig, men jeg mener, at de, der stod bag forliget i 1982, samtidig har været enige om, at når det var nødvendigt at lukke seminarier, måtte det sikres, at der kom erstatningsuddannelser i stedet, og det er jo lige netop det, vores overvejelser nu går på.

Afsluttende et spørgsmål til undervisningsministeren. Jeg mener, at udviklingen på seminarieområdet og udviklingen i læreruddannelsen i øvrigt understreger, at nu er der behov for at foretage den revision af lærer-

[Ole Vig Jensen]

uddannelsesloven, som vi i øvrigt tidligere har talt om og vel i øvrigt lagt op til. Det gælder både læreruddannelsens indhold, dens organisation og strukturen. Jeg vil opfordre ministeren til at tilkendegive, om regeringen er indstillet på, at vi nu tager den revision af læreruddannelsesloven, som samtidig fastlægger en mere varig struktur også på seminarieområdet.

Dorte Bennedsen (S):

Jeg kan ganske tilslutte mig hr. Ole Vig Jensens bemærkninger om seminarieforliget fra 1982, og jeg vil da godt anbefale hr. Ole Vig Jensens kollega hr. Larsen-Ledet at prøve at studere de papirer, der ligger fra behandlingen af seminarieloven fra 1982.

Det er i øvrigt hr. Larsen-Ledet, som kalder mig på talerstolen, idet han direkte stillede mig det spørgsmål: hvilken forskel er der på den tekstanmærkning, vi har liggende foran os i dag, og den, vi havde her før jul? Det kan der svares meget klart på. Tekstanmærkningen før jul indebar, at der skulle flyttes et privat socialpædagogisk seminarium fra Ålborg til Ranum – vel at mærke mod dette seminariums vilje – hvorimod den tekstanmærkning, der ligger foran os i dag, holder sig ganske inden for de eksisterende regler vedrørende ministerens bemyndigelse til at fordele socialpædagogiske hold til socialpædagogiske seminarier. Det er en grundlæggende og væsentlig forskel, at folketinget ikke her handler ved tekstanmærkning mod en privat institutions vilje og rettigheder.

Jeg vil gerne sige, at det for socialdemokratiet ikke er nogen behagelighed at medvirke til at nedlægge seminariet i Ranum, men hr. Ole Vig Jensen har så udmærket redegjort for forhistorien i denne sag, og for os har det været helt afgørende, at der blev givet erstatningsuddannelser. Det er der blevet med dette socialpædagogiske seminarium.

Jeg vil gerne føje til, at dette må ikke være en sovepude, for udviklingen går videre. Efter vor vurdering har Nordjylland nogle uddannelsesmæssige behov, og vi ser gerne, at ikke alene vi selv, men også ministeren, de nordjyske kommunale og amtskommunale politikere og også lokalbefolkningen i Ranum tænker konstruktivt videre. Det er en bygningsmæssigt stor institution; der kan være mange ting dér. Man bør tænke kon-

struktivt videre: hvad er der uddannelsesmæssigt over et noget længere tidsperspektiv behov for i den egn? Jeg tror, det er overordentlig væsentligt, at vi nu ikke blot siger: nå ja, nu lykkedes denne sag, og vi fik det socialpædagogiske seminarium. Vi må være konstruktive og tænke både 10, 15 og 20 år ud i fremtiden.

Formanden:

Jeg skal oplyse tingets medlemmer om, at det er min agt om muligt at gøre forhandlingen om ændringsforslagene færdig før frokostpausen og genoptage mødet efter frokostpausen med afstemninger om ændringsforslagene.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne knytte et par bemærkninger til det, der har været sagt om tekstanmærkningen vedrørende Ranum statsseminarium.

Det er vel nok den mest velgennemdrøftede sag, vi i de senere år overhovedet nogen sinde har haft her i folketinget. Den har været drøftet i ministeriet ikke bare med ét hold af ordførere, men sågar med to hold af ordførere. Der har nemlig været ført drøftelser med seminarieordførerne for de forskellige partier, og så har der været et mere selvbestaltet ordførerskab, nemlig af de nordjyske politikere, som af forstæelige grunde har ønsket at føre forhandlinger med ministeren om disse ting.

Jeg har ved alle disse forhandlinger gjort ordførerne fra Nordjylland stærkt opmærksom på, at de altså ikke talte på deres partiers vegne, hvad de også klart erkendte, og at de møder, vi holdt, kun kunne have orienterende karakter. Derfor er jeg lidt skuffet over, at hr. Larsen-Ledet mener, jeg nærmest skulle have siddet og forhandlet på skrømt og bare ladet tingene gå ind ad det ene øre og ud ad det andet. Jeg har hele tiden gjort opmærksom på, at hvad der end kom ud af sådan en samtale med de nordjyske ordførere, måtte det selvfølgelig munde ud i, at de rigtige ordførere, nemlig seminarieordførerne for partierne, konfirmerede det.

Det, der blev mulighed for, da der startede en proces i begyndelsen af denne uge, i mandags og i tirsdags, blev en meget bred enighed om den tekst, der foreligger. Har der været noget galt med proceduren, så er det

[Undervisningsministeren]

alene i forhold til finansudvalget, og det undskylder jeg, men det skyldes, at proceduren har været meget langmodig og hensynsfuld over for de partier, som jo hver især har deres meget forståelige vanskeligheder med denne sag. Derfor vil jeg også nødig bebrejdes, at der ikke har været talt nok om det med de lokale ordførere osv. Jeg mener tværtimod, at grunden til, at sagen er blevet forsinket, er, at der har været talt utrolig grundigt om denne sag.

Grunden til, at et tilsvarende forslag blev trukket tilbage før jul, var præcis den, som fru Dorte Bennedsen nævnte, nemlig at bemærkningen til den tidligere tekstanmærkning indebar en nedlæggelse af et privat socialpædagogisk seminarium. Det var dette, fru Dorte Bennedsen anholdt dengang. Vi fremsætter selvfølgelig ikke noget, som ikke er fuldt juridisk korrekt, men man kan godt sige, at det er en lidt barsk måde at gøre det på, og det var det, der fik fru Dorte Bennedsen til at anbefale mig at vente med den sag. Det var det, der fik mig til at udtale det, som hr. Larsen-Ledet citerede, nemlig: lad os tage det efter jul med manér.

Nu er dette problem jo borte, idet teksten meget klart siger: Punkt 1: Ranum statsseminarium nedlægges. Punkt 2: der oprettes i Ranum et 3-sporet – bemærk et 3-sporet! – socialpædagogisk seminarium. Punkt 3: hvis der viser sig at være elevmangel til de to nordjyske socialpædagogiske seminarier, der derefter vil være, fusioneres disse to seminarier.

Så kommer spørgsmålet fra fru Elisabeth Bruun Olesen: vil det sige, at det er sikkert, at det fusionerede seminarium så lander i Ranum? Skal Ranum være filial, skal Ålborg være filial, hvor skal det ligge? Det er der ikke taget stilling til. For det kunne jo være, at der om et par år opstod en endnu bedre løsning for Ranum, og så var det da dumt, at folketinget lagde sig fast på en bestemt fusionsmodel.

Sådan skal det forstås. Der er bred enighed om, at de udmærkede faciliteter, man har i Ranum med værelser og gode idrætsmuligheder osv., skal udnyttes til uddannelser, også i fremtiden, på den ene eller den anden måde. Her synes jeg ærlig talt, det må være rart for Ranum og for Løgstør kommune, at det er et så bredt flertal i folketinget, som står bag denne garanti. Den vil forplig-

te, og de ord, der er sagt her fra talerstolen, vil også forpligte i fremtiden. Dermed tror jeg vi har hjulpet denne egn så godt, som vi nu kan.

Jeg kan garantere for, at det heller ikke er morsomt for en venstreundervisningsminister – for det må jeg vel godt kalde mig – at skulle lægge navn til dette her, men så kommer vi jo til det afgørende, som hr. Ole Vig Jensen gjorde opmærksom på: Ranum statsseminarium er klart faldet igennem de kriterier, vi opstillede sidste år med stort besvær. Dengang var der nogle, som sagde: 2-sporede seminarier kan man ikke have. Men vi blev enige om, at det skulle være muligt trods alt med 2-sporede seminarier; de skulle såmænd bare have 40 elever på første årgang og 32 på anden årgang – vi var meget large – det vil sige, at de måtte gå ned på en holdstørrelse på 16. Det betyder jo meget små linjeholdstørrelser. På den måde var vi meget, meget rimelige og gjorde alt, hvad vi kunne, for at gøre det muligt for små seminarier at overleve de næste 15–20 år, som bliver vanskelige for seminarierne, fordi vi strengt taget kunne undvære dem alle sammen i hvert fald de første 10–15 år.

Men Ranum her er nu ikke bare et 2-sporet seminarium, nej, det er blevet – ikke et ensporet, for det ord vil jeg ikke bruge – et enkeltsporet seminarium med, så vidt jeg kan se, udsigt til, at der ikke engang er 20 elever pr. årgang. Det betyder, at man højst kan regne med 3 linjefag – og kun hvis vi er venlige, så vidt jeg kan se. Derfor mener jeg ikke, der er andet at gøre, medmindre vi da vil smide hele det seminarieforlig, vi lavede sidste år, i papirkurven og sige: det var altsammen spildt. Hr. Ole Vig Jensen har jo ret i, at det var resultatet af en proces, der har varet i flere år. Derfor må hr. Larsen-Ledet og andre forstå, at vi, henholdsvis minister og seminarieordførere, er lidt ømme med hensyn til at fravige den aftale, vi lavede, for vi vidste nøjagtig, hvad vi gjorde for et år siden, og det fortalte vi vores grupper. Der er ingen, der er blevet ført bag lyset.

Hr. Larsen-Ledet nævner, at Nordjyllands amtsråd har skrevet til mig, at de er da kede af, at Ranum statsseminarium nedlægges. Den skrivelse er unægtelig blevet svækket af, at Nordjyllands amtsråd øjensynlig har glemt at tænke på, at det jo er mindst lige så vigtigt for Ranum at bevare sit HF-kursus. Var det

[Undervisningsministeren]

ikke Nordjyllands amtsråd, som kom til at foreslå eller i hvert fald acceptere en skitse gående ud på, at man skulle nedtrappe HF-kursuset i Ranum? På det punkt vil jeg gerne sige til de nordjyske folketingsmedlemmer – jeg har jo selv været valgt i Nordjylland – at her kan de takket være, at ministeren har større tanke for Ranum end Nordjyllands amtsråd, være sikre på, at dette HF-kursus bevares i Ranum. Det er nemlig, så vidt jeg ved, staten, der betaler det, og dér bliver der ingen slinger i valsen. Vi skal nok være opmærksomme på, hvad vores embedsmænd laver. Det kan jeg forstå de ikke rigtig er i Nordjylland, siden de fremsender skrivelser, som dementerer, hvad de selv har lavet.

Det, jeg sagde til hr. Larsen-Ledet og de nordjyske ordførere på det omtalte møde, var meget klart, at jeg fandt den alternative løsning, de lagde frem, dårligere for Ranum end det, der her ligger. Den bestod nemlig i, at man blot oprettede to socialpædagogiske spor uden nogen som helst anvisning på, hvad man så skal gøre, når der om nogle år bliver elevmangel dér. Samtidig ville man altså beholde et par spor på seminariet, som man godt vidste der ikke ville være elever til. Hvad nytter det, at vi på papiret siger, at der skal være to seminariespor i Ranum, når der ikke er elever til dem? Jeg sagde meget klart, at jeg fandt, det var en elendig løsning for Ranum, man dér lagde frem. Jeg skal ikke gentage de beskrivelser fra dyreriget, jeg brugte ved den lejlighed, for det ville være synd, men det var en rigtig skidt løsning, og det tror jeg at jeg fik sagt meget, meget klart.

Jeg vil gerne slutte med at gentage, hvad jeg sagde i starten: ingen skal tro, det er morsomt at nedlægge et århundredgammelt seminarium i et landområde, et seminarium, som har uddannet masser af gode lærere til den danske folkeskole. Men man må også lige tænke på, at man har aldrig – i hvert fald ikke i de sidste 150 år – forestillet sig, at man kunne have seminarier med kun f.eks. 18 elever pr. årgang og give dem et rimeligt tilbud. Så var man i hvert fald nødt til totalt at ændre læreruddannelsesloven.

Hr. Ole Vig Jensen spørger, hvordan det går med overvejelserne om ændring af læreruddannelsesloven. På det punkt vil jeg sige, at vi er langt fremme i ministeriet, og jeg kan meget hurtigt præsentere uddannelsesudvalget for nogle foreløbige overvejelser.

Jeg vil gerne sige, at disse overvejelser går i retning af at gøre det muligt at køre med 2-sporede seminarier. Der er ingen, der nogen sinde har drømt om, at man kunne køre med enkeltsporede seminarier. Men også det at køre med 2-sporede seminarier kræver jo enorme ændringer i hele strukturen og måske i uddannelsens længde, så det er skam svært nok at gøre et 2-sporet seminarium til et godt læreruddannelsessted. Det kræver ændringer af loven, og på det punkt lover jeg at jeg kommer med et udspil. Men jeg kan ikke komme med et udspil, som gør det muligt at drive enkeltsporede seminarier. Det har jeg i hvert fald aldrig være pålagt. Så må vi tage en drøftelse af det. Det vil jeg fraråde.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det er en faktisk oplysning til ministeren, som mente, at Nordjyllands amtsråd talte med to tunger: på den ene side ville man bevare Ranum statsseminarium og på den anden side nedlægge HF-afdelingen eller i hvert fald begrænse den. Jeg kan oplyse, at det er ikke tilfældet. Det er sådan, at Nordjyllands amts undervisnings- og kulturudvalg, som jeg selv har været medlem af indtil den 17. januar i år, i mandags på Ranum statsseminarium tilkendegav, at man ikke havde til hensigt at gøre noget sådant – helt uden ministerens indblanding i øvrigt.

Lad mig derudover sige til hr. Ole Vig Jensen og også til undervisningsministeren, at når man nævner det faldende ansøgertal til Ranum statsseminarium, så er det korrekt, men dette fald er jo ikke uden sammenhæng med den hetz, der har været ført imod Ranum statsseminarium. Det er jo ikke uden sammenhæng med, at ministeren hver anden uge i Aalborg Stiftstidende har nedlagt Ranum statsseminarium. Så forstår jeg godt, at mange kan være i tvivl om, hvorvidt de skal søge Ranum statsseminarium. Det har været hensigten fra de nordjyske folketingsmedlemmer at skaffe et stabilt grundlag for Ranum statsseminarium, så folk igen tør søge en uddannelse dér.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

[Elisabeth Bruun Olesen]

I disse sparetider skal man jo være glad for lidt, og derfor var jeg da glad for undervisningsministerens ord om, at der ikke er sådan en automatik, at Ålborg socialpædagogiske seminarium nedlægges, hvis der skulle ske den fusionering på et eller andet tidspunkt.

Men jeg fik ikke svar på det andet spørgsmål, jeg stillede. Der står, at seminariet får 1 spor overført fra Ålborg socialpædagogiske seminarium samt yderligere 2 spor, der overføres fra andre socialpædagogiske seminarier i Jylland. Hvad er det for nogle andre? Hvor skal der skæres ned på andre socialpædagogiske seminarier?

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det, der kaldte mig på talerstolen, var ministerens svar vedrørende Ranum seminarium. I den sidste sætning i bemærkningerne til det tekstanmærkningsforslag, som ministeren har fremsat, står der:

»I tilfælde af svigtende ansøgning agtes de to nordjyske socialpædagogiske seminarier fusioneret. Det vil også i den situation være afgørende, at der i Ranum fortsat er uddannelsesmuligheder.«

Nu svarer ministeren, at hvis vi får et par år til at tænke over, hvad der skal foregå i Ranum, finder vi muligvis på noget bedre. Se, nu er situationen jo den, og det ved ministeren sikkert udmærket godt, at de elever, der frekventerer Ålborg socialpædagogiske seminarium, har en gennemsnitsalder på 25 år og er stort set mennesker, som har etableret sig med familie. De er fra hele Nordjylland og har behov for at kunne tage hjem hver dag, i hvert fald hovedparten af eleverne. Det, jeg frygter i denne sag, er, at der ikke vil gå et par år, før det viser sig, at det kan give problemer på grund af elevernes alderssammensætning. Hvad vil der ske med denne tekstanmærkning og bemærkningerne, såfremt det allerede i første indtag viser sig, at disse familier ikke har mulighed for den mobilitet, der gør, at Ranum seminarium kan få det nødvendige antal elever?

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Det er da helt klart, at tilgangen til et seminarium kan påvirkes af, at man truer med nedgang. Omkring 1970 var Ranum også i farezonen på grund af nogle forhandlinger, og året efter konstateredes der en nedgang i tilmeldelserne. Da så talen om nedlægning forstummede, kom der igen normal tilgang. Jeg er bange for, at vi ved en snak her har påvirket tilgangen, så at vi egentlig hermed skriver dødsattesten for Ranum seminarium.

Denne sag vedrører selvfølgelig ikke kun Ranum seminarium og Løgstør kommune, det er en sag, der efter min opfattelse er absolut landspolitisk. Det er nemlig et spørgsmål om fremtiden i vores landdistrikter og også et spørgsmål om fremtiden i landet som helhed. Jeg er bange for, at vi på mange områder er ved at undergrave muligheden for en fornuftig samfundsudvikling på dette felt med meget af den udvikling, vi ser nu. Her i folketinget må der være en klar forpligtelse til at sørge for, at Danmark ikke bliver trukket endnu mere skævt end i forvejen. Resultatet bliver endnu mere centralisme, endnu mere ensretning, og vi har for meget af begge dele i forvejen.

Jeg finder, at det rejser nogle helt uhyggelige perspektiver, hvis ikke vi i dette folketing kan tillade landdistrikterne en fremtid, altså at de får en rimelig placering med hensyn til offentlige institutioner. Det er en holdning, vi ikke kun skal have ved festlige lejligheder, det er en holdning, der også gerne skulle manifestere sig i konkret praktisk politik.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Der er jo andet end læreruddannelser her i landet, og derfor må spørgsmålet om spredning af uddannelsesstilbuddene trods alt være noget, der skal ses i en bredere sammenhæng. Det kan ikke være altafgørende, at det lige nøjagtig er en bestående uddannelse, som skal blive et bestemt sted, hvis det viser sig lettere at samle elever til en anden uddannelse på det pågældende sted.

Jeg vil gerne dementere enhver påstand om, at det skulle være udtalelser fra mig, som har drevet elever væk fra Ranum statsseminarium. Jeg er ikke skyld i så meget som det allermindste frafald eller den allermindste reduktion i søgningen på Ranum, for sidste år var Ranum overhovedet ikke inde i

[Undervisningsministeren]

billedet, da jeg fremlagde regeringens oplæg til en sanering af kapaciteten, tværtimod var det de store byseminarier, vi især fik nedlagt ved den lejlighed. Ranum var overhovedet ikke inde i billedet, på trods af at Ranum havde den allerlaveste søgning af samtlige seminarier. Det synes jeg i sig selv viste, at viljen var god til at give det seminarium en chance.

Jeg sagde heller ikke noget i efteråret 1983 før, jeg tror i november måned, da jeg pludselig blev klar over, at vel havde man altså fået lov at oprette to hold i august 1983, men det viste sig, at de to hold, man havde oprettet året før, var skrumpet ind til det rene ingenting; der var et frafald på næsten 50 pct.

Så mente jeg, det lå helt klart, at de kriterier, vi havde opstillet i seminarieforliget, var brudt, og det var en helt klar situation, at der ikke var andet at gøre, end at jeg gik til folketingets uddannelsesudvalg og meddelte, hvordan det forholdt sig. Det stod der nemlig også i forliget at jeg skulle gøre, så der var slet ikke andet at gøre end at fortælle udvalget og dermed selvfølgelig også offentligheden sandheden. Indtil da har jeg intet udtalt om Ranum, og det vil sige, at hele nedgangen i elevtallet, hele frafaldet på anden årgang overhovedet ikke skyldes udtalelser fra mig. Det vil jeg bede både hr. Larsen-Ledet og hr. Jes Lunde om at anerkende.

Fru Elisabeth Bruun Olesen spørger, hvor de andre spor, som Ranum skal have, skal komme fra. Det ene kommer altså fra Ålborg, det andet kommer måske fra Ikast, det tredje måske fra Århus. Sagen er jo, at vi på dette punkt har taget ekstra spor ind på adskillige jyske socialpædagogiske seminarier. Vi er endnu ikke færdige med at lægge kablet; det er ikke så svært, det skal vi nok finde ud af på en rimelig måde.

Hr. Kaj Poulsen kan jeg da berolige med, at det aldrig har været meningen, at der skulle være mere end tre spor på Ålborg socialpædagogiske seminarium; det er slet ikke noget problem, at man dér kommer ned på tre spor. Det løser tværtimod et lokaleproblem, for Ålborg socialpædagogiske seminarium har jo plaget skiftende ministre med deres lokaleproblemer i årevis og sagt, at de helt skulle flytte, flytte ind på seminariet eller have nybyggeri, eller hvad det nu var. Alle disse breve om, hvor fortvivlende forhold man har, ligger jo i ministeriet. Derfor

skal man da ikke påstå, at det er et problem, at man går ned fra fire til tre spor, det løser tværtimod problemer. Og hvis man er så meget ålborgenser, at man end ikke kan unde en lille landsby 70 km væk at få et enkelt spor ud af fire spor, der ligger i en by, der har så meget andet, og som også i det sidste år har fået så store bevillinger til sit universitetscenter, ja, undskyld, hr. Kaj Poulsen, så er det småligt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg havde håbet på, at ministeren havde svaret på mit spørgsmål i stedet for at komme med nogle forkerte slutninger om mit indlæg. Jeg undte gerne Ranum at få et spor fra Ålborg seminarium, hvis jeg troede på, at det hjalp Ranum; men mit indlæg gik på, at gennemsnitsalderen på Ålborg socialpædagogiske seminarium er 25 år, og det viser, at det er elever, som har stiftet familie, som kommer fra hele Nordjylland, og som har mulighed for at bruge transportmidler for at komme ind at studere i Ålborg. De muligheder findes ikke i Ranum.

Så vil jeg gerne gentage mit spørgsmål til ministeren om de sidste to sætninger i tekstanmærkningen, som går på, hvad man vil gøre, hvis ikke der er tilslutning nok. Ministeren sagde i sit første indlæg, at det i løbet af et par år muligvis vil vise sig, at Ranum kan få en bedre uddannelse. Det synes jeg vil være godt, for vi skal ikke svigte Ranum i den situation, de står i, men vi skal finde noget, der er bæredygtigt. Men hvis det viser sig allerede til næste år og altså ikke i løbet af et par år, som ministeren sagde, at der ikke er den tilslutning til Ranum socialpædagogiske seminarium, hvad kommer så den sidste sætning af det, der står i tekstanmærkningen, til at betyde? Det er det, jeg gerne vil have et svar på, for folketinget må jo vide, hvad den tekstanmærkning, som de skal stemme om, betyder. De florumvundne bemærkninger, der står dér, indeholder intet, men ministeren siger, at der nu skal gå to år. Der er snakket meget om den sag, men det er mit indtryk, at der ikke er tænkt ret meget.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis der allerede til sommer ikke skulle melde sig nok, må vi se på den situation, der

[Undervisningsministeren]

opstår. I så fald laver vi ikke pludselig om på dette her, men så må vi jo overveje, hvad vi skal gøre på længere sigt. Men jeg vil gerne berolige hr. Kaj Poulsen med, at den situation under ingen omstændigheder opstår.

Dette med gennemsnitsalderen er jo ikke anderledes end for almindelige seminarier. På Ålborg seminarium f.eks. tror jeg gennemsnitsalderen er 27 år, men forskellen på lærerseminarier og socialpædagogiske seminarier er for det første, at der er, tror jeg, mellem to og tre gange så mange ansøgere til de socialpædagogiske seminarier, og der er jo det gode ved det, at der i Nordjylland i dag kun er ét eneste socialpædagogisk seminarium, medens der er tre lærerseminarier. Det er det, der gør, at der er meget gode udsigter til, at et socialpædagogisk seminarium vil kunne blive fyldt, hvor et lærerseminarium ikke kan blive fyldt.

Formanden:

Jeg vil gerne opfordre til, at vi ikke tager alle detaljer i uddannelsespolitikken ind i debatten.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg er ganske enig med ministeren i, at gennemsnitsalderen på Ålborg seminarium er den samme som på socialpædagogisk seminarium. Ja men er der så ikke noget, der siger ministeren noget inde i hovedet på ministeren? Når der de sidste tre år kun har været fem, der har ønsket at gå på Ranum statsseminarium som en alternativ uddannelsesmulighed i forhold til Ålborg seminarium, så er dette her en gal løsning, og derfor kommer vi ind i problemer allerede til sommer. Det var det, vi skulle have undgået ved, at man havde tænkt lidt mere og havde talt lidt mindre.

Finansministeren (Christoffersen):

Jeg undskylder, at jeg nu bryder ind i den meget spændende debat om Ranum statsseminarium, men det forholder sig jo sådan, at forslaget rent formelt tilhører finansministeren, og vi har nogle andre ændringsforslag på 4,7 mia kr., som jeg gerne vil knytte nogle enkelte bemærkninger til.

Jeg siger først tak for den meget venlige modtagelse, som regeringens to andre ændringsforslag har fået.

Det er selvfølgelig med tilfredshed, regeringen kan konstatere, at et stort flertal i folketinget kan tilslutte sig disse ændringsforslag.

Jeg kan sige til hr. Maisted, som gjorde nogle bemærkninger om finansieringen, at regeringen i den kommende tid vil tilrettelægge finansieringen. Vi forestiller os, at det skal ske ved besparelser og omprioriteringer. Statsministeren har tidligere udtalt det, og det vil jeg gentage her i dag, at det ikke er regeringens hensigt at gennemføre skatte- og afgiftsforhøjelser med henblik på finansiering af disse merudgifter. Men det er klart, at der også er rimelig tid til at få det teknisk gennemarbejdet; det hænger bl.a. sammen med, at de fleste af de udgifter, vi her taler om, først bliver udløst i løbet af efteråret.

Ud over de to ændringsforslag om bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden og finansieringen heraf har regeringen stillet et andet ændringsforslag, og det er det, der netop er blevet drøftet med så stort engagement, men vi har i øvrigt valgt ikke at stille ændringsforslag, og det hænger sammen med, at vi fandt det rigtigst, at den endelige vedtagelse af finanslovsforslaget blev så forenklet som muligt.

Det siger jeg som kommentar til det spørgsmål, hr. Bjørn Westh stillede mig. Det er ganske rigtigt, at det fra regeringens side blev tilkendegivet under valgkampen, at problemet med veterinærafgifterne skulle løses, og det kan jeg oplyse her at vi også har til hensigt at gøre. Der er forskellige mindre ting, bl.a. denne ting, som vi gerne vil have lov at komme til finansudvalget med, for det er klart, at problemet er større, end vi skønnede i første omgang. Regeringen har drøftet det med landbrugets organisationer, og jeg tror, man kan forestille sig en konstruktion, som indebærer, at man foretager et par omprioriteringer på landbrugsministerens budget, som gør det muligt at videreføre den hidtidige ordning, indtil man i landbruget har fået udarbejdet en mere moderne form for veterinærkontrol, som samtidig kan sikre, at de udgifter bliver en del mere beskedne, end de er i dag. Dette er bare til hr. Bjørn Wesths orientering. Det var altså ikke valgfæsk, som hr. Bjørn Westh kaldte det; det var altså rigtige varer, som ved den lejlighed blev præsenteret.

[Finansministeren]

Så vil jeg gerne vende mig til de ændringsforslag, som er stillet af partierne, og her er det jo naturligt at knytte nogle bemærkninger til socialdemokratiets ændringsforslag. Ikke til dem alle sammen, men til to af de største ændringsforslag.

Der er først forslaget om på indtægtssiden at foretage en forhøjelse af aktieselskabsskatten fra 40 pct. til 44 pct., en forhøjelse, som efter forslagsstillernes mening vil indbringe ca. 1 mia kr. Når regeringen har taget meget klar afstand fra det ændringsforslag, er det, fordi vi mener, at det i den nuværende erhvervsmæssige, beskæftigelsesmæssige situation klart ville være et forkert signal at give. Der er brug for, at de midler, som nu kommer frem i vores erhvervsliv, reserveres til erhvervsmæssige nyinvesteringer. Der er i øvrigt også brug for, at vores banksystem er i stand til at afskrive de dubiøse fordringer og de mere usikre ting, som har hobet sig op gennem de sidste mange års økonomiske krise. Det er sådan set en finansiering af en nødvendig saneringsproces, som vi heldigvis har opnået takket være pengeinstitutternes forøgede indtjening. Det gør det muligt for dem at konsolidere sig, hvad der i høj grad er brug for, fordi deres normale driftsresultater sandelig ikke er særlig imponerende. Det gør det også muligt for dem at opbygge deres reserver, og det gør det muligt for dem at være med til på et solidere grundlag at finansiere den udbygning af vores produktionsapparat, der er brug for. Derfor må regeringen stemme nej og afvise den tankegang, der ligger bag selve forslaget.

Så vil jeg gerne vende mig til det forslag, socialdemokratiet har stillet om såkaldt genopretning. Socialdemokratiet stiller et ændringsforslag på 1 mia kr. og skriver i bemærkningerne til dette ændringsforslag, at denne ene milliard kroner skal dække en gennemførelse af de forslag til social genopretning, som man stillede allerede i december måned, og som altså kom frem til afstemning i december måned.

Det forslag forstår jeg overhovedet ikke, for konkrete forslag, socialdemokratiet har fremsat vedrørende det, der kaldes social genopretning, koster som rigtigt påpeget af hr. Gammelgaard i hans indlæg langt mere end 1 mia kr.

Vi kan tage afskaffelse af karensdagen. Det viser sig nu, at karensdagen for den of-

fentlige sektor medfører en besparelse på alene 800 mill. kr. De 400 mill. kr. skyldes karensdagen som sådan; det var det, den ville have givet ved uændret sygefravær. Men hertil kommer andre 400 mill. kr., som er resultatet af et stærkt fald i sygefraværet. Det vil sige, at bortfald af karensdagen alene for den offentlige sektor ville koste 800 mill. kr.

Så kan hr. Camre måske sige: nå ja, men for statens vedkommende kan det da kun være et mindre beløb. Men dér skylder jeg at oplyse, at vi har den forpligtelse over for amter og kommuner at refundere over en forhøjelse af bloktilskuddene, såfremt der gennemføres lovændringer eller cirkulæreændringer, som klart påfører dem en merudgift. Derfor vil staten, såfremt man ophæver karensdagen, være nødt til at forhøje bloktilskuddene til amter og kommuner med et beløb, der giver dem fuld kompensation, og derfor vil alene forslaget om afskaffelse af karensdagen koste 800 mill. kr.

Dertil kommer, at staten også bliver nødt til at refundere virkningerne af dette skridt over for en anden gruppe i vores samfund, nemlig over for de private virksomheder, for det var som bekendt på baggrund af karensdagens indførelse, at regeringen i efteråret 1982 fik tilslutning fra et flertal her i folketinget til at forøge arbejdsgivernes bidrag til arbejdsløshedsforsikringssystemet. Gennem de ændrede regler, vi dengang indførte, inddrog vi den forventede besparelse i de private virksomheder som følge af karensdagens indførelse. Hvis vi nu ophæver karensdagen, kan virksomhederne med fuld ret sige, at de har krav på 1½ mia kr. Det er nemlig det, der er karensdagsvirkningen for virksomhedernes lønomkostninger. I så fald måtte vi foretage ændringer i vores arbejdsløshedsforsikringssystem, der førte reglerne tilbage. Derfor kan hr. Camre lægge yderligere 1½ mia kr. oven på de 800 mill. kr. Det er altså 2,3 mia kr., det ville koste alene at ophæve karensdagen.

Så kommer vi til reguleringen af syge- og arbejdsløshedsdagpenge samt efterløn, hvor socialdemokratiet jo selv har stillet forslag om, at man foretog en 5 pct.s regulering pr. 1. april 1984. Nu holder jeg mig til den moderate udgave og regner ikke på, hvad der ville være sket, hvis man ville have foretaget en total opretning, eller hvad der ville ske, hvis man også skulle regulere 1. oktober

[Finansministeren]

1984. Men alene en regulering pr. 1. april 1984 af dette omfang vil i 1984 koste 1 mia kr. og på årsbasis 1,3 mia kr. Vi kan altså lægge yderligere 1 mia kr. oven på de 2,3 mia kr., så er vi oppe på 3,3 mia kr.

Så er der forslaget om afskaffelse af den nedsatte kontanthjælp efter 9 måneder, det koster 300 mill. kr. Endelig er der ændringen af bistandslovens § 42; det koster 100 mill. kr.

I alt drejer det, der hedder social genopretning, sig altså om en merudgift for det offentlige på 3,7 mia kr. i 1984 og 4 mia kr. i 1985. Derfor må jeg sige til hr. Camre, at det kun er et yderst symbolsk beløb, der er blevet afsat, det er 1 mia kr.; det er ikke et forslag, som på nogen som helst måde kan hænges sammen.

SFs ændringsforslag har jeg ikke nogen konkrete bemærkninger til. De er meget overvældende, forstået på den måde at man dér har valgt at skrive de rigtige tal, og så bliver det ændringsforslag, der er stillet af SF, nødvendigvis meget stort. Men de er jo stillet med en sikker viden om, at det aldrig nogen sinde vil blive vedtaget, og det indrømmer jeg gør det betydelig nemmere.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Tak for svaret vedrørende den veterinære kontrol. Det undrer mig, at finansministeren siger, det er en småting til 75 mill. kr., hvor man nu beder folketinget om at vedtage noget, der skal betales fra 1. januar. Vil det i øvrigt blive opkrævet fra 1. januar, når man nu vedtager det i folketinget, og vil man bag efter komme med et aktstykke i finansudvalget og få ændret det? Når regeringen har besluttet det på forhånd, burde den vel meddele det nu. Hvor mange andre aktstykker skal der komme om ændring af det, folketinget vedtager i dag? Er det, fordi der er et andet flertal eller en anden sammensætning af finansudvalget, end der er i folketinget, at ministeren ønsker den måde?

Ministerens siger så, at disse 75 mill. kr. skal findes andre steder inden for landbrugsministeriets område. Er det på konsulentordningen? Det er vel den eneste, der kan spares på; de andre ligger vel nogenlunde fast. Hvad i øvrigt med de manglende besparelser, der står på budgetreguleringen?

Til sidst: finansministerens svar var jo en hilsen til dyrlægerne, at det nu skal være levnedsmiddelteknikere, der skal overtage dyrlægernes arbejde på slagterierne. Jeg håber, der har været en seriøs diskussion om det, og at det ikke nedsætter den standard, der er på slagterierne med hensyn til veterinærkontrollen og Danmarks ry i udlandet.

Eksportgartnerne undrer sig over, at de, når landbruget lige pludselig kan slippe for den udgift, skal pålægges 5 mill. kr. til plantetilsynet; det går ud over erhvervets konkurrenceevne. Vil der også blive taget hensyn til det, når regeringen fremsender et aktstykke?

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg takker selvfølgelig finansministeren for hans svar, hvor han klart siger, at der er tale om offentlige besparelser og en omprioritering af offentlige udgifter, når man skal have finansieret ungdomspakken på de 500 mill. kr., men jeg vil gerne bede hr. Bilgrav-Nielsen fra det radikale venstre komme herop på talerstolen og bekræfte, at det forholder sig på den måde, finansministeren har udlagt det på, og som hr. Bilgrav-Nielsen sagde, nemlig at det radikale venstre og regeringen har indgået en aftale. Er det radikale venstre indforstået med finansministerens udlægning af teksten? Jeg beder det radikale venstre om at svare på det spørgsmål, for det er jo af bitter erfaring, vi ved, at det radikale venstre snor sig som ål i mudderet; de løber fra de aftaler, de selv har givet tilsagn om. Jeg skal blot minde om de to mia kr. i skatteletelse, som hr. Bilgrav-Nielsen har givet udtryk for i finansudvalget man ville stemme for, men som man alligevel tog en anden holdning til her nede.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er en lidt mærkelig oplevelse at høre finansministeren først indirekte bebrejde hr. Camre og socialdemokratiet, at de har julegret for lavt med deres ændringsforslag – hvad jeg i øvrigt også mener at de har – og derefter sige om vores ændringsforslag, som i hvert fald er regnet rigtigt ud, bortset fra at jeg er uenig med den måde, finansministeren udregner karensdagsudgifterne på, at dem

[Ingerlise Koefoed]

fremsetter vi jo i sikker forvisning om, at de ikke vil blive vedtaget. Selvfølgelig gør vi ikke det. Det kan da godt være, at de forslag ikke bliver vedtaget i dag, men de foreligger altså også for folketinget som lovforslag, og det vil sige, at vi får behandlingen og forhandlingen igen. Jeg er helt sikker på, at tiden arbejder for os; bliver de ikke vedtaget i dag, og bliver de ikke vedtaget, når vi fremsætter dem som lovforslag, skal de nok inden så forfærdelig længe have overbevist befolkningen om, at nu må der gøres noget, og så får vi sammen med andre partier her i folketinget muligheden for at få dem vedtaget. Vi fremsætter ikke flotte forslag, bare fordi vi kan gøre det ganske roligt. Vi fremsætter forslag, fordi vi mener dem, fordi vi vil fortælle befolkningen, at når vi får et andet flertal, skal disse ting i hvert fald blive gennemført.

Camre (S):

Jeg skal her i anden runde først gøre nogle bemærkninger til synspunkter, som både den konservative ordfører, hr. Gammelgaard, og finansministeren var inde på, nemlig påstanden om, at socialdemokratiets tal slet ikke stemmer; det var både på området karensdagen, det var regulering af dagpengene for arbejdsløse, efterlønnen, sygedagpengene, og det var bistandsloven.

Det er jo vældig fikst sådan at afvise vores forslag om at afsætte 1 mia kr. på dette område med en bemærkning om, at det koster meget mere, det koster flere milliarder kroner, og det viser jo altså, hvor uansvarlige socialdemokraterne er.

Jeg må desværre sige både til hr. Gammelgaard og til finansministeren, at man har skudt forbi. Vi har fremsat et forslag om at anvende 1 mia kr. på disse formål, og vi har anvist krone for krone en dækning deraf. Når vi foreslår at anvende 1 mia kr., mener vi naturligvis 1 mia kr., og der står udtrykkeligt, at vi, hvis vores forslag vedtages, agter at fremsætte de fornødne lovforslag til udmøntning af disse midler. Så er det ikke 3 mia kr. eller 4 mia kr. eller 4½ mia kr., det er 1 mia kr., hr. finansminister, som vi agter at bruge på disse formål, og det vil sige, at de reguleringsordninger, der vil blive udformet, hvis vi får flertal for vores forslag, vil blive indrettet under hensyntagen til, at det er en

ramme på 1 mia kr., vi har foreslået, og som vi agter at bruge til disse formål.

Hr. Gammelgaard var inde på, at det jo var udgifter, som ville komme på tale år efter år. Dertil vil jeg gerne sige til hr. Gammelgaard, at det naturligvis er fuldstændig rigtigt. Der er i dette finanslovforslag indeholdt udgifter på 187,8 mia kr., og det er også udgifter, der bliver brugt for i fremtiden år for år. Det, vi foreslår, kunne man jo, når man hørte den borgerlige regerings ordfører og finansministeren, tro var et eller andet voldsomt, noget, der helt overskrider denne udgiftsramme på 187,8 mia kr. Men sandheden er, at vores forslag drejer sig om 0,7 pct. af de 187,8 mia kr. Hvis man kan finansiere de 187,8 mia kr. år for år, kan man også finansiere 0,7 pct. mere år for år. Der er overhovedet ikke nogen forskel, og det er en helt forældet måde ligesom at stille det op i et cigarkassesystem, at nu er der dér en speciel slags udgifter, der år for år skal fremføres med en særlig kasse, hvor der ligger penge lige netop til de udgifter. Det tror jeg ikke hører nogen steder hjemme.

Hr. Fogh Rasmussen fra venstre gik i og for sig langt videre. Han slog ikke bare på, at tallene ikke passede, nej, hr. Fogh Rasmussen sagde, at han ikke kunne anerkende, at der eksisterer sådanne behov for social genopretning. Jeg tror, det er ret ordret, hvad hr. Fogh Rasmussen sagde. Det vil altså sige, at venstre lukker øjnene for, at der er nogle mindretalsgrupper i vores samfund, som er blevet ramt ganske særlig hårdt af disse nedskæringer.

Man har en helt anden holdning, når vi kommer ind på finansieringen. Bankerne, som bidrager med skat på linje med andre aktieselskaber – og i 1983 har de tjent så mange penge, at det stort set er halvdelen af aktieselskabsskatteprovenuet – kan under ingen omstændigheder bære noget som helst. Altså, det går godt, at man opkræver 9,8 mia kr. i aktieselskabsskatter i år, men 10,8 mia kr. er helt galt, for så kan det slet ikke lade sig gøre at drive erhverv mere, og så vil der ske de frygteligste ting med investeringerne osv.

Jeg synes, det er meget sigende, at venstre ikke anerkender, at der eksisterer behov for sociale genopretninger, men at bankvæsenet og de større selskaber, som har haft store indkomster i 1983, og som formentlig kom-

[Camre]

mer til at tjene lige så gode eller tilnærmelsesvis lige så mange penge i år, ikke kan tåle noget. Det var på den baggrund, at jeg i mit første indlæg brugte udtrykket klassepolitik, og jeg kan nu konstatere, at det fuldt ud dækker.

Jeg må også sige det på den måde, at det er en kendsgerning, at selskaber, som gør det, vi alle sammen gerne vil have de skal gøre, nemlig investerer, derved får et større afskrivningsgrundlag, og de får en skattereduktion, og derfor vil disse selskaber ved en forøgelse af aktieselskabsskatten fra 40 til 44 pct. på det nærmeste ikke blive ramt af denne forhøjelse af skatten.

Derfor må jeg sige, at det er kendetegnet for regeringens og de borgerlige regeringspartiers holdning i denne sag, at der er nogle problemer i vores samfund, som man lukker øjnene for, mens der er andre forhold i samfundet, som man simpelt hen fordrer virkningen af vore ændringsforslag over for.

Jeg vil gerne her understrege, at socialdemokratiets bevidsthed over for de økonomiske problemer, som samfundet er ude i, vores bevidsthed over for nødvendigheden af at føre en dæmpningspolitik over for de offentlige udgifters vækst er fuldt så meget til stede som regeringens, og at det, der adskiller os i denne sag, er spørgsmålet om, hvor dæmpningen skal sætte ind, og dér må vi altså erkende, at vi kan se, at der eksisterer behov for social genopretning, og vi mener, at det er rimeligt at lægge byrderne på de grupper, som har haft særlig økonomisk fremgang i de seneste år.

Gammelgaard (KF):

Efter hr. Camres sidste indlæg føler jeg trang til at citere en artikel i fagforeningsbladet Metal i sin fulde længde. Jeg berørte den i mit tidligere indlæg, men nu synes jeg, der er grund til lige at nævne, hvad den egentlig siger:

»Dengang den effektive rente på statsgældsbeviser var 20–22 pct. – altså 22 pct. for i egentligste forstand passiv og risikoløs pengeanbringelse – mens udbyttet på aktive investeringer, f.eks. aktier i industrivirksomheder, kun var ¼ deraf, var det et mål for politikerne at flytte investeringslysten fra passiv til aktiv pengeanbringelse. Naturligvis for at

få flere hjul til at snurre og skabe mere beskæftigelse.

Hvordan gør man det? På én måde: ved at gøre det til en bedre forretning at investere aktivt end passivt. Som den tidligere socialdemokratiske regering lagde op til . . .

Det er rystende ulogisk, når selv visse fagforeningsfolk vender sig imod, at fortjenerne i det erhvervsliv, vi alle skal leve af, nu er begyndt at vokse. Ikke mindst takket være denne ganske bevidste økonomiske politik, som vi selv og vore politikere har startet op.

Vi mener: lad det blive en endnu bedre forretning at drive virksomhed i dette land. At drive arbejdspladser. Så bliver der også noget for os at hente hjem.»

Det var altså Dansk Metals opfattelse af det, der i øjeblikket finder sted, og den udvikling, man ser i dansk erhvervsliv, og det er jo lige nøjagtig svaret til det, hr. Camre fremførte, når hr. Camre siger, at man bare kan beskatte pengene fra erhvervslivet og i øvrigt forøge de offentlige udgifter med store beløb.

Derefter vil jeg vende tilbage til det socialdemokratiske ændringsforslag nr. 14, hvori det som begrundelse hedder:

»Til udgifter vedrørende regulering af dagpenge ved sygdom, fødsel, ledighed og efterløn, vedrørende forbigående hjælp . . . og vedrørende ophævelse af karensdagen afsættes en reserve på 1 mia kr. til fordeling i finansåret. Forslaget svarer til socialdemokratiets sociale genopretningskrav fremsat under behandlingen af finanslovsforslaget for 1984 i november-december 1983 . . . «

Det vil altså sige, at man rent faktisk forestiller sig, som der står, at man vil have ophævet karensdagen, at man vil have ophævet § 37, stk. 4, i bistandsloven, og at man vil have reguleret dagpenge ved sygdom, fødsel, ledighed og efterløn. Så er konsekvensen da også, hr. Camre, at det koster meget mere end 1 mia kr. Både finansministeren og jeg har redegjort for tallene, og det giver altså nye offentlige udgifter på 3,7 mia kr. i 1984. Lægges hertil – og det skal man jo også – de ekstraordinære udgifter til ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelsen på godt 560 mill. kr., som socialdemokratiet foreslår, så er vi altså oppe på 4,3 mia kr. i nye offentlige udgifter, men socialdemokratiet siger, at det drejer sig om 1 mia kr. i nye offentlige udgifter.

[Gammelgaard]

Der er altså en forskel på 3,3 mia kr. Hvordan vil socialdemokratiet finansiere disse 3,3 mia kr.? Ja, det kan jo ske på to måder. Det kan ske gennem nye skatter. Man kan forestille sig, at man ønsker at fortsætte med at forhøje selskabsskatten; sådan som socialdemokratiet foreslår det, skal den vel op på over 50. Man kan også fra socialdemokratisk side forestille sig andre skatter og afgifter. Under alle omstændigheder enten store, massive skatter og afgiftsforhøjelser på flere milliarder kroner, eller også bryder finanspolitikken sammen, hvis ikke man vil gennemføre offentlige besparelser i den størstedelen. Det er jo det, der drejer sig om. Man kan ikke bare komme her og sige, at det koster en milliard kroner at gennemføre disse forslag, når det klart kan bevises, at det koster over 4 milliarder kroner. Derefter må man da anvise dækning, man må da klart anvise, hvor man vil hente pengene. Hvis man ikke vil forøge underskuddet på statsfinanserne – og det har jeg forstået at man ikke vil – må man altså hente pengene enten gennem skatter og afgifter eller gennem nye besparelser, og det har vi altså ikke set socialdemokratiske forslag til. Der er ikke sammenhæng i det, man kommer med. Derfor er det da ikke så sært, at man ikke har kunnet forhandle sig frem til nogen enighed imellem parterne i de overståede forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Nu er hr. Gammelgaard jo ganske erfaren også som finansudvalgsmedlem, og han ved godt, at der ikke, hvis socialdemokratiets ændringsforslag bliver vedtaget, dermed er lagt op til, at man politisk og juridisk holdbart vil kunne gå hen og gøre noget helt andet end det, der står i forslaget.

Vort forslag svarer til forslagene i december 1983. Her er de bare lagt sammen i en samlet pulje. Men det betyder, hr. Gammelgaard, at vi inden for en ramme af 1 mia kr. vil gøre den mulige indsats for disse sociale genopretninger. Det er klart, at man ikke for 1 mia kr. kan gøre det samme, som man kan gøre for 3,7 mia kr. Det regnestykke behøver hr. Gammelgaard ikke at stille op. Men man vil kunne løse de mest påtrængende sociale problemer af den art, som er opremset i vore bemærkninger, og det vil man kunne gøre

med det beløb, hvis vi kan få tilslutning til det.

I den forbindelse vil jeg gerne sige til hr. Gammelgaard og til regeringen, at hvis situationen er den, at man har sagt nej til os, fordi man har troet, at vi ville bruge 3,7 mia kr., men vil sige ja, hvis man erkender, at vi kun er indstillet på at bruge 1 mia kr. til disse formål, så vil det da være en overordentlig glædelig oplysning her i sidste øjeblik af finanslovdebatten.

Men det er 1 mia kr., og som vi også skriver, vil vi med lovforslaget nærmere udforme de ordninger, der skal gælde på de tre områder, således at dette summa summarum bliver den ene milliard kroner, som vi beder folketinget om at give os til disse formål.

Så vil jeg endelig sige til hr. Gammelgaard, som citerer Metal, at vi jo da heldigvis har trykkefrihed her i landet, og det er da udmærket, at en journalist kan skrive et sådant indlæg i Metal. Jeg tror ikke, at han tegner den samlede fagbevægelse.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Artiklen fremstår som en redaktionel artikel fra Dansk Metal, så han tegner i hvert fald Dansk Metal.

Derefter må jeg sige, at hvis det sidste, hr. Camre nu sagde, er rigtigt, altså at man kun vil have gennemført en række foranstaltninger for 1 mia kr., så kan man ikke få reguleret dagpenge ved sygdom, fødsel, ledighed og efterløn. Man kan ikke få ophævet § 37, stk. 4, i bistandsloven, altså bestemmelsen om varighedsbegrænsningen vedrørende den varige hjælp, og man kan heller ikke få ophævet karensdagen, for det koster langt mere. Så er det forkert, hvad man skriver, for det kan man ikke få for en milliard kroner. Hvis man har forestillet sig, som man siger, at alle socialdemokratiets sociale genopretningskrav, der blev fremsat under behandlingen af finanslovsforslaget for 1984 i november-december 1983, og som vi jo altså også hørte gentaget gang på gang under valgkampen, kan gennemføres for 1 mia kr., så har man forestillet sig noget, der var ganske forkert. Der er ikke sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

[Camre]

Jeg tror ikke, at hr. Gammelgaard vil forstå, hvad dette her drejer sig om. Vi har sagt, at vi ønsker at foretage en regulering. Vi har ikke sagt noget om reguleringsprocenten, men det er da klart, at man må regulere inden for det, der er muligt med de midler, vi måske – måske ikke – får stillet til rådighed. Vi får dem altså, hvis folkettingen vil stemme for denne milliard kroner, og så må vi se på den lovgivning, der gør det muligt at foretage reguleringer inden for denne ramme.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg vil gerne fremsætte en anden kort bemærkning end den, jeg havde planlagt i første omgang, men det skyldes, at hr. Gammelgaard overhalede mig. Min korte bemærkning vedrører, hvad hr. Camre lige netop sagde, for socialdemokratiet har minsanden oplyst, hvad dagpengesatserne skal reguleres med. Det står nemlig i socialdemokratiets bemærkninger til ændringsforslag nr. 495 i det hæfte, der blev lavet op til finanslofstemningen i december. Der forudsætter man en regulering af dagpengesatserne med præcis 5 pct., og det kan ikke gøres for 200 mill. kr. Det er det, der koster 1 mia kr.

Formanden:

Sidste korte bemærkning i denne runde.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Hvis finansministeren vil være venlig at se på sin kalender, så skriver vi nu februar 1984.

Formanden:

Jeg kan efter forretningsordenen ikke forhindre ministre i at få ordet, som man ved.

Finansministeren (Christophersen):

Den regel er jeg helt opmærksom på, men der skal jo også være visse fordele ved at være minister.

Det er rigtigt, at vi befinder os i februar måned; det har jeg ikke på noget tidspunkt ytret tvivl om, hr. Camre, men det er jo også rigtigt, at der i bemærkningerne til ændringsforslag nr. 14 står:

»Forslaget svarer til socialdemokratiets sociale genopretningskrav fremsat under be-

handlingen af finanslovforslaget for 1984 i november-december 1983 . . .«

Der er altså ikke sammenhæng i det. Jeg er ked af det. Det kan skyldes, at det er skuddag.

Jes Lunde (SF):

Jeg er enig med hr. Camre i, at problemet vel næppe er, at socialdemokratiet har regnet forkert, men at socialdemokratiet tilsyneladende kun er indstillet på en delvis genopretning. Det synes vi er overordentlig beklageligt.

Det, vi mener bør ske på dette område, er, at dagpengene igen får den reale værdi, de havde, før regeringen greb ind. Det må være det, det drejer sig om at få gennemført. Hvis vi skal have gennemført det, vil det sige, at vi pr. 1. april skal have reguleret dagpengene op til et maksimum pr. dag, der ligner 365 kr., og at vi igen til oktober 1984 får brug for en regulering, så de nok kommer op i nærheden af 375 kr. pr. dag. Det, der drejer sig om for oppositionen, må være at få tilbageført dagpengene til den reale værdi, de havde, før regeringen greb ind. Det er det, vi har stillet forslag om, og det er derfor, vi på det punkt kommer frem til 2,1 mia kr. i udgift.

Lad mig så sige derudover, at vi ikke deler finansministerens beregninger vedrørende karenssagen. Finansministeren er meget hurtig til at få tallene til at yngle. Det er selvfølgelig udmærket for en finansminister, men vi kan ikke bruge det til så meget. Finansministeren siger, at han forventer en mindre sygelighed på arbejdspladserne – og det er måske forståeligt nok, for de ansatte er jo bange for at blive fyret – og derved en besparelse. Ja men de sygedagpenge står jo på finansloven i øjeblikket, og dem er der ingen grund til at oppositionen lægger oveni som en regulering. Jeg er ikke bekendt med, at finansministeren har skåret 2,3 mia kr. ned på sygedagpengeskontoen. Hvis det er tilfældet, synes jeg, det er en ny oplysning i sagen.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Når hr. Maisted revser det radikale venstre og stiller spørgsmål til det radikale venstre, så rinder det mig i hu, at salig Hørup vist engang har sagt: hvad stiller man op med det vitterlige vås? Det kan kun være fremskridtspartiet, der stadig har den opfat-

[Bilgrav-Nielsen]

telse, at det radikale venstre skulle have stillet forslag om skattelettelser for 2,3 mia kr.

Jeg kan gentage, som vi har sagt det så tit før, at vi måtte vende os imod de forslag om skattelettelser – og det er nok skattechecken, som hr. Maisted i særlig grad tænker på – fordi vi ikke mente, det var fornuftigt ad den vej at forringe statens samlede regnskab.

Jeg gad vide, om ikke også regeringen i disse dage er ret glad for, at det ikke lykkedes at få forbruget styrket med en ekstraordinær skattenedsættelse, som vi altså dengang vendte os imod.

I øvrigt skal jeg bekræfte – hvilket selvfølgelig er til overflod, men når hr. Maisted nu spørger – at det radikale venstre har indgået en aftale med regeringen om, hvorledes vi gør en ekstra indsats for at få flere unge i arbejde. Vi er også enige med regeringen i, hvordan vi skal gribe finansieringen af denne indsats an, og vi kan helt henholde os til de retningslinjer, som finansministeren har lagt for denne afdeling af operationen, der jo, som finansministeren sagde, giver os lidt tid, fordi de fleste af de ekstraudgifter, vi får for indsatsen mod ungdomsledigheden, først kommer til udløsning i løbet af året. Hr. Maisted kan have et politisk behov for sine drillerier, og det er nok dér, sandheden ligger. Fremskridtspartiet valgte før valget og især under valget at gøre det radikale venstre til hovedmodstanderen; resultatet var, at fremskridtspartiet tabte 10 mandater, vi vandt 1 mandat. Hr. Maisted ønsker åbenbart at fortsætte succesen.

Maisted (FP):

Jeg kan da godt unde hr. Bilgrav-Nielsen den sidste tur dér, hvor han som det femte familiemedlem af regeringen kan prale af, at han har vundet 1 mandat; det fik han stort set forærende på en ganske urigtig fremstilling af, hvad der skete omkring finanslovsafstemningen. Men lad det ligge.

Jeg er glad for, at vi altså har fået konstateret heroppefra, at det radikale venstre er indstillet på at finansiere den ungdomspakke ved hjælp af offentlige besparelser og budgetregulering. Det vil sige, at der reelt ikke er tale om udgiftsstigninger på finanslovsforlaget. Det synes jeg er en væsentlig ting.

Lad mig dernæst lige sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at den fremstilling, hr. Bilgrav-Niel-

sen gav af skattelettelsen på 2,3 mia kr., ikke er korrekt. Hr. Bilgrav-Nielsen ved bedre end nogen anden, at han under finansudvalgets behandling gav tilsagn på den måde, at det radikale venstre ville stemme for, hvis det forslag kom til afstemning. Det står på tryk, og jeg ved ikke, om man kan få det papir igennem folketingets formand, for det står nemlig på den afstemningsliste, folketingets formand havde.

Da var det, jeg sagde, at vi af bitter erfaring ved, at det radikale venstre pludselig skifter holdning; når tingene bliver officielle, løber det fra det, det har siddet oppe i finansudvalget og sagt. Et hvilket som helst finansudvalgsmedlem, der har været med til at behandle den post, kan bekræfte, at det forholder sig sådan. Så må vi andre jo selvfølgelig bede dem heroppe bekræfte, hvordan en finansiering skal være, for ellers aner vi ikke, hvor vi har det radikale venstre, når vi nu kommer hen til efteråret.

Men jeg er glad for, at vi har fået det bekræftet denne gang.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Finansministeren tog fejl på to områder. For det første hævder finansministeren, at det er skuddag; det er ikke rigtigt, det er først i morgen.

For det andet vil jeg gerne sige til finansministeren, at socialdemokratiets ændringsforslag på det område, vi har drøftet så vældigt, i december måned heller ikke var på 3,7 mia kr. Det er, som om finansministeren fortæller folketinget og offentligheden, at vi dengang kørte med en dækning, der var 3,7 mia kr. Det gjorde vi ikke. Finansministeren kan slå forslagene op fra december måned og konstatere, at den regulering, der er sket her, er sket under indtryk af, at en del af året jo er gået; man skal ikke foretage en regulering på helårsbasis, men alene for en del af året. Vi foreslår ikke regulering med tilbagevirkende kraft.

Der er altså god overensstemmelse mellem de forslag, vi stillede dengang, og det forslag, vi har samlet det sammen til nu.

Finansministeren (Christoffersen):

Jeg er fuldt ud opmærksom på, at socialdemokratiet også i december regnede forkert;

[Finansministeren]

det er nemlig det, der er sagen. Jeg kan nævne et lille eksempel, og det er ikke for at provokere hr. Camre, men i december skriver man jo, som jeg ganske klart har læst op, at man forudsætter en 5 pct.s regulering af dagpengene, og det forudsætter man så bl.a. kan finansieres ved en forhøjelse af lønmodtagerne og arbejdsgivernes kontingentindbetalinger. Men det kan ikke lade sig gøre, fordi de kontingenter beregnes på grundlag af dagpengesatsen 1. oktober i det forudgående år, og derfor mangler der alene på den konto i decemberændringsforslaget, hr. Camre, et meget stort beløb, vel ca. 1,3 mia kr., for dengang regnede man med, at reguleringen skulle ske 1. januar.

På samme måde med hensyn til karensdagen; det er da ikke min skyld eller regeringens skyld, at socialdemokratiet ikke i december måned korrekt konterede, hvad det ville koste at ophæve karensdagen. Da lod man, som om det var gratis; alle ved, det ikke er gratis.

I den forbindelse kan jeg sige til hr. Jes Lunde, at vi ved vores budgetlægning selvfølgelig har disponeret efter de besparelser, der er på karensdagen. På alle vores lønkonti har vi det sidste trekvarte år kunnet se, at vores udgifter til vikarer, og hvad deraf følger, er gået stærkt ned. Derfor har vi – og det har amter og kommuner også – et meget sikkert budgetteringsgrundlag. Vi kan klart se, at man på karensdagen har opnået en offentlig besparelse på 800 mill. kr., og den er selvfølgelig inddraget.

Så skal jeg sige til fru Ingerlise Koefoed, at når jeg tillod mig at fremkomme med den betragtning, at SF nok var sikker på ikke at få sine forslag vedtaget, så hænger det bl.a. sammen med, at jeg er overbevist om, at SF, hvis man havde været sikker på eller havde troet, at man kunne have fået dem vedtaget, ville have været så oprigtig samtidig at stille nogle ændringsforslag, der kunne tilvejebringe de nødvendige indtægter, men det har man jo ikke bortset fra et enkelt lille et. Det tager jeg som tegn på, at man gerne har villet symbolisere alle de rare ting, men har følt, at det ikke var så nødvendigt at fortælle, hvordan man skulle dække udgifterne ved det. Det var baggrunden for den bemærkning.

Må jeg vende tilbage til det med skuddagen. Det var såmænd ment som en venlighed. Jeg sagde også: det er måske, fordi

det er skuddag. Det viste sig, at det var det ikke, men det er i og for sig mere beklageligt for hr. Camre end for mig, for det betyder, at der må være en meget alvorligere forklaring på den misforståelse.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Ganske kort til finansministeren. Jeg vil bare gøre opmærksom på, at jeg faktisk i min ordførertale redegjorde for, hvordan vi ville finde pengene, så det er ikke helt retfærdigt. Selv om det ikke står i kroner og øre på det papir, vi behandler i dag – og jeg har sagt, hvorfor der ikke står så mange ændringsforslag – så har jeg faktisk besvaret spørgsmålet, også før det blev stillet.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg håber, at finansministeren omsider vil gå med til at forstå, at vi ikke har regnet forkert, men at der er tale om, at vi ønsker at bruge 1 mia kr. på disse formål. Hvis vi så skræller al Christiansborgretorikken og alle disse morsomme bemærkninger af, må jeg bede finansministeren om et svar på det helt centrale i denne sag: vil finansministeren være med til at afsætte 1 mia kr. og udforme den dertil knyttede lovgivning, således at vi i fællesskab bruger 1 mia kr. på de mest trængte grupper inden for de kategorier, som vores ændringsforslag omhandler?

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Finansministeren undlod at svare på de spørgsmål, jeg stillede før. Jeg skal derfor gentage de vigtigste af dem.

Når finansministeren ønsker at få de 75 mill. kr. behandlet som en bagatelsag i finansudvalget og ikke i salen – selv om regeringen har besluttet sig og vi altså nu skal til at vedtage noget forkert, kan jeg forstå – er det så, fordi regeringen finder, der er en mere behagelig sammensætning i finansudvalget end i folketings salen, fordi fremskridtspartiet jo ikke kunne få en plads i finansudvalget med regeringens hjælp?

For det andet: i oktoberaftalen, der blev offentliggjort i statsministeriet, var der fastsat en ganske bestemt beløbsramme til land-

[Bjørn Westh]

brugsministeriet og til ordningerne dér. De 75 mill. kr., der nu skal findes, ligger de inden for den ramme, eller er det en ekstra bevilling til landbrugsministeriet?

For det tredje: folketetinget vil i dag vedtage, at der skal opkræves afgifter fra 1. januar. Finansministeren har sagt, at der kommer et aktstykke senere, der vil ændre det. Vil de afgifter blive opkrævet, indtil et aktstykke eventuelt ændrer det?

Finansministeren (Christophersen):

Jeg har ikke brugt udtrykket, at det er en bagatelag; det er et udtryk, hr. Bjørn Westh har opfundet. Det er heller ikke en bagatelag, men vi ved jo, at der i finansårets løb sker en række omdisponeringer. Det er der også her, og dette beløb skal selvfølgelig holdes inden for rammen. Det er ikke en ekstrabevilling; det kan jeg godt forsikre om. Der gives slet ikke nogen ekstrabevillinger for tiden. Men vi har bare af hensyn til finansudvalgets arbejde gjort det samme, som partierne i øvrigt har gjort, og som regeringen er taknemmelig for, nemlig søgt at begrænse antallet af ændringsforslag til et absolut minimum. Men vi ved da alle sammen, at der i finansårets løb kommer store forandringer. Jeg kan huske en socialdemokratisk finansminister, der prøvede at gennemføre en stor tillægsbevillingslov i form af et aktstykke, så hvis vi skal, skal vi sige gå til budgetpolitiske yderligheder, kunne man godt finde langt bedre eksempler end dette her.

Det har heller ikke noget at gøre med finansudvalgets sammensætning. Socialdemokratiet kan jo altid sørge for, at sagen kommer herved i salen. Hvis socialdemokratiet er utilfreds med den ordning, skal der jo næsten ingenting til for at få en sag i salen. Man kan rejse en forespørgsel, eller man kan gøre noget andet meget enkelt.

Hr. Camre spurgte så, om jeg ville være med, hvis det nu kun var 1 mia kr. Nej, det vil jeg da ved grød ikke, for der er ingen penge, hr. Camre, og regeringen deler ikke den opfattelse, socialdemokratiet giver udtryk for, nemlig at det er nogle sociale genopretninger, der er behov for. Det mener vi da ikke. Vi foreslog, at man ændrede dagpengeniveauet, fordi vi fandt, det var rigtigt, og det synspunkt har vi minsandten stadig. Vi foreslog indførelse af en karensdag, fordi

vi mente, det var rigtigt. Der er set fra regeringens synspunkt ikke behov for genopretning. Dengang blev der gennemført en lovgivning, som vi fandt var bedre end den, der eksisterede.

Så opfordrer hr. Camre til, at man skal skrælle hele den parlamentariske diskussion væk. Ja, det kan jeg da godt forstå, for den har været ubehagelig for hr. Camre og hans parti. Men vi kan da ikke sådan skrælle en diskussion væk, bare fordi den er generende for socialdemokratiet.

Realiteten er, at socialdemokratiet i december 1983, i dag og under hele valgkampen har foregivet at ville gennemføre en politik, som sikrede: pkt. 1: at karensdagen blev afskaffet, pkt. 2: at man foretog en regulering af alle dagpengesatser med 5 pct., pkt. 3: at man brugte 300 mill. kr. på en ændring af bistandsloven. Det var de tre såkaldte sociale genopretningskrav. Hvordan man end vender og drejer det, koster de 3,7 mia kr. at gennemføre.

Enten må man holde fast på, at det er socialdemokratiets politik – og så har man skrevet et forkert tal, for så er det ikke 1 mia kr., men 3,7 mia kr. – eller også må man gøre opmærksom på, at man nu har ændret sin politik i forhold til december 1983. Men så skulle man ikke have skrevet bemærkningerne til ændringsforslaget, som man har gjort, for dér skriver man, at man i dag mener præcis det samme, som man mente i december måned 1983. Derfor kommer hr. Camre ikke ud af sit problem, selv om han appellerer til os andre om at lade være med at diskutere med ham. Hr. Camres problem er, at socialdemokratiets forslag ikke hænger sammen; man ønsker at vælge den bedste af to verdener – det har vi jo i øvrigt så ofte oplevet – og derfor ved hr. Camre også godt, at det ikke kan lade sig gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.30 og starter med afstemning om ændringsforslagene.

Mødet udsat kl. 13.02

Mødet genoptaget kl. 14.30

Man gik til afstemning om ændringsforslagene.

Afstemning

Til § 1. Skatter og afgifter.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 71 stemte for, 82 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 73 stemte for, 86 imod.

Til § 15. Socialministeriet.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 24 stemte for, 85 imod; 50 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 24 stemte for, 86 imod; 49 stemte hverken for eller imod.

Til § 20. Undervisningsministeriet.

(De følgende afstemninger blev foretaget på den i forretningsordenens § 35, stk. 3, angivne måde).

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 74 stemte for, 80 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes, idet 74 stemte for, 81 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7
forkastedes, idet 74 stemte for, 81 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes, idet 74 stemte for, 78 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag af Elisabeth Bruun Olsen (VS) uden for tillægsbetænkningen på blad 107 til konto 03.89
forkastedes, idet 24 stemte for, 131 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 9
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 10
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag af Elisabeth Bruun Olsen (VS) uden for tillægsbetænkningen på blad nr. 118 til konto 06.02
forkastedes, idet 24 stemte for, 132 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 11
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Til § 23. Finansministeriet.

Ændringsforslag nr. 12 og 13
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Til § 28. Arbejdsministeriet.

Ændringsforslag nr. 15
forkastedes, idet 24 stemte for, 83 imod; 50 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 17
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 17 er ændringsforslag nr. 16 taget tilbage. Ønsker nogen at optage dette ændringsforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er ændringsforslaget bortfaldet.

Ændringsforslag nr. 18
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 19
forkastedes, idet 74 stemte for, 82 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Til § 42. Tekstanmærkninger.

Ændringsforslaget af finansministeren uden for tillægsbetænkningen
vedtoges med 123 stemmer mod 33; 1 stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede afstemningen om ændringsforslagene.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Svend Auken (S):

Hvorfor gik det galt? Hvorfor brasede hele den smukke samarbejdstegning, vi havde ved folketingets åbning, sammen? I westernklassikeren »My darling Clementine« spørger hovedpersonen, Wyatt Earp, en af sine venner: har du været forelsket, Pete? Nej, lyder svaret, jeg har været bartender hele mit liv! På samme måde kan man forestille sig følgende replikskifte i en af Christiansborgs korridorer: »Har du nogen sinde været i en reel forhandling?« »Nej, jeg har været venstremand hele livet!«

Socialdemokratiet har mødt mange venstrefolk siden valget, dog ikke alle organiseret i partiet venstre. Disse mennesker findes både hos de konservative og hos de radikale. På trods af en række initiativer fra vores side har det været umuligt at opnå fremskridt i forhold til regeringen. Selv de mest seriøse udspil er blevet mødt med en kold afvisning og af et statsministerielt smil: det kan vi søreme ikke. Efter vor opfattelse er det for dårligt. Regeringens »vi alene vide«-holdning er kortsynet og uansvarlig, den står i et skærende misforhold til problemernes omfang og det tydelige signal om samarbejde i utraditionelle mønstre, der var et resultat af valget.

Arbejdsløsheden fortsætter med at ligge på et ekstremt højt niveau. Når den nu tilsyneladende er stagneret, skyldes det alene, at regeringen ikke kom igennem med endnu flere nedskæringer og finanspolitiske stramninger i efteråret.

De gode internationale konjunkturer bruges ikke til en målbevidst investerings- og beskæftigelsesindsats, endsige til at skabe bedre og mere trygge forhold for udsatte grupper. Man har udnyttet de gode konjunkturer til at give los for pengepolitikken og det private forbrug. Det har været en bevidst holdning hos regeringen at erstatte offentligt forbrug og investeringer med øget forbrug for den bedst stillede del af befolkningen og et håb om flere private investeringer. Håbet beskæmmer som bekendt ingen, men som Politisk Ugebrev fra forlaget Management har vist, mindskes den del af virksomhedernes overskud, der bruges til investering, i øjeblikket.

Et resultat af regeringens skæve anvendelse af opsvinget er et stigende underskud på

betalingsbalancen og øget gæld til udlandet. Jeg minder i denne forbindelse blot om nationalbankdirektørens udtalelser til morgen til dagbladet Politiken. Jeg minder også om den tidligere vismand Hans Zeuthens udtalelser om, at betalingsbalanceunderskuddet måske snarere bliver 14–15 mia kr. i stedet for de af regeringen forudsagte 12–13 mia kr. i 1984.

Virkningen er også, at renteniveauet ikke vil falde i 1984, at realrenten set i historisk sammenhæng fortsat vil være meget, meget høj, og at konkurrenceevnen heller ikke vil blive forbedret i 1984. Regeringen har ved ministrenes ukloge proklamationer lagt gift for en fornuftig overenskomstløsning til foråret 1985, og arbejdsministerens redegørelse om arbejdstiden har demonstreret regeringens modstand mod et af de perspektivrige aspekter i den nuværende arbejdsmarkedssituation.

Realindkomsten i bunden af samfundet falder for almindelige lønmodtagere og pensionister, efterlønsmodtagere og syge, ledige og bistandsklienter, samtidig med at der tales om indgreb over for netop disse gruppers indkomster og forbrug. Der er vel efterhånden ingen, der tvivler på, at regeringen planlægger større stramninger i løbet af året. Hvor meget i skatter og afgifter? Hvor meget i besparelser? Vi ved det ikke. For få uger siden sagde man, at der ikke var behov for massive besparelser. Nu siges det i pressen, at regeringen regner med, at der skal spares 6 mia kr. yderligere på finansloven for 1985. Vi spørger bare: hvordan og med hvilket flertal i denne sal?

Regeringens »vi alene vide«-holdning står også i misforhold til den parlamentartiske situation. Når man i praksis blankt afviser et samarbejde med socialdemokratiet, er det udtryk for, at man kun ønsker at føre politik til højre i salen. Men hvor langt ud til højre? De radikale har sagt, at de ikke vil føre politik sammen med fremskridtspartiet, og det må man vel tro. Og uden om de radikale har regeringen ikke flertal med Z.

Men hvad så med atassut og folkeflokkene? Kan de ikke give et stabilt parlamentarisk flertal bag regeringens forslag? Efter nærmere overvejelse må svaret på dette spørgsmål vel være et nej. Vi i socialdemokratiet respekterer fuldt ud de nordatlantiske medlemmers ligeret i forhold til andre medlemmer i

[Svend Auken]

denne sal, men hvordan forholder det sig konkret med den opfattelse, som hr. Steenholdt og hr. Breckmann har givet udtryk for? Vi ved fra års positivt samarbejde med atasut og hr. Steenholdt, at dette parti ønsker på lige fod at være med her i folketinget, men ofte har foretrukket ikke at være tungen på vægtskålen i almindelige politiske spørgsmål. Og folkeflokkene har under valgkampen gjort et stort nummer ud af, at man ikke ønsker at blande sig i dansk politik. En af partiets hovedanker mod det færøske socialdemokrati og sambandspartiet under valgkampen var netop, at disse partier i modsætning – forstod man – til folkeflokkene allierede sig med danske partier.

Jeg har siden forstået, at hr. Breckmann ikke vil være med til at vælte Schlüterregeringen – ulysten mod socialismen er større end uviljen mod Danmark – men herfra og så til at blande sig i alle indre politiske danske anliggender er der vel et spring, hvis det overhovedet skal være mening i det, hr. Breckmann har sagt op til dette valg. Kan hr. Breckmanns stemme bruges til at presse 600 mill. kr. yderligere ud af kommunerne, til at fastsætte lønnen for de unge på omskoling, til at dreje de danske tobaks- og spiritusafgifter endnu en tand – for blot at nævne nogle helt tilfældige eksempler? Nej vel?

Regeringen har sagt nej til samarbejde med socialdemokratiet. Venstres stærke mand, hr. Ivar Hansen, fik alligevel ret: bygge på fremskridtspartiet eller leve usikkert fra krise til krise.

Det flertal, der i dag stemmer finansloven hjem, er ikke noget arbejdsflertal i det daglige, fremskridtspartiet er stadig ikke på plads, og regeringen vil ikke noget med socialdemokratiet. Jo, fraser. Fraser, honning og smukke ord tror jeg ikke vi vil mangle i fremtiden. Men realiteter! Hele den politiske situation er uklar, og regeringen har kun sin egen stædighed, sin egen halsstarrighed at takke for denne situation. Vi har tilladt os i vort bidrag til finansudvalgets tillægsbetænkning at kalde den parlamentariske situation for uafklaret. Det må vel siges at være et mildt udtryk.

Når socialdemokratiet ikke kan stemme for finansloven, hænger det sammen med den manglende imødekommenhed over for vore synspunkter efter den kaotiske situation, der opstod i efteråret med regeringens støtte-

partis nej til at stemme for den finanslov, man selv havde været med til at forhandle.

Jeg forstår, at vi har synske medlemmer i denne sal. Hr. Gammelgaard har over Ritzau, inden min tale overhovedet har været holdt, udsendt en meddelelse, der siger, at der ikke er noget at sige til, at hr. Svend Auken skal bruge mange ord for at forsvare det socialdemokratiske standpunkt til finansloven. Jeg kan rolig sige til hr. Gammelgaard, at jeg agter ikke at bruge mange ord på dette. Jeg mener, at det er fuldstændig klart. Vi sagde inden valget, at den kaotiske situation, der var opstået, kunne klares med imødekommenhed fra regeringens side. Vi sagde under valgkampen, at vi gik ud fra, at efter valget ville man lytte til os, ville man vise os imødekommenhed, og enhver ved, at det ikke har været tilfældet.

Allerede i december sagde vi, at regeringen burde forhandle med os og vise lydhørhed over for vores synspunkter om ungdomsgaranti og social genopretning for de svageste grupper.

Som bekendt nægtede statsministeren at forhandle med socialdemokratiet, fordi han ønskede – efter vor opfattelse – at bruge den opståede situation til at få et valg. Det var efter vor opfattelse ikke klogt, og det har skabt mange vanskeligheder.

Endnu mere uklogt var det imidlertid, at statsministeren og hans regering også efter valget nægtede at indgå en realistisk aftale med socialdemokratiet. Først ventede man 4 uger, inden de egentlige forhandlinger kunne begynde. Derefter fremkom man med en ungdomspakke, hvis løse konturer selv undervisningsministerens meget optimistiske talberegninger ikke kunne tilsløre, og som er helt utilstrækkelig i forhold til ungdommens problemer. Så sagde man nej til at forhandle om det mindstemål af social retfærdighed, der lå i kravene om ophævelse af fattigdomsparagraffen og karensdagen samt en gennemførelse af en almindelig regulering af alle efterløns- og dagpengesatser. Og endelig afslog man at fjerne nedskæringerne på finansloven på ungdomsindsatsen og afslog en principbeslutning om en landsdækkende ungdomsgaranti. Selv da socialdemokratiet foreslog et minimum, et minimum af genopretning på dagpengeområdet – så i alt fald alle dagpenge- og efterlønsmodtagere under den maksimale sats kunne få en øjeblikkelig

[Svend Auken]

forhøjelse på 5 pct. – og da vi foreslog, at den fremtidige regulering af dagpengesatserne skulle ske i takt med lønudviklingen på arbejdsmarkedet, sagde man afgjort nej, til trods for at netop disse grupper har haft et føleligt fald i deres levestandard.

Jeg forstod på hr. Fogh Rasmussen, at efter venstres og de borgerliges opfattelse var der overhovedet ikke påvist noget behov for at rette op over for disse grupper. Ja men tallene er, at disse grupper uden en sådan opretning vil få et fald i deres reelle levestandard over de to første år, altså i 1983 og 1984, på et sted mellem 12 og 14 pct. End ikke et forslag om at gå i gang med at finde frem til kriterierne for en fremtidig regulering i et samarbejde med A-kasserne og arbejdsmarkedets organisationer kunne godtages. Forhandlinger om dagpengesatser med arbejdsmarkedet kunne denne regering selvfølgelig ikke gå med til. Den ved bedst selv.

Man spørger unægtelig, om dette negative mønster også skal gælde landbrugspolitikken, fiskeripolitikken og industripolitikken.

Lad mig bare nævne et konkret eksempel. Skal hr. Tørnæs i fremtiden holde sig langt væk fra fiskeriforhandlinger med regeringen? Eller vil han måske i kraft af sit medlemskab af venstres gruppe have mulighed for at føre forhandlinger? Efter vor opfattelse har enhver regering pligt til at forme sin egen politik, men skal den aldrig lytte? Skal den aldrig drøfte og forhandle med andre, skal den ikke forhandle med dem, hvem politikken vedrører? Vi mener, at den har pligt til at lytte.

Vedrørende ungdomspolitikken var holdningen til vore mindstekrav ikke stort mere imødekommende. Kun vedrørende lære- og praktikpladser accepterede man vores tanke om en forhøjelse af arbejdsgivernes elevrefusionsbidrag med 20 øre pr. arbejdstime med virkning fra 1. januar 1985, medmindre der forinden var skaffet 8.000 flere lære- og praktikaftaler end i 1983.

Det bliver spændende, om man holder fast i denne konkrete model, eller om man også her vil falde tilbage til almindelig magi med tal uden reelt indhold.

Må jeg i øvrigt om de mange tal fra undervisningsministeren sige, at intet i forhandlingsforløbet gav os, der forhandlede for socialdemokratiet, nogen større tiltro til holdbarheden i dem. Man bygger ud på nog-

le områder, skærer ned på andre, men de reelle problemer om job, om praktikpladser, om elevøkonomi og så fremdeles er ikke behandlet i regeringens oplæg.

Vi vil på alle de punkter, der har været gjort til genstand for forhandlinger med regeringen, fremsætte vore egne forslag. Allerede i vore ændringsforslag til finansloven tegner dette billede sig klart. Desværre blev de ikke vedtaget under afstemningen for et øjeblik siden, selv om de efter vor opfattelse var realistiske og der var den fornødne dækning. Vi vil fremsætte som i sidste samling forslag om ophævelse af karensdag og af fattigdomsparagraf. Det er ikke rigtigt, det er helt forkert, når visse aviser har hævdet, at vi ligefrem skulle have opgivet karensdagen og forslaget om at ophæve bistandslovens § 37, stk. 4. Det har vi naturligvis ikke. Vi vil fremkomme med konkrete forslag herom i folkettingen.

Vi vil stille forslag om reguleringer for efterlønsmodtagere og de syge og de arbejdsløse, og vi vil genfremsætte ungdomsgarantiforslaget suppleret med et nyt forslag om fremskaffelse af lære- og praktikpladser. Alle disse forslag vil vi som nævnt anvise dækning for.

Ét ord om dækning. Under forhandlingerne afslog regeringen overhovedet at drøfte enhver tanke om en midlertidig forhøjelse af selskabsskatterne, fordi man ikke ville øge skattetrykket. Sludder! Under firkløverregeringen har de personlige trækprocenter fået en stigning på 2 points. Samtidig er takster og kontingenter vokset stærkt. Men de rekordstore overskud i banker og virksomheder må ikke røres af den simple grund, tror vi, at det ville ramme, om jeg så må sige, regeringens egne. Til gengæld har der været rygter fremme om – jeg har set, den radikale leder har udtalt sig om det – at man vil skaffe dækning for beløbene gennem at tage 600 mill. kr. fra kommunerne. Oven i de besparelser og nedskæringer, der er sket på bloktilskuddene, vil man skaffe pengene ad denne vej. Kan vi få et klart svar i dag på, at man ønsker dette, eller at man ikke ønsker at gå denne vej?

Socialdemokratiet ser helst et bredt flertal bag finansloven, men fordi regeringen hverken har villet sikre sig stemmerne fra sit støt-teparti eller villet vise imødekommenhed over for socialdemokratiet, har der i denne

[Svend Auken]

sag været kaotiske tilstande, og vi levnes ikke mulighed for at stemme for finansloven. Omvendt ønsker vi ikke, som mit partis formand, hr. Anker Jørgensen, har sagt det gentagne gange, gennem at stemme imod finansloven så kort tid efter et folketingsvalg at være med til at fremkalde et nyt valg.

Regeringen må efter vores opfattelse bære det fulde ansvar herfor. Dens adfærd i denne sag er præget, undskyld, jeg siger det, det er et stærkt ord, af opportunisme og mangel på behændighed. Den har nu omsider et flertal bag finansloven, et søndagsflertal uden bærekraft i folketingets hverdag, men den har stadig ikke villet vise imødekommethed over for os. Selv da socialdemokratiet skar sine egne forslag ind til benet, udtalte statsministeren: ikke én krone mere til socialdemokratiet. De kan bare stemme for regeringens forslag eller lade være.

I dagspressen har der været ført en lærd debat om perspektiverne i den parlamentariske udvikling omkring finansloven. Man har villet se en ændring fra negativ til positiv parlamentarisme, således at en regering i fremtiden altid må have et positivt flertal bag sig og ikke længere kan nøjes med blot ikke at have et flertal imod sig.

Jeg tror, man skal være varsom med at drage for vidtrækkende konsekvenser af det kaos, der har omgærdet dette års finanslov. Er det for forfængeligt et håb, at vi til efteråret igen kan have en regering, der vil lytte til andre partier, lægge arbejdet rigtigt til rette, så vi igen kan få normale forhold omkring finansloven?

Mere alvorligt stiller det sig med samarbejdsmulighederne efter sammenbruddet i statsministeriet tirsdag den 21. februar. Vi lagde op til et samarbejde. Vi gav konkrete tilbud om et samarbejde. Vi ville bruge denne sag, ikke bare fordi den var vigtig, men også som en prøvesten for, om regeringen var seriøs, om der var realiteter bag de smukke ord. Og vi blev skuffet. Ingen i offentligheden er i tvivl om, at vi gjorde et seriøst forsøg, og at vi, som hr. Gammelgaard har udtrykt det, levede i det forfængelige håb, at regeringen overhovedet skulle give indrømmelser til et parti, som man sagde var gået tilbage ved valget, hvor regeringen jo var gået frem. Det er klar tale.

Socialdemokratiet ser stadig sin dobbeltrolle, som på samme tid er at være et tydeligt

alternativ til en konservativ borgerlig politik, fordi vi har et helt andet samfunds- og menneskesyn, men også at søge forhandlinger overalt, hvor der er mulighed for at øve indflydelse.

Men kan der overhovedet skabes samarbejde i denne statsministers tid? Vejer de ideologiske og partimæssige hensyn for statsministeren ikke så tungt, at hensynet til helheden altid må vige, når det kommer til realiteterne? Jeg er bange for, at det, der nu er sket, vil være med til at forgifte hele klimaet herinde. Kløfterne vil blive gravet dybere, ikke blot her, men også i befolkningen. Vi frygter splittelsen; forrevetheden vil vokse.

Slagskyggerne af det, der skete, kan blive lange på alle de centrale politiske spørgsmål både her i landet og uden for landets grænser, hvor Danmark øver indflydelse, og socialdemokratiet vil naturligvis i alle disse spørgsmål påtage sig rollen som konstruktiv, men konsekvent opposition.

De næste korsveje hedder udenrigs- og sikkerhedspolitikken, EFs krise, skattereform, finanslov, overenskomstsituation og selvfølgelig erhvervs- og beskæftigelsesproblemerne, ungdommens vanskeligheder og genopretningen af de dybe sociale uretfærdigheder. Problemerne er fælles, men en fortsættelse af regeringens hidtidige linje betyder, at lønningerne aldrig bliver det.

Overalt i samfundet spørges der efter en ny enighed om grundlæggende værdier mellem mennesker. Socialdemokratiet vil gerne yde sit bidrag, men er der overhovedet noget bidrag fra den nuværende regering? Vi opfatter regeringens svar som værende ganske klart: VAV, vi alene vide.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Hr. Svend Auken sagde mange udmærkede ting om de borgerlige, men der var en ting, der stødte mig. Hr. Svend Auken sagde, at socialdemokratiet ville genfremsætte forslaget om at fjerne karensdagen. Det synes jeg er udmærket, men så vil jeg godt have et svar på, hvorfor man har stemt imod det forslag, der lå i radiatorådet om at fjerne karensdagen for Danmarks Radios medarbejdere. Det stemte socialdemokratiet imod. Og nu vil jeg ikke lade mig spise af med en forklaring om, at der ikke var økonomisk kompensati-

[Anne Grete Holmsgård]

on, som den, hr. Camre kom med tidligere for at forklare, hvorfor socialdemokratiet ikke ville støtte det af SF stillede forslag. Det viser sig nemlig, at sygefraværet er stort set uændret i Danmarks Radio. Man har tjent ca. 100.000 på det på 3.000 medarbejdere, og så har man været nødt til at ansætte en HKer, for at man overhovedet kunne administrere karensdagsordningen på stedet. Det koster nogenlunde det samme.

Så kan man jo være fiks og sige: ja men det er jo beskæftigelsesfremmende politik, men det er pokker til beskæftigelsesfremmende politik at lade medarbejderne i Danmarks Radio betale for den. Og hvem er det, det rammer? Er det programmedarbejderne? Nej, de kan afspadsere, de kan tage arbejde hjemme. Er det teknikerne? Nej, de kan bytte, men det kan HKerne ikke, og det er dermed de dårligst stillede i Danmarks Radio, der bliver ramt af karensdagen. Jeg fatter ganske enkelt ikke, at socialdemokratiet er gået imod at fjerne den karensdag for Danmarks Radio.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg beder medlemmerne overveje, hvilke udtryk de i farten bruger fra folketingets talerstol.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (Grøn.):

Det er ikke første gang, de nordatlantiske medlemmer nærmest bliver omtalt, som om de er ringere end de andre medlemmer her i salen. Jeg kan godt huske engang, da fremskridtspartiets ordfører holdt en tale nøjagtigt som den, ordføreren for socialdemokratiet holdt for et øjeblik siden. Jeg kan godt huske, hvor meget socialdemokraterne støttede mig dengang og sagde: han er lige så værdig som de andre. Hvorfor skal man altid kalde dem nordatlantiske mandater? Vi er beskyttet af loven lige så godt som de andre medlemmer her, og derfor kan jeg godt love, at i fremtiden blander jeg mig altid i, hvad der passer mig. Jeg har mine vælgere fra Grønland, det er dem, der sender mig ned for at varetage rigsfællesskabets anliggender, og fra nu af skal man vide, at jeg altid vil stemme efter min overbevisning.

Jeg takker for, at socialdemokratiet fuldt ud har respekteret de nordatlantiske medlem-

mers ligeret i forhold til andre medlemmer i denne sal, og derfor gælder det fra nu af, at jeg altid vil blande mig, hvis jeg synes, at det er min pligt. Mine vælgere har stemt på mig og sendt mig hertil, derfor skal jeg ikke bare holde mig tilbage.

Breckmann (Færø.):

Jeg vil gerne takke hr. Svend Auken for hans anerkendelse af alle folketingsmedlemmers principielle ligestilling. Hvad angår min stemme for finansloven, vil jeg gøre det ærede medlem opmærksom på, at finansloven også omfatter Færøerne.

Derfor kan der ikke være noget teknisk i vejen for, at jeg stemmer for finansloven. Så vidt vides – og det kan vel næppe modbevises – har færøske medlemmer ikke stemt imod finansloven; det er sædvane at stemme for den. Men det er uforståeligt, hvorfor hr. Svend Aukens partis svingende holdning til just denne finanslov nu bliver brugt imod mit færøske medlemskab her i tinget.

Folkeflokkens vælgere på Færøerne skal jeg nok stå til ansvar for, når den tid kommer. På Færøerne er man klar over, at lagtingets lovgivning til dels bygger på bevillinger til Færøerne, og så længe det er tilfældet, er det derfor teknisk rimeligt, at et færøsk medlem stemmer for loven.

Det, som jeg godt kunne tænke mig at vide i dette tilfælde, er, om et færøsk socialdemokratisk medlem, hvis det havde været her i dag i mit sted, ville have stemt i dette tilfælde, hvor dets eget parti, socialdemokratiet, undlader at stemme.

Min stemme er ikke i dag tungen på vægtskålen. Alle stemmer bag finansloven er stemme nr. 90 i dag. Men det, som bør ærgre hr. Svend Auken, er, at socialdemokratiet har klodset så meget i det i dag ved at kundgøre, at partiet ikke stemmer. Hvis socialdemokraterne havde haft politisk tæft og ville have sat situationen virkelig på spidsen, ville have gjort situationen til et kabinetsspørgsmål, så havde de stemt mod denne finanslov, og så ville vi have været i den situation, at min stemme var tungen på vægtskålen. Det er den ikke i dag.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

[Svend Auken]

Jeg vil sige til hr. Steenholdt først, at hr. Steenholdt citerede mig fuldstændig korrekt: vi respekterer de færøske og grønlandske medlemmers ligeret i forhold til alle andre medlemmer i denne sal, og vi har jo selv i mange år haft et samarbejde, ikke bare med hr. Steenholdt, men med andre grønlandske og færøske medlemmer. Og jeg sagde om hr. Steenholdt, at alle, der kender ham, ved, at han har blandet sig i dansk politik, har ønsket at tage stilling i dansk politik, men i visse situationer ikke ønsket at være tungen på vægtskålen. Det ved vi fra vort samarbejde med ham, og det kan jeg ikke se der er noget overraskende i. Jeg tror, at hr. Steenholdts og min opfattelse af denne sag er den samme.

Nej, det, der er mere interessant, er hr. Breckmann. Hr. Breckmann har en fuldgyl- dig ret til at stemme om hvad som helst i denne sal – hvad som helst – og jeg kan godt forstå argumentationen omkring finansloven, og det accepterer jeg fuldt ud. Det, mit spørgsmål gik på, var, om hr. Breckmann ville være med til at stemme for indgreb over for kommunerne, skatte- og afgiftsspørgsmål, spørgsmålet om ungdommens problemer i Danmark med den valgkamp, hr. Breckmann på folkeflokkens vegne har ført på Færøerne, hvor et af hovedpunkterne fra folkeflokkens side har været angreb, stadige angreb, på sambandspartiet og det færøske socialdemo- kratiet for, at de allierede sig med danske par- tier og blandede sig i dansk politik. Det, der er afgørende, hr. Breckmann, er ikke flertal- let ved denne højtidsstund – undskyld ud- trykket – det er flertallet hver eneste dag i det daglige arbejde: ændringsforslag, afstem- ning om konkrete danske lovgivningsanlig- gende, hvor et færøsk medlem efter vores opfattelse har fuld ret til at deltage, men jeg spørger, om det efter folkeflokkens mening er i orden, fornuftigt, i overensstemmelse med partiets linje at gøre det. Hr. Breck- manns stilling er nemlig, som den parlamen- tariske situation er i denne sal, afgørende for, om regeringen kan hævde at have et fler- tal, et arbejdsdygtigt flertal til hverdag.

Og så skal jeg sige til fru Anne Grete Holmsgård, at vi er tilhængere af afskaffelse af karensdagen, ikke bare i Danmarks Radio, men i hele det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Breckmann (Færø.):

Jeg skal gentage, at jeg ikke er tungen på vægtskålen. Alle stemmer er nr. 90 i dag, der stemmer for regeringens forslag.

På den anden side må vi vel være glade for, at min stemme i dag forhindrer, at socia- listernes eller hele venstresidens udgiftkræ- vende forslag bliver fældet, og jeg vil altid være med på den side, som arbejder imod de socialistiske økonomiske udskejelser, der ik- ke kun foregår her i salen, men overalt i Vesteuropa.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil godt sige tak for svaret fra hr. Svend Auken. Jeg forstår det sådan, at når forslaget bliver fremlagt næste gang i radio- rådet, stemmer de socialdemokratiske med- lemmer for, at man afskaffer karensdagen.

Jeg ved ikke, om hr. Ole Espersen stadig væk sidder i radiatorådet, men hvis han gør det, må det da i hvert tilfælde give nogle samvittighedskvaler at sidde i den socialde- demokratiske gruppe og være med til at frem- sætte forslag om, at karensdagen afskaffes, og så sidde i radiatorådet og stemme imod, at den bliver afskaffet dér. Men jeg forstod sv- ret fra hr. Svend Auken således, at socialde- demokratiet vil bakke op om det, næste gang det bliver fremsat i radiatorådet, og det er jeg selvfølgelig glad for.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg skal ikke bruge mere tid på karensda- gen i Danmarks Radio, men kun sige én ting til hr. Breckmann: forstod jeg hr. Breckmann ret, at han ville fravige sine principper om ikke at blande sig i dansk almindelig politik i de tilfælde, hvor det drejede sig om kampen mod socialismen? Det er jo en interessant udtalelse. Jeg stillede nogle konkrete spørgs- mål, som kan blive hverdag i denne sal om ganske få uger: indgreb over for kommuner- ne, spørgsmålet om ungdommens arbejdsløs- hedsproblemer osv., hvor situationen jo er interessant for os, hvis vi på forhånd må henregne hr. Breckmanns stemme til rege- ringspartierne mod vore stemmer og andre stemmer i oppositionen i denne sal.

(Kort bemærkning).

Breckmann (Færø.):

Situationen er stadig væk den, at der foreligger et finanslovsforslag, som de færøske medlemmer sædvanligvis har stemt for. Jeg har tilkendegivet mit manglende ønske om at tage del i udgiftsfremmende eller udgiftsnedskærende forslag her i folketinget ved at undlade at stemme i flere tilfælde. Det vil sige, at man i det hele taget ikke blander sig i detaljer, der udpræget angår danske forhold, men det, som vi har foran os i en klasse af forslag, er de udgifter, som går til Færøernes hjemmestyre, og idet der ikke stemmes om dem separat, er man nødt til at stemme for finansloven, hvis man i det hele taget ønsker, at den nuværende situation skal fungere. Og så længe der hverken er et flertal i lagtinget eller et flertal her i folketinget for at ændre den situation drastisk, må man lære at leve med den danske finanslov, således som den er, og det er den, vi stemmer for om et øjeblik.

(Kort bemærkning).

Anné Grete Holmsgård (VS):

Det kan godt være, hr. Svend Auken ikke bryder sig om at diskutere karensdag i Danmarks Radio med mig, og det kan også være, det var mere rimeligt, at det var hr. Tastesen, som jeg i mellemtiden har fundet ud af er den, der både sidder i den socialdemokratiske gruppe og i radiorådet, der kom op og svarede på spørgsmålet. Men hvis hr. Svend Auken ikke vil svare, kan jeg jo ikke piske ham til det, men så må jeg gå ud fra, at den, der tier, samtykker, og at det er udtryk for, at han faktisk samtykker og er enig med mig og siger ja til, at socialdemokratiet vil stemme for fjernelsen af karensdagen i Danmarks Radio, næste gang forslaget kommer op. Det må jeg gå ud fra, hvis der ikke kommer et klart svar heroppefra.

Gammelgaard (KF):

Hr. Svend Auken kommenterede visse dele af min tale, endnu inden den er holdt. Det var naturligtvis en interessant oplevelse. Må jeg sige, at man behøver ikke at være særlig synsk for at forudse, at hr. Svend Auken vil bruge mange ord. Det gør hr. Svend Auken jo altid. Det har han også gjort i dag.

Men så vil jeg også sige, at der er ikke noget at sige til, at hr. Svend Auken skal bruge mange ord for at forsvare det socialdemokratiske standpunkt til finansloven. Jeg er ked af at måtte sige det, men ved de tre afstemninger, vi har haft om finansloven i det sidste års tid, har socialdemokratiet stemt på alle tre mulige måder. Så har alle tre standpunkter i gruppen da også sejret. Ja men så må der da blive ro i den socialdemokratiske gruppe, så arbejdet her i folketinget kan komme i gang.

Det samarbejdende folkestyre har haft trange kår omkring denne finanslov. Arbejdet med den her i folketinget begyndte allerede i august måned sidste år. Problemerne startede, da socialdemokratiet, øjensynlig uden at nogen helt kan forklare hvornår og hvordan, besluttede at stemme imod finansloven. Det var en forkert afgørelse. Partiets afstemning i dag viser, hvor svært det er at komme væk fra en sådan situation. Derfor vil jeg også sige her i dag, at jeg faktisk er bedrøvet, både over at socialdemokratiet stemte imod i december, og over at partiet ikke kan stemme for finansloven nu.

Hr. Svend Auken sagde, at socialdemokratiet søger samarbejde, men samtidig indeholdt hr. Svend Aukens tale bebudelsen af en lang række – og det ved hr. Svend Auken jo – meget kontroversielle forslag. Det var svært at se samarbejdsviljen her.

Vi har også tidligere her i dag beskæftiget os med en række socialdemokratiske ændringsforslag til finanslovsforslaget. Må jeg om disse specielt på ét punkt sige, at der er altså ikke økonomisk sammenhæng i det, man kommer med. Det kan godt være, at hr. Svend Auken ikke har observeret det, men man har altså rent faktisk stillet et ændringsforslag, der siger, at til udgifter vedrørende regulering af dagpenge ved sygdom, fødsel, ledighed og efterløn, vedrørende forbigående hjælp og vedrørende ophævelse af karensdagen afsættes en reserve på 1 mia kr. til fordeling i finansåret. Forslaget svarer – skriver socialdemokratiet – til partiets sociale genopretningskrav fremsat under behandlingen af finanslovsforslaget for 1984 i november-december 1983, og det var jo også disse krav, vi hørte under hele valgkampen.

Se, nu blev det ret så klart bevist under debatten om ændringsforslagene, at gennemførelsen af disse forslag ikke koster 1 mia

[Gammelgaard]

kr., men 3,7 mia kr. Lægger man hertil udgifterne til ungdomsarbejdsløshedsbekæmpelse, skal der lægges 565 mill. kr. oveni. Det er det socialdemokratiske forslag på dette område. Det bliver 4,3 mia kr. Ja men det koster disse forslag, 4,3 mia kr. Samtidig siger socialdemokratiet, at man ønsker selskabsskatten forhøjet fra 40 til 44 pct. Det giver 1 mia kr. i 1984. Der er altså overhovedet ingen sammenhæng imellem udgifts- og indtægtsforslagene i den socialdemokratiske politik. Der mangler adskillige milliarder, for at beløbene skal hænge sammen. Det er ikke ansvarlig, samarbejdsvenlig politik, man her kommer med fra socialdemokratisk side.

Dansk politik og dansk økonomi har været igennem store problemer i de senere år. Den økonomiske gældsætning i 1970'erne har været så stor, at renterne stadig gør det svært at vende udviklingen.

Lad mig vedrørende de indenlandske statsfinansere sige, at ved regeringens tiltræden i oktober 1982 skønnede man, at statens underskud ved en uændret politik – i parentes bemærket altså socialdemokratisk ledet politik – i 1984 ville udgøre omkring 90 mia kr. Vedtages regeringens finanslovsforslag i dag, skønnes underskuddet at blive ca. 54 mia kr., altså en forbedring på 36 mia kr. i forhold til den socialdemokratiske politik.

Dette resultat er endnu mere imponerende, når det tages i betragtning, hvor store renteudgifter der er tale om. Af underskuddet på 54 mia kr. i 1984 er de 45 mia kr. renteudgifter af den gamle gæld. Og hvis vi går frem til 1985, så må vi forudse, at renteudgifterne bliver større end underskuddet på statsfinanserne. Det vil altså sige, at den nuværende regering, hvad angår indtægter og udgifter, har skabt orden, har skabt ligevægt, men så kommer altså bare renteudgifterne til, og de skaber underskuddet. Underskuddet består altså i 1985 udelukkende af renteudgifterne.

Når det trods alt er lykkedes at skabe en budgetforbedring, skyldes det jo en kombination af firkløverregeringens gennemførte økonomiske politik, ikke mindst besparelsepolitikken, indkomspolitikken og den øgede økonomiske aktivitet i form af flere erhvervsinvesteringer, øget boligbyggeri og eksport.

Hr. Svend Auken sagde, at regeringens politik ikke har ført til nyinvesteringer i nær

det omfang, som den burde, når man ser på, hvorledes indtjeningen er forøget i vore virksomheder. Jeg tror, det var noget i den retning, hr. Svend Auken sagde. Hr. Svend Auken ser vist bort fra følgende kendsgerning: Danmark er det land i EF og i Norden, hvor industriinvesteringerne er inde i den stærkeste fremgang. Det viser en analyse, Industrirådet har foretaget på basis af tal fra EF-Kommissionen og de nordiske landes industriforbund. Danmark har allerede lagt sig i spidsen med hensyn til fremgang i industriinvesteringerne i 1983, og i 1984 ventes fremgangen at fortsætte, viser tallene fra EF-Kommissionen.

Fra 1982 til 1984 forventes industriinvesteringerne at vokse med 42 pct. i Danmark. Og hvis vi så tager nogle af de lande, vi kan sammenligne os med: med 33 pct. i Holland, 22 pct. i Frankrig, 17 pct. i England, 6 pct. i Italien, 4 pct. i Vesttyskland og 3 pct. i Belgien. I Grækenland og Irland ventes lavere investeringer i 1984 end i 1982, og for EF i gennemsnit ligger investeringsfremgangen på 13 pct. Den danske fremgang var altså på 42 pct. I de øvrige nordiske lande forventes en fremgang i industriinvesteringerne fra 1982 til 1984 på 18 pct. i Finland og i Sverige, medens der i Norge forudses et fald på 14 pct. De nævnte tal er som sagt for Nordens vedkommende baseret på oplysninger fra industriforbundene i Finland, Norge og Sverige. For det øvrige Europas vedkommende er de hentet fra EF-Kommissionen.

Danmark har altså langt den stærkeste fremgang, hvad angår industriinvesteringer, af de vesteuropæiske lande, og derfor er det grebet ud af luften, når hr. Svend Auken står og taler om, at der ikke er gang i investeringerne i dansk erhvervsliv. Optimismen har spredt sig i hele økonomien. Produktionen og beskæftigelsen er steget, og det er da klart, at det giver en forbedring i statens finanser.

Det helt afgørende ved den nuværende finanslov er, at der sker et brud med den hidtidige tendens til stadig stigende underskud på statsfinanserne. Underskuddet i 1984 skønnes at blive 1,5 mia kr. mindre end i 1983, og det er jo regeringens målsætning, at underskuddet skal nedbringes successivt for helt at være fjernet ved udgangen af dette årti. Vi er således her inde i en positiv selv-

[Gammelgaard]

forstærkende udvikling, men vi har så sandelig nogle store renteudgifter at kæmpe med.

Hvis vi prøver at se på udviklingen over for udlandet, kan vi konstatere, at når vi fortsat har underskud på den samlede betalingsbalance, så skyldes det ene og alene de renteudgifter, der er knyttet til vor udlandsgæld. Et simpelt regnestykke viser, at årsagen til det voksende underskud på betalingsbalancen, som prognosen taler om, alene er, at eksportoverskuddet på vare- og tjenestebalancen ikke kan følge med stigningen i renteudgifterne, som vokser uhyggelig hurtigt grundet rentes rente-effekten.

Man kan således – men det glemte hr. Svend Auken desværre – takke tidligere tiders regeringer for, at udlandsgælden er vokset til sådanne højder, at renteudgifterne er blevet den helt dominerende post på betalingsbalancen. Det er derfor, jeg siger, at den økonomiske gældsætning i 1970'erne har været så stor, at renterne stadig gør det svært at vende udviklingen. Også internationalt har der været urolige forhold i mange år både sikkerhedsmæssigt og økonomisk.

Der er sandelig god brug for, at et bredt flertal i folketinget kan arbejde sammen om nogle af de største problemer i dansk politik. Derfor er vi bedrøvede over, at socialdemokratiet stadig ikke vil stemme for finanslovsforslaget. Jeg skal ikke yderligere rippe op i, hvilke forklaringer der blev givet på, at man i december ville stemme imod, heller ikke i, hvordan vælgerne bedømte partiets beslutning. Vi er jo ikke i valgkamp mere, selv om man kunne tro det, når man læser socialdemokratiets betænkning bidrag til finanslovsforslaget. Jeg skal ikke citere fra denne betænkning. Det er trist læsning, og jeg er sikker på, at mange i den socialdemokratiske gruppe, hvis jeg læste den op, ville synes lige så ilde om dens tonefald, som jeg gør.

Jeg skal derfor nøjes med at sige, at regeringen har god samvittighed. Regeringen lagde nogle gode tilbud på bordet. Der skulle være rigeligt i dem til at motivere socialdemokratiet til at stemme for finanslovsforslaget, som så mange socialdemokrater, også ude i landet, ønsker det. Når socialdemokratiet derfor siger, at regeringen fra første færd har forhandlet uden vilje til et resultat, er det en horribel påstand, som jeg hermed tilbageviser. Hvornår har man sidst set en regering, der vandt valget, komme med yderligere til-

bud til en opposition, der tabte valget? Det er da vist mere, end selv hr. Svend Auken kunne have tænkt sig.

Hvis vi prøver at se på den konkrete indsats mod ungdomsarbejdsløsheden, som regeringen ikke alene har lagt op til, men nu altså også gennemfører, så er der sandelig grund til at udtrykke tilfredshed.

Det fremgår, at der i alt bliver tale om 16.300 nye uddannelsespladser til de unge i år. Det er et meget stort tal, og de skabes altså gennem en helt ekstraordinær indsats på en række områder. Det drejer sig både om ungdomsuddannelser og teknikeruddannelser, om de videregående uddannelser og om erhvervsintroducerende kurser, om omskolingstilbud, statslige lære- og praktikpladser, og man kommer også med en lære- og praktikpladsgaranti. I det hele taget er det interessant, at når vi ser på, hvad dette egentlig koster, altså regeringens program, ser vi, at det koster 500 mill. kr. Det socialdemokratiske program til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, som vi har set det i dag, koster godt 550 mill. kr. Der er altså ikke nogen særlig forskel på dette område, det gør jeg hr. Svend Auken opmærksom på. Det fremgik ikke af hr. Svend Aukens tale.

Situationen var jo den, at regeringen kunne have fået finanslovsforslaget igennem, selv om socialdemokratiet igen stemte imod. Det ønskede den ikke. Den ønskede at få skabt et bedre klima omkring det samarbejdende folkestyre. Naturligvis ikke ved fuldstændig at bøje sig for socialdemokratiets valgkrav, som førte til nederlag, men ved straks at lægge nogle ting på bordet, som socialdemokratiet havde efterlyst, først og fremmest nye midler imod ungdomsarbejdsløsheden. Det er trist, også for de mange unge, at vi ikke fik forlig herom allerede før finanslovens vedtagelse, men det er endnu mere trist, at vi ikke fik en normal behandling af finanslovsforslaget med et bredt flertal, for der var virkelig grund til det, og så var vi med et snuptag kommet væk fra det dårlige klima, der fulgte af afstemningen i december.

Man skal jo se de lyse sider, og jeg vil da gerne udtrykke glæde over, at socialdemokratiet i hvert fald denne gang ikke vil stemme imod finanslovsforslaget. Man vil ikke fremtvinge et valg, siger man. Det kan man vist heller ikke mere. Men i hvert fald er det jo en forbedring fra december, da man frem-

[Gammelgaard]

kaldte valget. Det er jeg meget tilfreds med. Jeg tager det trods alt som et fremskridt, at partiet tager denne stilling nu. Det er naturligvis ikke bindende for partiet i dets holdning fremover, men jeg betragter det dog som et lille lyspunkt for arbejdet i de kommende år. Jeg tager det som et tegn på, at vi ikke skal afskrive det samarbejdende folkestyre i den kommende tid. Det havde jeg afskrevet, hvis socialdemokratiet igen havde stemt imod.

Vi står over for store problemer. Jeg har nævnt sikkerhedspolitikken, jeg har nævnt økonomien og i den forbindelse ikke mindst bekæmpelsen af arbejdsløsheden og bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden. Det er ikke sager, der klares med en enkelt afstemning eller en enkelt finanslov. Der kan blive brug nok for, at regering og opposition er på talefod, og det er der stadig håb om at de kan være, når socialdemokratiet ikke længere stemmer imod. Men hvor havde det været langt bedre, om socialdemokratiet havde taget skridtet fuldt ud! Jeg er sikker på, at det både havde været bedre for folkestyret og for socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg kan forstå på hr. Gammelgaard, at han har stor tiltro til, hvad Industrirådet siger. Det kommer ikke helt bag på mig. Han stod heroppe og sagde, at rådet har vurderet, at industriinvesteringerne vil stige 42 pct. over, var det de næste 2 år, 1982-84. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at det er fra et bundskraberniveau, og så kan man jo hurtigt få det til at se ud af noget.

Det, jeg egentlig ville spørge hr. Gammelgaard om, er, om hr. Gammelgaard er lige så enig med Jernets Arbejdsgiverforening, som han er med Industrirådet i deres vurdering af, hvad der vil ske i de næste par år. I deres debatoplæg, »Jernets Fremtid«, siger de - sådan nogenlunde ordret citeret efter hukommelsen: Jernets Arbejdsgiverforening forventer ikke faldende arbejdsløshed inden for Jernets område i 1980'erne, fordi nyinvesteringerne vil ske inden for højautomatiseret teknologi.

Det ville være interessant at få at vide, om hr. Gammelgaard er enig i den vurdering. Nu er Jernets Arbejdsgiverforening ikke en

broder hvem-som-helst. Det er jo den største brancheorganisation inden for Dansk Arbejdsgiverforenings område.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Nu er der jo altså også andre brancher end Jernet, men jeg har stor tiltro til den kilde, jeg citerede, det ved fru Anne Grete Holmsgård. Det var nemlig EF-Kommissionen og de nordiske landes industriforbund. Jeg er overbevist om, at disse instanser har ret i deres vurdering af udviklingen i industriinvesteringerne.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ja, det overrasker mig da ikke, ellers havde hr. Gammelgaard nok ikke stået og sagt det heroppe. Jeg er selvfølgelig ked af, at det ikke var Industrirådets analyse, men den har de til gengæld sendt et par gange i løbet af de sidste par måneder, i hvert tilfælde efter valget, til os, hvor de har sagt nogenlunde det samme.

Det, hr. Gammelgaard glemte at svare på, var, om han er enig med Jernets Arbejdsgiverforening i deres vurdering. Dem sætter han vel ikke lavere end en eller anden EF-instans? Det kan jeg dårlig tro. Det vil være interessant at få at vide, ikke bare for mig, men også for alle de andre, der sidder herinde, om man er enig i, at der ikke bliver faldende arbejdsløshed inden for Jernets område i 1980'erne.

Fogh Rasmussen (V):

Dette finanslovsforslag markerer et klart vendepunkt for de offentlige finanser. Det er lykkedes denne regering at bremse den udgiftsekspllosion, som fandt sted under den forrige regering. Der er nu nulvækst på driftsudgifterne. De sidste år under den socialdemokratiske regering steg udgifterne med over 3 pct. om året i faste priser. Der er nu nulvækst i antallet af offentligt ansatte. De sidste år under den socialdemokratiske regering blev der 20.000 flere offentligt ansatte hvert år. Der er nu nulvækst i statens underskud, ja, det er oven i købet begyndt at falde. Alene de sidste 2 år under den socialdemo-

[Fogh Rasmussen]

kratiske regering steg statens underskud med over 33 mia kr.

Disse resultater er nået på trods af en dramatisk stigning i statens renteudgifter. I 1984 skal vi betale 47 mia kr. alene i renter. Det er 23 mia kr. mere end de renteudgifter, som den socialdemokratiske regering måtte slås med, da den forlod scenen i 1982.

På trods af denne enorme merbelastning er det lykkedes at forhindre en stigning i statens underskud. Det er en kraftpræstation, og den har kun været mulig, fordi regeringen ved hjælp af ansvarlige partier i folketinget har gennemført omfattende budgetforbedringer i 1982 og i 1983.

Det er helt afgørende for venstre, at denne linje bliver fastholdt i de kommende år. Der er ikke råd til at slappe af i den økonomiske politik. Statens renteudgifter ligger som en gøgeunge i reden. De vokser sig stadig større. De truer med simpelt hen at presse de nødvendige sociale udgifter helt ud af budgettet.

Ved udgangen af 1983 havde statens gæld vokset sig så stor, at den udgjorde 300.000 kr. for en gennemsnitsfamilie i Danmark. Det er i sig selv et kæmpebeløb, men det bliver desværre endnu større i løbet af 1984. I løbet af 1984 vil der blive lagt over 40.000 kr. oven i denne kæmpegæld, så den vil være over 340.000 kr. i gennemsnit for en familie ved udgangen af 1984.

Denne udvikling kan ganske enkelt ikke fortsætte. Den må stoppes. Derfor skal statens underskud bringes endnu mere ned til næste år, men det kræver en ny kraftanstrengelse. Bare det at holde trit med væksten i renterne kræver en betydelig forbedring af det øvrige budget. Fortidens offentlige overforbrug tynger os i dag som et åg, der forhindrer os i at gennemføre en række opgaver, som vi egentlig kunne have lyst til at gå i gang med.

Det vil være rigtigt at sige, at socialdemokratiet bærer det store ansvar for, at vi er kommet så langt ud. Socialdemokratiet har været det dominerende regeringsparti i den periode, hvor gældsætningen er sket. Men det er også rigtigt at føje til, at vi alle sammen har et medansvar. De nuværende regeringspartier har sammen med socialdemokratiet bygget dette velfærdssamfund op på godt og på ondt. Skulle vi så ikke i fællesskab påtage os et ansvar for at få det til at fungere? Jo, det burde vi. Derfor prøvede venstre i

1978 et regeringssamarbejde med socialdemokratiet. Det gik ikke. Derfor fik socialdemokratiet af de 4 nuværende regeringspartier tilbuddet om et bredt samarbejde, da partiet selv opgav regeringen i september 1982. Men socialdemokratiet ville ikke. Og derfor blev socialdemokratiet efter det seneste valg på ny indbudt til forhandlinger om finanslovsforslaget, men socialdemokratiet stillede urealistiske krav.

Socialdemokratiet har ikke ønsket at tage et sådant medansvar. Det beklager vi i venstre, for for folkestyret kunne der ligge en vældig værdi i bredde om den nødvendige økonomiske genopretning. Men det kræver rigtignok, at socialdemokratiet indser nødvendigheden af et opgør med mange års fejlslagen økonomisk politik. Der er intet perspektiv i blot for enighedens skyld at genoptage en ødsel offentlig udgiftspolitik. Vi føler, at socialdemokratiet har vist for ringe vilje til at dæmme op for det offentlige udgiftspres. Socialdemokratiets oplæg til forhandlingerne om dette års finanslov var blot en gentagelse af den socialdemokratiske politik, som har bragt os ud i uføret, nemlig store offentlige udgifter og højere skatter til at finansiere dem.

Vi fik en lille smagsprøve på det ved at lytte til hr. Svend Aukens indlæg for lidt siden. Ved den lejlighed gentog hr. Svend Auken socialdemokratiets forslag om, at der som led i en såkaldt social genopretning skal gennemføres en 5 pct.s regulering af dagpengene pr. 1. april 1984. Det er det samme forslag, som socialdemokratiet stillede før jul. Dette forslag alene vil koste 1 mia kr. at gennemføre.

Det ændringsforslag, socialdemokratiet har stillet til finanslovsforslaget om såkaldt social genopretning, foreslår afsat en reserve på præcis 1 mia kr. Denne ene milliard kroner vil hr. Svend Auken altså tilsyneladende bruge til at indføre en 5 pct.s regulering af dagpengene. Den konklusion, vi andre må drage, er, at i konsekvens heraf har socialdemokratiet nu opgivet at få fjernet karensdagen, har opgivet at få fjernet besparelserne på bistandsloven. Jeg lyttede godt til hr. Svend Auken, som hævdede i sin lille meningsudveksling med fru Anne Grete Holmsgård, at socialdemokratiet skam agtede at støtte et forslag, måske oven i købet selv fremsætte det – det fik jeg nu ikke ud af det

[Fogh Rasmussen]

– om afskaffelse af karensdagen. Hvis det er sandt, så kan vi i alle tilfælde konkludere, at den udgiftsmæssige virkning af socialdemokratiets initiativer er langt, langt større end den ene milliard kroner, som socialdemokratiet har afsat på finansloven og anvist dækning for. Det er kun en understregning af den udgiftspolitiske linje, som i mange år har været socialdemokratiets, og som vi beklager at socialdemokratiet ikke har villet være med til at ændre.

Derfor må vi sige, at enhver, der føler ansvar for landets økonomi, må afvise disse forslag fra socialdemokratiet. I venstre beklager vi den tilsyneladende mangel på realisme og nytænkning i socialdemokratiet.

Venstre beklager også socialdemokratiets holdning til finanslovsforslaget, der må give anledning til ganske stor forundring. Hr. Svend Auken startede sit indlæg med at stille spørgsmålet: hvorfor gik det galt? Det er egentlig et godt spørgsmål at stille. Hvorfor gik det så galt for socialdemokratiet, at partiet i dag har tvunget sig selv ud i en stillingtagen til finanslovsforslaget, som efter alt at dømme en stor del af partiets egne folketingsmedlemmer inderst inde ikke bryder sig om? Hvorfor gik det galt for socialdemokratiet?

Socialdemokratiets holdning til finanslovsforslaget har jo gennemgået adskillige faser. I december 1982 stemte socialdemokratiet for finanslovsforslaget. Socialdemokratiets stillingtagen blev klart og tydeligt motiveret af partiets ordfører, hr. Camre. Jeg tillader mig, akkurat som jeg gjorde i december, at citere hr. Camre, fordi jeg tror, at hr. Camres motivering for, at socialdemokratiet i 1982 stemte for finanslovsforslaget, vil gå over som en af klassikerne blandt udtalelser i folketinget, fordi det antagelig må blive den holdning, socialdemokratiet i det lange løb må indtage til finansloven. Hr. Camre udtalte – jeg citerer fra sp. 3625 i folketingets forhandlinger 1982-83:

»Vi skal i dag stemme om finanslovsforslaget for 1983, og jeg giver næppe anledning til megen undren ved straks at meddele, at socialdemokratiet vil stemme for forslaget. Det gør vi ikke, fordi vi synes, det er nogen god finanslov, der er kommet ud af gårdsagens afstemninger, men fordi vi er et ansvarligt parti og landet skal have en finanslov.«

Det er klar og tydelig tale, og derved fulgte socialdemokratiet den mere end 50-årige tradition her i tinget, at alle ansvarlige partier stemmer for finanslovsforslaget ved tredje behandling. Slagsmålet om finanslovens udseende finder sted ved afstemningerne om ændringsforslagene. Når disse er overstået, ja så stemmer et flertal for finansloven, også de partier, der ikke i alle detaljer er enige i finanslovens udseende.

Dette var socialdemokratiets holdning, indtil hr. Svend Auken i december sidste år anbragte sig i lommen på hr. Dohrmann – selv om jeg indrømmer, at det kræver en del fantasi at forestille sig situationen. Hr. Svend Auken anbragte sig på socialdemokratiets vegne i lommen på fremskridtspartiet. Hvis fremskridtspartiet stemte for finanslovsforslaget, så ville socialdemokratiet også gøre det. Hvis fremskridtspartiet stemte imod finanslovsforslaget, ja, så ville socialdemokratiet også gøre det.

Næste fase er kommet til udtryk i dag. Nu vil socialdemokratiet undlade at stemme til finanslovsforslaget. Motiveringen er, dels at der efter socialdemokratiets opfattelse er uklarhed om regeringens parlamentariske grundlag, dels at partiet vil skåne landet for et nyt folketingsvalg.

Den foreløbig sidste fase – som om de 3 faser, jeg nu har gennemgået, ikke skulle være nok – i dette pinefulde hamskifte har vi i dag set beskrevet i dagbladet Information, hvor fru Ritt Bjerregaard har givet et interview. Fru Ritt Bjerregaard udtaler bl.a. til dagbladet Information, at det er umuligt i dag at slutte noget som helst om, hvordan socialdemokratiet vil stille sig til finanslovsforslaget for 1985. Fru Ritt Bjerregaard siger:

»Jeg kan ikke sige noget om, at vi også til den tid vil stille politiske krav til finansloven. Hvis man ser historisk på det, er det umuligt at give sikre formodninger om finanslovens forløb.« Må jeg have lov at indskyde, at det tør jo svagt antydes! »Ingen ved, hvordan situationen ser ud i december, men det er klart, at vi stadig vil forsøge at få indflydelse på den politik, der gennemføres.«

Så blev vi så kloge. Vi har altså oplevet alle varianter af stillingtagen til finansloven. Først ja, så nej, så »undlader«, og nu sidst, udtalt af fru Ritt Bjerregaard, et tordende »ved ikke«.

[Fogh Rasmussen]

Derfor er jeg desværre nødt til for en gangs skyld at erklære mig lidt uenig med hr. Gammelgaard, som sagde, at socialdemokratiet havde indtaget alle 3 mulige varianter af en stillingtagen her i folketingsalen. Jeg bliver nødt til at sige, at der vistnok findes endnu en variant, som socialdemokratiet ikke har overvejet, nemlig simpelt hen at udeblive fra afstemningen. Det er måske det, en del medlemmer af den socialdemokratiske gruppe inderst inde har lyst til, når man betænker den stillingtagen, partiet har indladt sig på. Jeg vil nok sige, at hvis socialdemokratiet kommer helskindet ud af disse mange forskelligartede holdninger til finanslovsforslaget, ja, så må hr. Svend Auken og socialdemokratiet indstilles til en olympisk medalje i slalom – mindre kan ikke gøre det.

Socialdemokratiet udsendte den 6. december 1983 en pressemeddelelse:

»Regeringen må vælge. Enten bringer den sit parlamentariske grundlag i orden, eller også må den indlede realistiske forhandlinger med socialdemokratiet om en aktiv ungdomsindsats og social genopretning over for de mest udsatte grupper i samfundet.«

Efter valget indledte regeringen realistiske forhandlinger med socialdemokratiet, men det ville være forhastet, hvis socialdemokratiet af dette drager hurtige slutninger om regeringens parlamentariske grundlag. Forhandlingerne med socialdemokratiet var alene et udtryk for regeringspartierne ærlige vilje til at søge et bredt samarbejde om finanslovsforslaget.

I dag kan vi konstatere, at regeringen har et flertal for finanslovsforslaget. Så ville det eneste logiske være, at socialdemokratiet også stemmer for finanslovsforslaget. Det ville være det eneste logiske, når man betænker den begrundelse, socialdemokratiet før jul anvendte for at stemme imod finanslovsforslaget. Men socialdemokratiet har altså besluttet at undlade at stemme.

Jeg vil bede socialdemokratiet nøje overveje, hvordan denne holdning til finanslovsforslaget egentlig påvirker det parlamentariske grundlag for enhver regering i fremtiden. Hvis det årlige finanslovsforslag på denne måde skal gøres til genstand for en afprøvning af regeringens parlamentariske basis, så rejser der sig en lang række spørgsmål. Jeg vil gerne stille socialdemokratiet et af disse spørgsmål: indebærer socialdemokratiets æn-

drede holdning til finanslovsforslaget, at socialdemokratiet aldrig vil basere sig parlamentarisk på et parti, der på grund af modstand mod f.eks. forsvarsbevillingerne stemmer imod finanslovsforslaget? Jeg tror, at det vil interessere en række partier her i folketinget at få et klart svar på, hvordan socialdemokratiet vil stille sig i den situation.

Lad mig til sidst sige, at venstre naturligvis stemmer for finanslovsforslaget, som vi i øvrigt har gjort det siden 1894. Vi havde gerne set, at socialdemokratiet gjorde det samme. Vi tror, at socialdemokratiet i det lange løb vil fortryde den stillingtagen, partiet har besluttet sig for denne gang.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil bare sige, at jeg synes, at det var et ejendommeligt indlæg, hr. Fogh Rasmussen netop afleverede – på partiet venstres vegne, forstod jeg. Så vidt jeg kunne høre, var der ikke ét ord om, hvad venstre egentlig vil i dansk politik. Det var én eneste lang, fortænkt analyse af en hel masse fortænkte spørgsmål til socialdemokratiet og kritik af socialdemokratiet. Var der tilsammen et minuts omtale af venstres holdninger?

Jo, o.k., hr. Fogh Rasmussen nævnte, at underskuddet på statsbudgettet er gået ned, og at det var takket være venstres politik. Ja men enhver ved jo, at underskuddet på statsbudgettet er et resultat af en kombination af stor arbejdsløshed og høj rente, et fænomen, der har ramt hele den vestlige verden samtidig. De to vigtigste forklaringer på, at underskuddet trods alt – det er vi alle glade for – tegner til at blive mindre, er, at arbejdsløsheden ikke vokser så kraftigt mere i den vestlige verden, og at der har været et fald i renten. Og derudover selvfølgelig den realrente-beskatning, der er blevet gennemført, bl.a. med mit partis stemmer.

Jeg er nødt til til sidst at sige, at hr. Fogh Rasmussen har fuldstændig uret, når han siger, at socialdemokratiet stiller en lang række urealistiske udgiftsforslag. Det er ikke rigtigt. De beregninger, vi har lagt frem, er holdbare med de forudsætninger, der er angivet. Vi har aldrig accepteret – det ved finansministeren, og det ved regeringen – regeringens beregninger omkring vore genopretningskrav. Det er altså ikke rigtigt, at vi stil-

[Svend Auken]

ler en lang række udgiftkrævende forslag. Vi stiller på den anden side nogle ganske præcise genopretningsforslag.

Og det er heller ikke rigtigt, som hr. Fogh Rasmussen antyder det, at forhandlingerne i statsministeriet brød sammen, fordi der var stor afstand mellem socialdemokratiet og regeringen vedrørende merbevillinger. Det, forhandlingerne brød sammen på i statsministeriet, var manglende vilje fra regeringens side til at nå et resultat.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Det er ikke korrekt, at jeg ikke har beskæftiget mig med, hvad venstre gerne vil; det kommer jo klart til udtryk ved, at venstre stemmer for finanslovsforslaget. Derfor behøver jeg selvfølgelig ikke så mange ord til at forklare, hvad venstre vil; det fremgår klart af vores afstemning. Men jeg forstår udmærket, at hr. Svend Auken, når socialdemokratiet undlader at stemme, behøver en masse ord til at forklare, hvad socialdemokratiet så vil.

Hr. Svend Auken beklagede, at jeg havde beskæftiget mig så meget med socialdemokratiet. Jeg er nødt til at sige, at hr. Svend Auken jo har ofret regeringens parlamentariske grundlag megen opmærksomhed, og at det har været meget magtpåliggende for hr. Svend Auken at bringe regeringens parlamentariske grundlag i orden. Jeg følte, at jeg var nødt til at kvittere for al den opmærksomhed ved, at jeg beskæftigede mig lidt med grundlaget for socialdemokratiets stillingtagen her i folketinget.

Jeg bliver nødt til at sige til hr. Svend Auken, at der ganske enkelt ikke er sammenhæng i socialdemokratiets ændringsforslag til finanslovsforslaget. Socialdemokratiet har selv oplyst i december 1983, at partiets ændringsforslag om 5 pct. regulering af dagpengene vil koste 1 mia kr. Nu har socialdemokratiet stillet ændringsforslag om afsættelse af en reserve på 1 mia kr. til social genopretning. Denne ene milliard kroner er spist op af de 5 pct. dagpengeregulering. Enten må socialdemokratiet have opgivet sit karensdagsforslag og sit bistandslovsforslag, eller også har socialdemokratiet sprængt alle økonomiske rammer.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det finanslovsforslag, vi har til behandling her i dag, adskiller sig på nogle områder fra det forslag, der blev forhandlet og forkastet i efteråret. Det er anderledes, fordi der ved andenbehandlingen sidst blev vedtaget en del ændringsforslag, nogle af teknisk art fra regeringen, nogle fra Rio Bravo-forhandlingerne og nogle ændringsforslag fra oppositionen og de radikale, som i hvert fald ikke kan kalde sig opposition, når der er tale om finanslovsforslaget.

Forslaget er også anderledes, fordi der i det indgår nogle ændrede skøn over udviklingen i statsgælden, i skatte- og afgiftsindtægterne osv., som i hvert fald for statsgældens vedkommende ser pæne ud på papiret, men som sandelig er mere end tvivlsomme. Man skønner nemlig forbløffende nok og på trods af de fleste inden- og udenlandske økonomiske prognoser et fald i arbejdsløsheden på 8.000 i forhold til, hvad man tidligere har beregnet, og det skal selvfølgelig give et fald i dagpengene og dermed i statsunderskuddet. Men man har, så vidt jeg kan se, ikke medtaget skønnet over den negative udvikling i betalingsbalancen, som også efter alle prognoser at dømme vil komme. Det fald, siger økonomiministeren, skal man spare sig fra. Man skal i gang med en ny omgang besparelser i den offentlige sektor. Man skal skruer barometret ned på nul.

Jeg beder nogen her forklare mig, hvordan man efter den lille økonomiske regnebog, man plejer at anvende i den slags tilfælde, kan finde frem til andet end en forøget vækst i de arbejdsløshedstal, som man under valgkampen distraherede vælgerne så meget med, som om det ikke under alle omstændigheder er soleklart, at arbejdsløsheden er alt, alt for stor, hvad enten den er på 250.000, 275.000, eller, hvad nogle af os formoder, på 320.000-330.000 inden dette års udgang. Hvis finansministeren eller måske økonomiministeren har nogle nye prognoser om beskæftigelsen udregnet på grundlag af den formodede vækst i betalingsbalanceunderskuddet og de besparelser, man vil lægge ind for at undgå den vækst, så vil jeg være meget taknemlig for at få dem offentliggjort, meget gerne under denne debat.

Trods de positive ændringer, som kom ind i finanslovsforslaget gennem vedtagelse af

[Ingerlise Koefoed]

nogle af oppositionens og de radikales ændringsforslag, er dette finanslovsforslag ikke noget at samle på for alle dem, der har det dårligt i dagens Danmark. Forslaget er dybt præget af regeringens fastgroede og klart ideologisk begrundede overbevisning om, at man kun kan lette den økonomiske krise ved at lægge byrder på de mennesker, der har mere end nok at slæbe på i forvejen.

I en udsendelse forleden i fjernsynet om livet i daginstitutioner så man nogle børn, der skulle lære noget om, hvad den mad, vi spiser, består af. Pædagogen skar en kylling op og trak dens indvolde ud. Et af børnene råbte: øv, hvor ulækkert, og pædagogen svarede meget venligt og meget pædagogisk, at sådan ser vi alle sammen ud inden, hvorpå man hørte en lille stemme udbryde: skulle vi ikke prøve at skære en voksen op? De ord blev ved med at lyde i mine ører, ikke fordi de får mig til at tænke på al den videovold, vi hører så meget om, men fordi der er et eller andet symbolsk ved dem.

Tænk, hvis man sådan ganske ublodigt og åndeligt talt kunne kigge ind i de politikere og de mennesker, der tror på dem, de politikere, der kun kan finde løsningen på alle problemer ved at tage fat på classesamfundets dårligst stillede og derefter forsikre alle om, at når de har gjort det tilstrækkelig længe, så vil erhvervslivet belønne alle med store investeringer og en ny arbejdsgivende vækst! Tænk, hvis man kunne finde ud af, hvordan der ser ud inden i hovedet på dem, der tænker sådan! Og tænk, hvis man, når man nu alligevel havde lukket lidt op, kunne pille lidt ved dem, så de kunne forstå, at der findes andre måder, der findes andre alternativer, men at de alternativer selvfølgelig vil betyde, at de mennesker og institutioner, der har mere end nok, må yde noget af deres overflod til fællesskabet! Det er det, jeg tænker på, når jeg mindes bemærkningen om at skære en voksen op. Tænk, hvis man kunne!

Folketingsvalget og det efterfølgende drama om brevstemmerne gav desværre det resultat, at regeringen sammen med de 3 nordatlantiske mandater har det flertal, som man nu om stunder betegner som regeringens parlamentariske grundlag, vel at mærke sammen med de radikale. Dette lægger i de sager, som de radikale og regeringen er nogenlunde enige om, nemlig de indkomstpoltiske, de generelt økonomiske og i det store og hele

også de sociale sager, et meget stort ansvar på de radikale. Det ansvar gør de radikale meget ud af at leve op til på en måde, der set under min synsvinkel er alt andet end opmuntrende.

Jeg skal naturligvis ikke fratrage de radikale æren for at have lettet lidt hist og her, bl.a. gennem nogen hjælp til familier med børn under 10 år, ved en smule lempelse af bistandslovens bestemmelse om varig hjælp og ved den forlængelse af barselorloven og muligheden for omsorgsfrihed for fædre, som de radikale var initiativtagere til, men som de i øvrigt aldrig havde kunnet gennemføre, hvis vi ikke havde været her.

Men det skal samtidig understreges, at det er det radikale venstre, som må bære hovedansvaret for, at vi i det hele taget har bestemmelsen om den hurtige overgang til varig hjælp, at det er dem, som må tage ansvaret for karensdagen, for de manglende reguleringer på sygedagpenge og arbejdsløshedsdagpenge, for dårlige forhold for nye efterlønsmodtagere og for meget andet.

De har her i dag haft chancen for at ændre kurs ved at stemme for vores eller for den sags skyld for socialdemokraternes lidt billigere forslag. De gjorde det ikke. De har ansvaret.

Vi vil sandsynligvis om lidt få at høre, at der ikke på finanslovsforslaget for 1984 er sparet på de sociale områder, og det kan jeg lige så godt tilbagevise med det samme.

Socialministeriets budget er en fortsættelse af de besparelser, som kom i 1983, og dertil kommer, at regeringen, igen med de radikales velsignelse, har skåret dybt i bloktilskuddene til kommunerne. Og hvad betyder det? Det betyder nye besparelser på de kommunale budgetter, ikke mindst på de sociale områder. Der er sket meget store spring opad i taksterne i vuggestuer og børnehaver og fritidshjem og -klubber. Der er hugget ind på pensionisternes frynsegoder, ikke mindst på den hjemmehjælp, der skulle gøre det muligt for gamle og svagelige at blive i deres eget hjem. Rygtet ville jo i går vide, at pengene til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden skulle hentes fra de ekstrapenge, kommunerne uventet har fået ind på skattekontoen, som om de penge ikke kunne gøre stor gavn ude i kommunerne ved f.eks. at blive brugt til byggeri, vedligeholdelse eller andet arbejde, som kunne få gang i den lokale beskæfti-

[Ingerlise Koefoed]

gelse. Kommunerne skulle betale endnu en gang mod et eller andet vagt løfte om, at man nok ikke hugger helt så meget af bloktilskuddene til næste år.

Men kommunerne har ikke brug for, at staten eksproprierer deres penge, og hvis det er rigtigt, hvad jeg læser i dag, at de radikale alligevel ikke vil være med til det forslag, så vil jeg ligesom hr. Svend Auken bede om heroppefra at få bekræftet, at man ikke har i sinde at hente pengene til ungdomsarbejdsløshedsforanstaltningerne hos kommunerne.

Nu hedder det sig jo, at pengene skal hentes ved besparelser på statsbudgettet. Det betyder selvfølgelig, at staten holder udgifterne inden for sit eget hus, og det er vel heller ikke mere end rimeligt. Men besparelser, som skal gavne ungdommen, vil altså ikke kunne undgå at ramme andre befolkningsgrupper med arbejdsløshed. Man kan jo også på den måde anvende betalingsbalanceunderskuddet til at underminere den i forvejen meget vaklende solidaritet imellem de forskellige befolkningsgrupper.

Der må kunne findes andre udveje, f.eks. den tidligere foreslåede at få fat i nogle af bankernes overflødige penge. Bankerne svulmer af penge, som bl.a. kunne sættes ind i Nationalbanken, så der var mulighed for at få dækket nogle af udgifterne til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Det er utrolig pinligt, at vi dag efter dag skal læse om de store fortjenester i bankerne, også selv om det kun er for ét år, for de ligger der dog, samtidig med at vi ved, at nogle af bistandsmodtagerne og nogle af de arbejdsløse får dårligere og dårligere vilkår. Det er ikke til at acceptere; der må kunne findes andre muligheder.

Som resten af befolkningen har vi i den senere tid i fjernsyn, i radio og i dagspresse kunnet følge socialdemokraternes vandring frem og tilbage til statsministerens kontor. Vi advarede straks efter valget socialdemokratiet imod at gå i forhandlinger med regeringen om et samarbejde hen over midten, som i disse hårde tider mere end nogen sinde fortjener betegnelsen: klassesamarbejde. Det begyndte faktisk at se lidt foruroligende ud, da det forlød, at nu havde socialdemokratiet mildnet sine krav og f.eks. solgt kravet om at få afskaffet karenssagen. Det ser heller ikke for godt ud med de ændringsforslag, socialdemokraterne stiller her i dag, og hvor de, så

vidt jeg kan se, også har slået af på en del af kravene. Men heldigvis blev det hele foreløbig ikke til andet end snak og kolde skuldre, så vidt vi da foran TV-skærmene kan se det. Det er langtfra sikkert, at alle socialdemokraterne siger »heldigvis«.

En eller anden dag, forhåbentlig inden alt for længe, må det vel gå op for socialdemokratiet, at der er en anden vej end den nedtrampede sti, der fører hen over midten. Det vil for mange, mange mennesker åbne nye perspektiver vedrørende en anderledes hverdag, den dag socialdemokratiet opgiver sin absolut uheroiske march mod højre og går ind i reelle overvejelser om i samarbejde med og på lige fod med andre partier til venstre for skillelinjen at danne et arbejderflertal.

Vi fik ikke arbejderflertallet ved dette valg, og det kunne vi såmænd heller ikke forvente med et socialdemokrati, der spildte meget af tiden i valgkampen med at bilde mennesker ind, at socialdemokrater, og socialdemokrater alene, er løsningen på alle problemer. Men vi får nok arbejderflertallet næste gang, hvis vi kan komme i gang med en rolig, afbalanceret og ikke-propagandapræget samtale om, hvordan et sådant arbejderflertal kunne byde befolkningen større tryghed, frihed for angst for arbejdsløshed, bedre beskæftigelse og uddannelse og en helt anden fordeling af goderne i samfundet. Et sådant arbejderflertal ville bl.a. kunne udforme en finanslov, der var udtryk for en helt anden, langt mere retfærdig og folkelig politik end den, som den finanslov, der vel vedtages i dag, er udtryk for.

Hr. Fogh Rasmussen og andre før ham har brugt megen tid til at undre sig over, hvordan socialdemokraterne vil stemme ved den endelige afstemning om finanslovsforslaget. Jeg vil godt sige til hr. Fogh Rasmussen, at fordi man har gjort noget bestemt i 50 år, så behøver det ikke at være rigtigt. Men jeg vil på den anden side sige, at vi i SF simpelt hen ikke forstår socialdemokratiets holdning til afstemningen. Hvis det, som socialdemokraterne sagde sidste gang, at hvis regeringen fik sit parlamentariske grundlag bragt i orden, ja, så ville socialdemokratiet stemme for finanslovsforslaget, var meningen, så kan jeg ikke se andet, end at socialdemokratiet må stemme ja i dag. Jeg vil sige til hr. Fogh Rasmussen, at det holder ikke at stå heroppe og opfordre socialdemokratiet til at stemme ja

[Ingerlise Koefoed]

og bagefter sige, at man viser sin holdning ved at stemme ja til hele finanslovsforslaget, til de holdninger, der ligger i finanslovsforslaget, for det kan jo ikke passe.

Men hvis der var en politisk stillingtagen fra socialdemokratiets side, hvis man betragtede finansloven som et politisk instrument, hvad man egentlig skulle tro efter de udtalelser, socialdemokratiet er kommet med, efter de ændringsforslag, socialdemokratiet har stillet, ja, så måtte konsekvensen vel være, at socialdemokratiet også denne gang stemmer imod finanslovsforslaget.

Nu siger man, at man ikke vil kaste regeringen ud i et valg igen, og derfor vil man undlade at stemme. Men enhver, der kan tælle – det mener jeg da også at socialdemokratiet kan – ved jo godt, at man ikke ved at stemme nej til finanslovsforslaget vil kaste regeringen og folketinget ud i et valg. Hvorfor så ikke være konsekvent? Hvorfor så ikke tage politisk stilling til det, der ligger her? Hvorfor ikke sige: det finanslovsforslag kan vi ikke bruge, vi er blevet afvist i de krav, vi har stillet, vores ønsker er ikke blevet opfyldt, det er en dårlig finanslov, vi stemmer imod den? Jeg vil opfordre socialdemokratiet til endnu en gang at overveje, til endnu en gang at tænke politisk og så stemme imod det finanslovsforslag.

Vi indstiller finanslovsforslaget til forkastelse. Det er et forslag, der klart betyder en fortsættelse af regeringens og dens samarbejdsvenners jagt på samfundets tabere og dårligst stillede. Vi stemmer nej til finanslovsforslaget.

Niels Helveg Petersen (RV):

Allerede dagen efter valget opfordrede det radikale venstre til, at folketingets første opgave blev at forberede en stærkere indsats imod ungdomsledigheden. Det var vores opfattelse, at det måtte blive folketingets første opgave, og det var vores opfattelse, at med det som udgangspunkt kunne man bane vejen for bred enighed om finanslovsforslaget.

Der foreligger nu et resultat af partiernes forhandlinger om en indsats imod ungdomsledigheden. Det samlede resultat er et fremskridt. Der fremskaffes efter de skøn, der er fremlagt, mere end 16.000 flere pladser til unge i uddannelse, under omskoling, i lære

og praktik. Omkostningerne er 410 mill. kr. i 1984 og 1985.

Det radikale venstre medvirker med glæde til at gennemføre dette program, og vi har da også med tilfredshed noteret, at socialdemokratiet på de væsentlige punkter i dette program er enig og har stemt for den ekstra bevilling på 500 mill. kr., som på finanslovsforslaget er afsat først og fremmest til dækning af denne post. Det synes jeg ikke er noget dårligt resultat af de forhandlinger, der har været ført.

Men jeg vil sige på det radikale venstres vegne, at vi mener ikke, at vi med dette er færdige med problemet ungdomsledighed. Det er vi ikke, før den er udryddet i praksis. Allerede nu kan vi sige med sikkerhed, at der vil blive behov for at supplere denne indsats med en øget indsats i kommunerne.

På det radikale venstres opfordring holdes en af de nærmeste dage et møde mellem regeringen og kommunerne, hvor man fra regeringens side vil spørge kommunerne, hvad de kan gøre for at lette på de problemer, der er med de unges beskæftigelse og uddannelse, og hvilke hindringer kommunerne møder i det daglige arbejde med disse problemer, administrative problemer og økonomiske problemer. Hvad kan vi ad lovgivningsmæssig vej gøre for kommunerne for at lette deres vej til at gøre en større indsats imod ungdomsledigheden? Hvor er hindringerne for kommunerne for at gøre en stærkere indsats? Det bliver næste fase i arbejdet med at gøre indhug i den for store ungdomsledighed, for det er, kan man sige, i pyramidens bund, sammenstødene for alvor gør ondt.

Det, som er problemet, er, at vores socialpolitik er et kommunalt anliggende. Vores uddannelsespolitik er for folkeskolens vedkommende et kommunalt anliggende. For de 16-19-åriges uddannelsers vedkommende er det dels amtskommunalt, det vil sige gymnasieuddannelserne, dels statsligt, det vil sige de faglige uddannelser. Når det drejer sig om arbejdsmarkedspolitikken, så er der tale om en statslig indsats, stærkt præget af samvirket mellem staten, Dansk Arbejdsgiverforening og LO.

Det er dette grundlæggende administrative problem, som er årsagen til, at en del af ungdomsledighedsproblemerne er vanskelige at tackle, og vi får ikke udryddet ungdomsledigheden, før vi får taget fat på de proble-

[Niels Helveg Petersen]

mer, som rejser sig af den måde, vi nu engang har organiseret socialpolitikken, uddannelsespolitikken og arbejdsmarkedspolitikken på. Her er der brug for nytænkning, og jeg håber, at kommunerne og regeringen i fællesskab vil benytte lejligheden til virkelig at tænke nyt og lægge frem et program for, hvorledes kommunernes indsats kan blive bedre. Det gøres ikke på en studs. Det tager tid, men så meget des vigtigere er det at komme i gang. Vi håber, at der fra regeringens side og fra kommunernes side bliver lagt så megen god vilje og så megen fantasi for dagen i disse drøftelser, at der derudaf kan komme et supplement og et værdifuldt supplement til den indsats, som folketinget nu gennemfører.

Om finansieringen af denne ekstra indsats imod ungdomsledigheden, som nu vedtages, kan jeg kun sige, at det problem ikke er endeligt afklaret. Det radikale venstre er klar til at være med til at betale regningen.

Det, der kan siges allerede nu efter de sidste dages diskussion, er, at der ikke bliver tale om tvangsmæssige indgreb over for kommunerne i 1984, og der bliver heller ikke tale om, at denne ungdomspakke skal finansieres ved afgifter. Det radikale venstre er ikke imod at gennemføre en forhøjelse af giftafgifterne. Det har vi stemt for under behandlingen af finanslovsforslaget i december, det står vi ved; og jeg er aldeles overbevist om, at det bliver nødvendigt for dette folketing at benytte sig af det middel, inden vi kommer på sommerferie, for – som Nationalbankdirektøren udtaler det i dag – at sikre, at den økonomiske kurs, der er lagt, ikke nu bliver slået i stykker, for at sikre, at betalingsbalancen ikke slås i stykker af en for kraftig stigning i det private forbrug i en situation, hvor vi har brug for stigende investeringer, men ikke har brug for, at væksten skal trækkes i gang kortsigtet af en privat forbrugsstigning. Vi får brug for alle gode ideer senere, tror jeg, for at stramme finanserne, og det må vi så vende tilbage til til den tid.

Vi synes i den radikale folketingsgruppe, at det er lykkedes at nå et godt resultat vedrørende ungdomsledigheden, og kan også konstatere, at det, som nu har været diskutert bredt, i virkeligheden har tilslutning.

Jeg må erkende, at personlig havde jeg regnet med, at vi efter valget og efter forlø-

bet af forhandlingerne her i de sidste uger ville være i en situation, hvor socialdemokratiet ville have stemt for finansloven. Det er der flere gode grunde til.

For det første troede jeg, at socialdemokratiet ville stemme for finansloven, fordi der jo nu er et parlamentarisk grundlag for finansloven. Jeg har set, at socialdemokratiske talsmænd har ytret tvivl herom, men enhver tvivl er i hvert fald bortvejret ved de udtalelser, der er kommet i dag fra hr. Steenholt og hr. Breckmann, som jo klart og tydeligt har erkendt, at de, når det drejer sig om en finanslovsafstemning her konkret i dag, er en del af grundlaget for finansloven. Så er der jo sket det, at man har sikret sit parlamentariske grundlag, og hovedbegrundelsen for ikke at stemme for finansloven fra socialdemokratisk side er dermed faldet bort.

For det andet er der i dette finanslovsforslag sket en betydelig forbedring, også ud fra et radikalt synspunkt, for så vidt angår indsatsen imod ungdomsledigheden. Vi havde under alle forhold set frem til, at der i januar måned skulle føres forhandlinger om ungdomsledigheden. Det var sket også uden folketingsvalg, men nu er det altså sket efter et folketingsvalg, og det finanslovsforslag, der nu foreligger, er udtryk for en stærkere indsats – og endda en betydelig stærkere indsats – på dette felt. Også det skulle dog motivere en positiv socialdemokratisk holdning.

For det tredje kan det anføres – hvad der også har været en anstødssten eller kunne være det – at dette parlamentariske grundlag skabes uden om fremskridtspartiet, at fremskridtspartiets stemmer ikke er nødvendige for at skabe det parlamentariske grundlag.

Endelig kan man som det fjerde pege på, at den beklagelse, der fra socialdemokratisk side før valget var af, at der ikke var ført seriøse forhandlinger, at man ikke havde gjort et forsøg på at få medlemmerne til at mødes i en direkte forhandling, at det argument ikke kan bruges længere.

Jeg har lyst til at citere, hvad det hed sig om finansloven før valget fra hr. Svend Auken side. Hr. Svend Auken gjorde meget ud af at citere Bertel Dahlgaard. Det kan jeg sådan set godt forstå, for vi kunne finde mange begavede citater af Bertel Dahlgaard. Her er ét af dem. Bertel Dahlgaard sagde i 1929 – jeg citerer fra Folketingstidende

[Niels Helveg Petersen]

1983-84, 1. samling, sp. 3742 fra december måned:

»... er spørgsmålet om finanslovens vedtagelse efter vor opfattelse fra at være et spørgsmål om vedtagelse af en bevillingslov blevet til et politisk spørgsmål, hvor det søges lagt over på oppositionen at opretholde regeringen.«

Ja men det er jo ikke situationen i dag. Det er ikke lagt over på socialdemokratiet ved sin afstemning om finansloven at opretholde regeringen. Om socialdemokratiet i denne situation vælger at stemme for eller imod eller at undlade, er ikke et spørgsmål om regeringens eksistens, og et hovedpunkt for socialdemokratiet dengang for ikke at stemme for finansloven er derfor, kan man sige, ikke til stede. Det er ikke lagt over på socialdemokratiet. Dette er ikke en tillidsafstemning for eller imod regeringen.

Derfor havde jeg regnet med, at socialdemokratiet ville stemme for. Det sagde vi også under åbningsdebatten. Det havde været det mest logiske standpunkt. Men det sker altså ikke. Socialdemokratiet har meddelt, at partiet vil undlade at stemme. Det er en overraskelse, og det er det ikke mindst på baggrund af, at socialdemokratiet i december måned, da vi diskuterede dette, slog meget fast, at der i hvert fald ikke kunne blive tale om, at socialdemokratiet ville undlade at stemme til en finanslov. Fra Berlingske Tidende den 7. december 1983 vil jeg gerne citere:

»Anker Jørgensen slår fast, at der ikke kan blive tale om, at socialdemokratiet undlader at stemme.«

Det er et referat fra et pressemøde, hr. Anker Jørgensen holdt den 6. december 1983.

Derfor er det en overraskelse, at man her er nået til det standpunkt at undlade at stemme. Det betyder, når vi ser tilbage, at socialdemokratiet i forhold til finanslove, der har indeholdt de stærkt kritiserede bestemmelser om karenssag og om fastfrysning af dagpenge, inden for de sidste 14 måneder har haft 3 forskellige standpunkter. I december 1982 stemte socialdemokratiet ja til et sådant finanslovsforslag, i december 1983 stemte socialdemokratiet nej til et sådant finanslovsforslag, fordi det parlamentariske grundlag ikke var i orden, og i februar 1984 undlader socialdemokratiet at stemme til et sådant finanslovsforslag. Der er efter forretningsordenen ikke flere muligheder, da jeg går ud fra, at

man ikke skal vente, at socialdemokratiet ligefrem går udenfor, mens afstemningen foregår. Jeg vil i hvert fald med interesse følge den afstemning, der skal finde sted til december. Jeg vil gerne citere, hvad hr. Svend Auken sagde om dette spørgsmål i sin tale i dag, for det finder jeg var kloge ord. Hr. Svend Auken sagde:

»Jeg tror, man skal være varsom med at drage for vidtrækkende konsekvenser af det kaos, der har omgivet dette års finanslov. Er det for forfængeligt et håb, at vi til efteråret igen kan nærme os mere normale forhold i dansk folkestyre, når det drejer sig om finansloven?«

Nej, det tror jeg ikke. Jeg håber, at hr. Svend Aukens bemærkning vil føre til, at vi til efteråret, når vi skal arbejde med en ny finanslov, denne gang for 1985, ser en tilbagevenden til mere normale forhold omkring finansloven.

Jeg vil gerne slå fast, at for det radikale venstre er afstemninger om finansloven ikke, har de aldrig været og bør de ikke være afstemninger om enkelthederne i finansloven. Det er, om man vil, ikke en slags fjerde behandling af nogle lovforslag. Holdningen til enkeltheder former de enkelte partier, når de stiller ændringsforslag til finansloven, eller når de enkelte lovforslag behandles og deres økonomiske konsekvenser færdiggøres her i folketinget. Jeg advarer imod, at man kommer ind på et princip om, at finanslovdebatten, den tredje og sidste afstemning om finanslovsforslaget, bliver til en slags fjerde behandling af alle mulige sager.

Jeg tror, at det samarbejdsmonster, som vi bør have her i folketinget i det daglige, bør være sådan, at alle partier, der ønsker at have indflydelse på den konkrete lovgivning, skal have det. Jeg håber, at når de, jeg vil godt sige kaotiske forhold omkring finansloven, vi har oplevet i de sidste 14 måneder, falder til ro og finansloven med forsinkelse omsider er vedtaget, så vender folketinget tilbage til et mere normalt samarbejdsmonster, sådan som det plejer at være. Det ser det radikale venstre frem til.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg synes, det tjener hr. Svend Auken til ære, at han åbenbart besidder en hel del selvkritik, for efter at han under megen op-

[Erhard Jakobsen]

mærksomhed her i tinget – tør man nok sige – havde spurgt, hvorfor det var gået galt, kom hr. Svend Auken selv ind på de mange ord, han brugte. Man tør nok antyde, at man fik syn for sagn, da man senere hørte hr. Svend Auken bruge mange ord i en bestemt sammenhæng. Nu vil jeg gerne sige, at man altid kan diskutere, hvor mange ord der skal bruges, men når jeg tillader mig at være vismand på det punkt, så er det, fordi jeg fra højeste sted – det er Ekstra Bladet – har på print, at jeg er en mand af få ord, selv om det så tilføjes, at jeg bruger dem tit. Jeg vil altså som dommer i denne sag sige, at det er helt afgjort, at hr. Svend Auken brugte for mange ord. Det vil hr. Svend Auken selv erkende, når han efterlæser det lille opgør, han ganske unødvendigt foretog med vore udmærkede kolleger fra den nordlige del af vort rige.

Socialdemokratiet har ganske specielt ikke grund til at gå i rette med nogen som helst, der måtte stemme – jeg siger ikke, de gør det i dette tilfælde, men der måtte stemme – taktisk. Jeg har en varig erindring om situationen, dengang man kørte rundt med hr. Moses Olsen for at få mig bragt i en eller anden klemme. Jeg tør nok antyde, at da blev der opereret med de nordatlantiske brikker, så det stod efter. Derfor er socialdemokratiet måske det parti, der mindst af alle skulle tale om det.

Jeg er glad for, at vore venner fra de nordatlantiske øer klart stod fast på, at grundlovens bestemmelse om, at intet medlem af dette ting er bundet af noget andet end sin overbevisning, gælder for ethvert medlem af dette ting. Men det var synd, vi skulle have dette intermezzo, det var unødvendigt, og det har ikke gavnet hr. Svend Aukens muligheder og hans partis muligheder for at få medindflydelse på den politiske udvikling.

Når vi kommer til de vigtige ting som ungdomsarbejdsløsheden, synes jeg i og for sig, det er meget betegnende, når hr. Svend Auken siger, at regeringens forslag er helt utilstrækkelige, og i anden forbindelse siger, at der næsten ingen forskel var på socialdemokratiets forslag og regeringens forslag. Ja men hvad tror man da arbejdsløshedsproblemet er? Tror man, det er noget, man kan købe ud af verden med 20 mill. eller 30 mill.

eller 50 mill. kr. mere eller mindre? Det har jo ikke spor med det at gøre.

Jeg har tillid til, at regeringens forslag – og det ville også gælde socialdemokratiets forslag i den retning – kan skaffe noget mere uddannelse, og man kan prøve at gætte sig til, hvilken uddannelse der i fremtiden i højere grad vil have chance for at give beskæftigelse end nogen af dem, vi har nu. Alt det kan man gøre, dér kan man bruge penge. Men man kan gå hen og tage fejl. Man har ikke garanteret de unge en stilling, fordi man har garanteret dem en uddannelse. Lad os endelig ikke give falske løfter i den retning. Men det er helt givet, at 50 mill. kr. eller 100 mill. kr. mere eller mindre på det alter, de gør hverken fra eller til.

Så må man ind i betragtningen: hvor mange milliarder er det, vi har at spille med? – sådan som det så rigtigt blev fremdraget både af hr. Gammelgaard og af hr. Fogh Rasmussen. Det er forkert at bilde ungdommen ind, at her er der en regering, der næsten ingenting vil gøre ved de unges problem, og så er der en opposition, der vil gøre alting. Man må nok spørge: hvorfor i alverden har man så ikke gjort det noget før? Der har været et ungdomsarbejdsløshedsproblem mindst lige så alvorligt som nu. Ja, det bliver jo i én forstand mindre og mindre alvorligt. Vi ved, at om nogle år sker der en drastisk ændring i de unges strategiske placering på arbejdsmarkedet, så problemet har været endnu alvorligere 2-3 år tilbage, end det bliver i fremtiden. Der er altså ikke fundet på det geniale. Det er det, vi har peget på før: når folk slipper fri for at være ministre, så er det helt utroligt, hvad de har af geniale ideer til at løse alverdens problemer. Det er bare synd, at det altid kommer lige en postgang for sent.

Det er vigtigt at fastholde det, regeringen har gjort. Den afvisende holdning over for socialdemokratiet i denne sag vil vi gerne have en del af æren for. Den tror jeg alle fire partier har været ganske enige om. At ønske af fuld kraft at få socialdemokratiet med, det er én ting, men derfor at foretage en sådan ændring – selv på overfladen – af den holdning, regeringen har, det vil være meget, meget farligt.

Det har vist sig ved mange lejligheder, at erhvervslivet er vældig følsomt over for signaler herindefra. Med hensyn til selskabsskatten ville bare en tilkendegivelse af, at

[Erhard Jakobsen]

man kunne begynde på den vej, være meget, meget alvorlig, men også hvis vi begyndte at løse op og sige: ah, nu kan vi godt øse et par milliarder ud her. Så var vi tilbage i det, som erhvervslivet frygter: at man ikke mere holder målet meget højt. Derfor er det så vigtigt, at regeringen på det punkt har været afvisende.

Når statsministeren har givet sig god tid til private samtaler med den forhenværende statsminister, så er det ikke for at fortælle den forhenværende statsminister, at det var ham revnede lige gyldigt, om socialdemokratiet kom med eller ej, så har det sikkert været for at betone, at der vil blive sat meget ind på at bringe socialdemokratiet med ind. Det må jo komme på et eller andet tidspunkt, men jeg er glad for, at regeringen har stået fast på sin holdning, sådan at ingen i erhvervslivet kan være i tvivl om, at den holdning, man har fastlagt, fortsætter man med.

For centrum-demokraterne var både i hr. Anker Jørgensens regeringstid og nu spørgsmålet om valutabalancen det væsentlige, fordi afhængighed af udlandet, øget afhængighed af udlandet, øget afhængighed af den udenlandske gæld, er værre end noget andet. Derfor er det klart, at vi er helt på linje med udtalelserne fra forskellige regeringsmedlemmer om, at der kan komme en situation, hvor man igen må til at tale om, hvordan en ny stramning eventuelt kan finde sted. Så ønskeligt et større forbrug end er med hensyn til forbedring af beskæftigelsen, lige så uønsket er det, når det afsætter sig i et større valutaforbrug, som vi ikke har eksport nok til at betale med.

Der er ikke tvivl om, at samarbejdet med socialdemokratiet, det er ikke noget, der er skubbet ud efter denne afstemning i dag, selvfølgelig er det ikke det, men tiden er heller ikke inde til, at der udstedes trusler. Jeg opfattede også mest hr. Svend Aukens tale som positiv, men der var en antydning af, at vi mødtes jo igen, og der lå lidt truende i det, at det f.eks. gjaldt med hensyn til udenrigspolitikken. Jeg vil sige, at det kan regeringen tage ganske koldt og roligt. Der kan ikke her i folketinget vedtages nogen dagsordener, der er værre end dem, vi har vedtaget, og der kan ikke her i folketinget vedtages en dagsorden, som de mennesker, den berører, regner mindre med end med de tre, man allerede har vedtaget. Det kan man være gan-

ske rolig for, så dér kan regeringen tage situationen ganske roligt.

Hvad forsvarspolitikken angår, kunne man ikke tage det roligt, hvis nogen troede på, at socialdemokratiet her ville føre samme kurs, som man har gjort i udenrigspolitikken, men det er der ingen der tror på. Det er der ingen der tror på at socialdemokratiet tør; der er ingen, der tror på, at socialdemokratiet tør forlade den linje i forsvarspolitikken, som man selv har været med til at bringe til ære og værdighed i dansk politik, og som man selv har stået vagt om. Så er det i hvert fald helt givet, at så bliver det ikke længere nogle få enere i socialdemokratiet, der gør oprør, så bliver det et almindeligt opbrud, og det vil partiets kloge leder utvivlsomt sørge for at undgå, så også dér slipper vi nok over alle hurdlur.

Må jeg så sige til sidst, at opgør – hvis man vil kalde det det – som det, vi har i dag, har vi jo haft en del af. Jeg har med glæde og tilfredshed konstateret, at ved hvert eneste af disse større eller mindre opgør træder der mere og mere tydeligt frem for offentligheden dette billede: regeringen går styrket ud af sådanne opgør, og oppositionen går svækket ud – i den forstand, at man hver gang kan konstatere: der er intet alternativ til den regering, man har. Intet kan gøre en regering stærkere. Den kan blive stærk i kraft af, at der er indre sammenhold – og det er der. Den kan blive stærk i kraft af, at ministrene gør deres arbejde godt – og det gør de. Men et af de allerstærkeste argumenter er, at der overhovedet ikke er andre muligheder for en regering her i landet end den, vi har nu. Det argument synes jeg på ny er blevet understreget under denne debat.

Vi stemmer for finanslovsforslaget.

Maisted (FP):

Efter at fremskridtspartiets medlemmer har hørt på socialdemokraterne i dag, især deres manglende evne til at få tingene til at hænge sammen i forbindelse med deres ændringsforslag, og deres yderligere argumenter, så var vi næsten fristet over evne til at stemme for dette finanslovsforslag. Jeg vil sige, at det har været en svær overvejelse for os at anlægge en klar, saglig linje, som vi gjorde det før folketingsvalget.

[Maisted]

Vi erkender helt klart det, som f.eks. hr. Erhard Jakobsen påpegede nu: at kampen stod imellem en socialistisk udvikling og så en borgerlig regering, der ville noget andet. Vi har rost denne regering gentagne gange og deltaget i økonomisk samarbejde, hvor vi har sagt: det var rigtigt at føre en fast kronekurspolitik, det var rigtigt at lægge rammer for lønudviklingen – forstået på den måde, at man gav en opfordring til, at det skete. Resultaterne blev også, at vi fik en lavere inflation, og at vi fik et rentefald. Ingen kan heller benægte, at det har betydet, at man har fået flere investeringer i erhvervslivet, og at virksomhedernes værdier er steget. Man kan altså se, at det nytter noget at føre en sådan økonomisk politik.

Men det, vi har sagt til regeringen, er: dette er ikke tilstrækkeligt, hvis I vil fastholde jeres mål. Vi er enige med jer så langt, men det, I er ved at gøre, er at sætte tingene over styr. Det bygger vi selvfølgelig på de oplysninger, vi har fået af regeringen. Vi fik i efteråret at vide, at regeringen i løbet af 6 år ville skabe balance på statsbudgettet, således at vi kunne begynde at betale vor gæld tilbage, og i løbet af 3 år ville man have balance over for udlandet og kunne begynde at betale gælden tilbage. Det er efter vor opfattelse ikke muligt, når man har knyttet sig så stærkt til det radikale venstre, at det fik lov til at underminere finansloven med 600–700 mill. kr. for 1984.

Vi fatter altså ikke, at regeringen tør indlemme det radikale venstre som det femte familiemedlem med tro på, at den så er i stand til at føre den nødvendige økonomiske politik. Det radikale venstre – og især hr. Niels Helveg Petersen – vil jo fortsat søge et samarbejde med socialdemokratiet, på trods af at han i dag må have opdaget, at socialdemokratiet vil noget ganske andet end finansministeren. Det er jo helt tydeligt, at her har man to forskellige opfattelser af, hvordan der skal føres økonomisk politik her i landet.

Det er også klart, at det radikale venstre selvfølgelig ikke bryder sig meget om fremskridtspartiet. Jeg kan sige, at det er gensidigt, for vi er nervøse for, at man trækker socialdemokratiet ind i et samarbejde, der ødelægger dansk økonomi. Men jeg kan ikke forstå, at hr. Niels Helveg Petersen ikke kan se bort fra denne antipati imod et parti, hvis stemmer er nødvendige. Det er jo ganske

enkelt nødvendigt for at føre en fortsat fornuftig økonomisk politik her i landet, at vi finder frem til en samarbejdsform. Det kan ikke lade sig gøre med socialdemokratiet. Det er næsten for morsomt at høre, at nu prøver hr. Niels Helveg Petersen at få socialdemokratiet til at stemme for under henvisning til, at nu er der parlamentarisk flertal bag regeringen. Ja, det er der i denne situation, men det er da ikke til at bygge på, hr. Niels Helveg Petersen.

Vi har en hr. Preben Lange, som er blevet træt af at sidde i SFs gruppe, og som er flyttet over til den socialdemokratiske gruppe, for dér var bøfferne større end hos SF. Og så har vi hr. Steenholdt, som blev fornærmet, for nu kom der lige pludselig et nyt medlem i den socialdemokratiske gruppe fra Grønland; ham ville han ikke sidde sammen med, og så flyttede han over til den borgerlige gruppe. Dermed skabte man pludselig det parlamentariske flertal for regeringen. Sådanne konstellationer er jo uholdbare.

Hr. Breckmanns indstilling til tingene, som jo er ret hårdtslående, synes jeg er glædelig. Men når hr. Breckmann opdager, at det radikale venstre har socialistiske tilbøjeligheder, ja, så er jeg ikke sikker på, at man skal regne med en sådan stemme ret længe.

Det er derfor af flere grunde nødvendigt, at man indleder et fornuftigt samarbejde med fremskridtspartiet. Jeg har også forstået, at selv om regeringen ikke denne gang har fået fremskridtspartiet på plads, som man så smukt udtrykker det, så er man dog indstillet på, at vi skal have brudt den antipati, der er imellem det radikale venstre og fremskridtspartiet – ene og alene af den grund, at vi har behov for at opnå nogle fornuftige økonomiske løsninger.

Jeg mener, at det mildt sagt er temmelig uforståeligt, at regeringen ikke i denne fase har forsøgt at få fremskridtspartiets stemmer til det finanslovsforslag, vi nu skal stemme om. Vi har vist vores gode vilje i forbindelse med ungdomspakken, vi har stemt for regeringens ændringsforslag, selv om vi for at sige det meget mildt ikke nærer de helt store forhåbninger om, at det skal få en lykkelig udgang; vi er bange for, at man holder en masse mennesker for nar. Men vi vil være positive, og vi vil gerne se fremad.

Jeg kan heller ikke lade være med at nævne, at økonomiministeren, som ikke længere

[Maisted]

er medlem af folketinget, i går i venstrepressen skrev en artikel, der stort set er gentaget af hr. Fogh Rasmussen, hvor han jo netop fremhæver, at hver dansk familie er gældsæt med 340.000 kr., og hvor han påpeger, at et samfund er ufrit, når man har en gældsætning af den størrelse, som vi har i Danmark. Jeg kan næsten ikke andet end udlede af en sådan artikel, at hvis økonomiministeren havde haft stemmeret i folketinget, så ville han have stemt imod dette finanslovsforslag, for dette finanslovsforslag fører til, at man i slutningen af 1980'erne i allerheldigste fald har en samlet gæld, der nærmer sig 700 mia kr., og man vil være ude af stand til at påbegynde den afbetaling, man fremhæver fra regeringens side er målet, hvis man ikke griber ind. Vi ønsker bestemt ikke, som hr. Niels Helveg Petersen har fremhævet, at gribe ind med giftskatter eller at lægge det private forbrug for had.

I den anledning vil jeg godt lige citere, hvad Industrirådets cheføkonom, Jørgen Hansen, udtalte i Berlingske Tidende 5. februar 1984:

»Det er ikke det private forbrug, der er skurken i dansk økonomi. Den beskedne stigning på 2 pct., der forudses fra 1983 til 1984, er kun lige akkurat stor nok til at bringe privatforbruget op over 1979-niveauet. Gennem de sidste fem år er det private forbrug kun vokset med 1 pct., mens det offentlige forbrug samtidig er steget med hele 13 pct. . . .

Det, der er brug for, er flere besparelser end dem, der allerede ligger i finanslovsforslaget for 1984. Men det skal være rigtige besparelser og ikke skatteforhøjelser, som vil ramme det private forbrug, som bestemt ikke er skurken i dansk økonomi.«

Jeg går ud fra, at hr. Niels Helveg Petersen erkender, at cheføkonom Jørgen Hansen fra Industrirådet har noget begreb om tingene og fremfører fornuftige argumenter for, at det altså ikke er den vej, man skal gå. Man skal gennemføre reelle offentlige besparelser. Når man gennemfører reelle offentlige besparelser, så er det jo ikke for at genere befolkningen; faktisk er målet at sikre, at vi får en reallønsfremgang, og at vi får nedsat udgiftsspiralen her i landet, sådan at man også på længere sigt kan lette skattetrykket.

Fremskridtspartiet stemmer også imod dette finanslovsforslag af en meget, meget klar

grund, som hr. Fogh Rasmussen i og for sig klart udtrykte. Han blev spurgt, om han ikke kunne fremlægge venstres politik. Nej, sagde hr. Fogh Rasmussen, det er ikke nødvendigt, for det, venstre vil, fremgår af finansloven. Men det, fremskridtspartiet vil, fremgår ikke af finansloven. Her er altså et klart, sagligt argument for at stemme imod finansloven fra fremskridtspartiets side. Hvorfor det? Jo, fordi skattetrykket er for højt. Det er jo ikke rigtigt, som hr. Fogh Rasmussen sagde, at der vil være en nulvækst i den offentlige sektor. Det kan godt være, det gælder for staten, men ikke samlet. Ser vi på stat, amter og kommuner under ét frem til 1987, vil denne regering lade antallet af offentligt ansatte vokse med 27.000. Det er altså en anden politik end den, fremskridtspatiet har stået for altid, og vi kan selvfølgelig slet ikke stemme for et lovforslag, vi overhovedet ingen indflydelse har på.

Desuden indeholder dette finanslovsforslag stadig væk en række kunstige jobskabelsesordninger ud over ungdomspakken, som vi ingen tillid har til. Tværtimod mener vi, at det virker fordyrende på omkostningerne for dansk erhvervsliv og derved forringer konkurrenceevnen, således at vi får mindsket antallet af arbejdspladser i de kommende år alene på grund af omkostningsbyrden.

Fremskridtspartiet ønsker, at man gennemfører en reduktion af antallet af offentligt ansatte, at man gennemfører en reduktion af de offentlige udgifter, ikke for at genere nogen, men for at føre disse midler over i den private sektor, således at det kan være til større gavn for den danske befolkning, for vi har den opfattelse, at kun igennem en aktivitet af betydelig størrelse i den private sektor kan vi sikre, at velfærdssamfundet kan bibeholdes.

Vi mener også af politiske grunde, at den offentlige sektor, der beslæglægges to tredjedele af alt, hvad vi producerer i det danske samfund, har vokset sig så stor, at den underminerer den enkelte borgers personlige frihed. Vi mener, at det danske samfund og de danske borgere ikke længere har et frit valg til at forme deres egen fremtid, deres egen skæbne, når man hvert år suger to tredjedele af alle skabte værdier over i de offentlige kasser. Vi vil også gerne fremhæve, at det er en total misforståelse, hvis man tror, at pengene forsvinder op i den blå luft, fordi de

[Maisted]

ikke bliver placeret i de offentlige kasser. Alt tyder på og har vist igennem tiderne, at en styrkelse af det private initiativ giver den størst mulige vækst i et samfund.

Vi kan altså ikke stemme for dette finanslovsforslag, som på væsentlige punkter ikke har betydet en bedring efter vor opfattelse. Men det betyder ikke, at vi automatisk og pr. tradition altid vil stemme imod finanslovsforslaget. Som jeg sagde indledningsvis: den dag hr. Niels Helveg Petersen og det radikale venstre vil opgive tanken om, at de kunne nå de samme mål ved et samarbejde med socialdemokratiet og den side i folketinget, den dag er der skabt en mulighed for, at vi kan føre realistiske forhandlinger sammen, hvor vi ser bort fra, hvad vi ellers synes om vore politiske holdninger indbyrdes. Da vil vi kunne nå et samarbejde, der kan strække sig flere år frem, og da vil man opdage, at fremskridtspartiet er til at stole på i et samarbejde, og at det altså ikke pr. automatik stemmer imod et finanslovsforslag. Men det forudsætter én ting, nemlig at det radikale venstre ikke fortsat blokerer for dette samarbejde og til stadighed forsøger at tvinge regeringspartierne i armene på socialdemokratiet. Det burde være klart, og det bliver det da forhåbentlig i løbet af den kommende tid, at en sådan løsning ikke gavner udviklingen i dansk økonomi eller for det danske samfund. Derfor bør det radikale venstre tage sin stilling op til overvejelse.

Fremskridtspartiet kan ikke stemme for dette finanslovsforslag.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg er nødt til at rette en lille misforståelse i hr. Maistedes indlæg. Hr. Maisted citerer mig for at have sagt, at venstre stemte for finansloven, fordi den var et udtryk for venstres politik, og i forlængelse af det sagde hr. Maisted, at da dette års finanslovsforslag ikke er udtryk for fremskridtspartiets politik, så har fremskridtspartiet al mulig grund til at stemme imod finanslovsforslaget. Jeg er nødt til at sige, at jeg har ikke udtalt mig, som hr. Maisted citerede. Jeg har ikke udtalt, at venstre stemmer for finanslovsforslaget, fordi det er udtryk for venstres politik. Jeg har rigtigt nok sagt, at dette års finanslovsforslag er et udtryk for venstres politik, som det også er

et udtryk for de øvrige regeringspartiers politik, og så føjede jeg til, at vi stemmer i øvrigt for finansloven. Jeg føjede yderligere til: som vi har gjort det siden 1894, for vi har som bekendt stemt for finanslove tidligere, hvor vi ikke i alle detaljer var enige. Vi stemmer altså også for i år, og i tilgift mener vi altså, at i år er finansloven også et udtryk for den politik, vi og de andre regeringspartier står for. Den lille nuance gør en hel del forskel i relation til hr. Maistedes begrundelse for, at fremskridtspartiet stemmer imod.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Lad mig gå lige til biddet og sige det ligegyldigt: jeg får det virkelig helt dårligt, når jeg hører de gentagne ideologiske tilsløringer, der kommer ud af munden på de borgerlige. De sagde det i valgkampen, og de siger det nu. Traveren er den samme, den går på denne melodi: tro da ikke, at vi synes, det er rart at beskære det daglige budget for syge, efterlønsmodtagere, enlige mødre, og hvad de alle sammen hedder – de mennesker, der bare bliver gjort til tal i en statistik – og så kommer det: men det er altså nødvendigt; nødvendighedens logik og lov tvinger os til at foretage disse indgreb, selv om vi slet ikke bryder os om det; disse indgreb er nødvendige, for at I, for at vi alle kan få det bedre om nogle år; tænk bare på jeres forgældede børn!

Men det er jo netop ikke nødvendighedens logik. Det er en logik, der bygger på, at det kapitalistiske økonomiske system skal have kunstigt åndedræt endnu en gang. Den gamle krikke skal fodres i håb om, at den kommer til at yde lidt mere. Men foderet skal den ikke selv betale, det skal alle vi andre, og især de, der har allermindst. De unge skal betale. De skal betale eksempelvis ved at arbejde på indslusningskontrakterne, som jeg allerede har påpeget det – et år uden løn, kun med en kursusgodtgørelse.

Erhvervslivet derimod skal fodres, så indtjeningen stiger. Ifølge regeringens mening, ifølge nødvendighedens logik, vil det betyde øgede investeringer og flere arbejdspladser – inden for den private sektor vel at mærke, for den offentlige skal beskæres. Antallet af offentligt ansatte skal reduceres med 1 pct. om året. Og oveni er det så finansministerens hensigt at indføre individuelle lønaftaler. Det

[Elisabeth Bruun Olesen]

er det, man på arbejdsmarkedet normalt kalder fedterøvstillæg.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Det er et udtryk, der ikke egner sig her fra talerstolen.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det kan godt ske, det ikke egner sig i pæn sprogbrug, men det er det, normale mennesker kalder det på arbejdsmarkedet.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Man kan ikke diskutere med formanden.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Undskyld.

Regeringen har flere gang hævdet – statsministeren har i alle tilfælde – at der kommer 20.000–25.000 nye arbejdspladser i den private sektor i 1984. Men hvordan ser regeringens venner i erhvervslivet egentlig på det? Det har fru Anne Grete Holmsgård allerede spurgt om én gang i dag, men jeg vil spørge igen. Jernets arbejdsgiverforening har jo i sit debatoplæg »Jernets Fremtid« skrevet, at de ikke forventer en faldende arbejdsløshed inden for Jernets område i 1980'erne, for de nyinvesteringer, de regner med, vil blive investeret i højautomatiseret teknologi, altså ikke i nye arbejdspladser. Men det vil de borgerlige ikke svare ligeud på. De vil ikke indrømme, at der også skal en arbejdstidsforkortelse til. Derfor kunne jeg godt tænke mig at gentage spørgsmålet.

Der er et sted, hvor vi godt kunne få en masse arbejdspladser, hvis vi altså ville. Det er inden for byfornyelsen. Her kunne der faktisk skabes virkelig nyttig og nødvendig beskæftigelse, men alligevel fastholder regeringen investeringerne på et niveau, der betyder, at forslumningen af de ældre boliger stadig tager til. Der vil ikke gå 15 år, men nok nærmere 80 år, før man er nået igennem de boliger, der skal under byfornyelse, med den takt, investeringerne har i øjeblikket.

I virkeligheden finder jeg Dansk Arbejdsgiverforening meget mere hæderlig. De siger da i det mindste tingene lige ud. De er ikke specielt sympatiske, men hæderlige er de da. Det er da en form for hæderlighed, når Hans Skov Christensen fra Dansk Arbejdsgiverforening lige ud siger, at folk skal altså ud af

A-kassesystemet, hvis de i lang tid er arbejdsløse. I A-kassesystemet er der nemlig kun plads for arbejdsmarkedets kerne, som det så smagfuldt hedder. Så kan man jo sætte sig ned og tænke på, om man hører til den kerne eller ej. Hvad med kvinderne? Hører vi til den kerne? Det gør vi nok ikke. Vores arbejdsløshed stiger og stiger. Som jeg også har sagt før, steg den 17 pct. fra oktober 1982 til oktober 1983, og den går stadig væk opad.

Erhvervslivets vilje og navnlig evne til at løse de meget alvorlige problemer med massearbejdsløshed og stigende ulighed kan naturligvis ligge på et meget lille sted. Det opfatter de selvfølgelig heller ikke som deres opgave. Det ville være en illusion at tro det. De opfatter det som deres opgave at øge profitten. Men man må da godt rose dem lidt. En vis form for selverkendelse, en vis form for taktisk overblik har de da i alle tilfælde. Det er jo derfor, direktøren for Dansk Arbejdsgiverforening, hr. Schade-Poulsen, har følt sig foranlediget til at indskærpe over for sine medlemmer, at nu skal man altså passe lidt på, nu skal man ikke udbetale alt for store udbyttet til aktionærerne lige op til overenskomsten, for så kunne det måske bliver sværere at opnå den samme ro på bagsmækken, som man desværre så ved sidste overenskomst.

Der må og skal andre ting til, hvis arbejdsløsheden skal væk. En arbejdstidsforkortelse er tvingende nødvendig, men det er ikke nok. Der må også en samfundsmæssig styring af investeringerne til. I dag styres det sådan, at samtlige omkostninger væltes over på befolkningen via skatterne. Jeg tænker her på arbejdsmiljøskaderne, arbejdsløshedsunderstøttelsen og ødelæggelsen af naturen gennem grove overtrædelser af miljøbestemmelserne.

Det sidste giver mig i øvrigt anledning til at spørge økonomiministeren eller måske finansministeren, om det slet ikke bekymrer dem, når Superfos, der, så vidt jeg har forstået, er en del af det erhvervsliv, der skal bringe os frelst ud af krisen, ifølge egne udsagn har så meget rod i deres ledelse, at de ikke kan finde ud af at læse og overholde bestemmelser om, hvad man skal gøre ved kemikalieaffald. Jeg vil for øvrigt godt sige, at jeg går ud fra, at de økonomiske ministre tror på, hvad Superfos' ledelse siger, og ikke som vi andre kun ved alt for godt, at overtrædel-

[Elisabeth Bruun Olesen]

sen af miljøbestemmelserne ganske enkelt skyldes, at det er en fed forretning at gøre det.

Hvad så med socialdemokratiet? Efter min mening har de gjort en noget ynkelig figur. Hvis man tog dem på tomandshånd, tror jeg såmænd heller ikke, de selv kunne påstå, at de har været et særlig ihærdigt og fint oppositionsparti. De har rendt i hælene på de borgerlige. Hvordan tror man egentlig, man kan gå til kamp imod konservatismen ved at løbe efter konservatismens skørt? Lad mig lige understrege, at jeg synes naturligvis, det er helt fint, hvis socialdemokratiet opstiller nogle genopretningskrav, de vil have gennemført: karensdag, dagpengeregulering, sygedagpenge, bistandslovens § 37, stk. 4. Alt det er meget, meget fint. Det har vi andre såmænd også selv stillet forslag om. Til gengæld kan vi ikke glemme og vil heller aldrig glemme, at det var en socialdemokratisk minister, der gennemførte sultecirkulæret, og at socialdemokraterne i oktober 1982 ikke ville love at gennemføre dyrtidsreguleringen, når de kom til magten igen. Det har de vel ikke skiftet mening om den dag i dag.

Man kan godt sige ét og herinde stå og agitere for ét, og når virkeligheden så presser sig på, så siger og gør man altså noget andet. Jeg vil godt igen hive den frem om karensdagen i Danmarks Radio, som socialdemokraterne har stemt imod skulle ud, så man var fri for karensdagen dér.

Til sidst vil jeg spørge: hvad vil socialdemokraterne egentlig gøre, når regeringen ikke har villet give dem det figenblad, de har bedt så mindeligt om? Vil man slikke sårene og udskyde en stillingtagen, eller vil man begynde at forstå, at der skal en stærk oppositionspolitik til? Vil man begynde at forstå, at det kun er, hvis der opbygges en styrke i arbejderklassen, i fagbevægelsen, at der kan ændres noget på tingene?

Arne Bjerregaard (KrF):

Da dette finanslovsforslag, som det nu foreligger, næsten er identisk med det forslag, som blev forkastet i december, finder jeg det ikke betimeligt at fremføre de samme argumenter nok en gang som ved finanslovsforslaget i december 1983, selv om situationen jo på visse måder er lidt anderledes end for et par måneder siden.

Dog bør det nok bemærkes, som det vel allerede fra visse sider er bemærket, at der er sket den væsentlige ændring i finanslovsforslaget, at der nu er afsat betydelig større midler til bekæmpelse af ungdomsarbejdsledsløsheden. Vi ved jo alle, at det har ligget de fleste herinde på sinde at få afsat midler dertil, fordi vi erkender, at det for de unge, som bliver arbejdsløse i længere tid, kan have både psykiske og fysiske virkninger mange år frem i tiden, og det er uheldigt såvel for dem selv som for dette samfunds gunstige udvikling i fremtiden.

Jeg er da enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at vi ikke har en koordination i samfundet over for bekæmpelse af ungdomsarbejdsledsløsheden, som vi ikke har det på så mange andre områder, fordi der er så mange forskellige instanser, som skal samordnes. Det gælder jo også herinde. Vi laver somme tider ting i det ene udvalg, som er i modstrid med de interesser, som man kunne have i et andet udvalg, og dermed kommer man til at modvirke det, som i grunden var intentionen. Således har vi det også her. Når både stat, amt, kommune og organisationer har med noget at gøre, så kniber det med koordinationen. Her mener jeg, vi må lægge os stærkere i selen for at skabe en koordination, så vi kan skabe muligheden for en fuldstændig beskæftigelse af de unge. Det kræver tiltag, og det kræver vilje, ikke blot i lokalsamfundene, men også herindefra, men jeg håber, det bliver muligt i fremtiden at få en bedre koordination.

Selve finanslovsforslaget er præget af den krisesituation, vi lever i. Var det ikke det, var det jo en eklatant mangel på hensyntagen til de faktiske kendsgerninger. Jeg erkender, at der kan være visse partier, der løber let hen over de faktiske kendsgerninger og mener, man overhovedet ikke behøver at tage hensyn til vores økonomiske problemer og de vestlige landes økonomiske problemer. Dem kan man nu ikke så let skøjte hen over. Dem er man nødt til at tage hensyn til, og dem er man nødt til at forme sin politik efter.

Jeg tror ikke, at der er ret mange herinde, der er i tvivl om, at alle de vesterlandske nationer står over for en udfordring og har stået over for en udfordring, der er af samme størrelsesorden, som den var i 1930'erne, og der var vel også mange herinde og mange i vort samfund i øvrigt, som havde en vis be-

[Arne Bjerregaard]

grundet frygt for, at landene ikke formåede at tackle de økonomiske problemer bedre, end man gjorde det i 1930'erne – med det til følge, som vi havde i 1930'erne, som jeg også har sagt før her, hvilket let kunne resultere i, at vi ikke kunne fastholde endelige videreudvikle det demokratiske samfundssystem. Men heldigvis er der da tegn på en vis opgang i den vestlige verdens økonomi. Dette virker afdæmpende på den tiltagende protektionisme, det virker afdæmpende på subsidiepolitikken, og dette i sig selv virker forstærkende på den økonomiske udvikling.

Når jeg siger dette, er det for at gøre det klart, at kristeligt folkeparti ikke ønsker at påstå, som man undertiden kan høre, at vi isoleret kan løse vores økonomiske problemer herhjemme, således at vi om føje år måske kunne stå – nå ja, som et idealland med høj levestandard, fuld beskæftigelse, handelsoverskud osv., medens de andre stadig væk var på et lavere økonomisk niveau. Dette er ikke muligt, det lader sig ikke gøre, det er en utopisk tanke, og det er at stikke folk blå i øjnene at ville påstå, at det er muligt, at Danmark skulle kunne løfte sig selv meget op over de andre nationer, vi er i nær tilknytning til handelsmæssigt.

Beklageligt er det kun, at en verden med en så udviklet teknik som den, vi har i vesterlandene med avancerede kommunikationssystemer og meget andet, ryger ind i en alvorlig økonomisk krise, blot fordi visse olielande på visse tidspunkter lader deres prvenu af olieprisforhøjelsen udgå af det økonomiske kredsløb. For det er faktisk det, der er kendsgerningen for hele den vestlige verden. Det tyder på væsentlige mangler i vores kommunikationssystem i den vestlige verden, det tyder på mangel på fleksibilitet, omstillingsevne, i hele den vestlige verden og i de enkelte nationer. Man må jo nok sige, at intet som helst i den økonomiske nedtur, som vi har været igennem i de sidste 10 år, var betinget af noget som helst i verden i øvrigt, det var kun betinget af mangel på omstillingsevne.

Når vi beskæftiger os med finanslove osv., må vi også beskæftige os med de store linjer, de internationale linjer, de globale udviklingslinjer og ikke bare beskæftige os med vores lille, snævre andegård, for den kan vi ikke løsrive fra sammenhængen med verden omkring os. Det er klart, at vi er afhængige

af verden omkring os, hvor der er krisetilstand. Derfor kan man ikke påstå, at nogen bestemt har skabt krisetilstanden her i Danmark. Den er selvfølgelig en følge også af krisen ude omkring. At den er så slem, som den er, er måske også en følge af, at vi ikke har ført den rette politik på de rette tidspunkter. Men det er da klart, at selv om der er krisetilstand overalt i verden, har vi pligt til herhjemme at sørge for at udnytte de nationale muligheder, de muligheder, vi nu har på de givne tidspunkter, og lade dem komme til udtryk bl.a. i en finanslov.

Regeringens politik har sammen med – det må vi selvfølgelig også sige – heldige konjunkturudviklinger i landene udenfor givet positive resultater, har givet tro på fremtiden, har givet tro på, at der er en mulighed for, at vi, ikke blot ved egen hjælp, men også ved hjælp fra og samarbejde med andre lande omkring os, har mulighed for at komme ud af den økonomiske krise. Men enhver anstændig analytiker af den økonomiske situation må da sige: det lader sig ikke gøre på 2-3-4 år, det varer 10-15 år for os igen at stå som en gældfri nation, det lykkes ikke på nogle ganske få år.

Enhver ved, at på trods af store besparelser, på trods af indkomstpolitik og på trods af alt det andet, vi gennemfører af forskellige indgreb, vil der stadig fremover i flere år være underskud på underskud på mange milliarder kroner. Det underskud, vi har i år, som såmænd er stort nok, og som kunne have været større, hvis vi ikke havde gjort noget, skal igen forrentes til næste år, og blot den forrentning vil på næste års finanslov kræve nye besparelser eller nye indtægter. Sådan kan vi fortsætte. Derfor er vi selvfølgelig nødt til at bremse op så meget, som det er muligt, uden at skade den sociale balance og uden at gå ind i disse mægtige nedskæringer, som man vil fra fremskridtspartiets side, og som ødelægger mere, end de opbygger.

Det ved også socialdemokratiet. Socialdemokratiet ved, at det er nødvendigt at føre en stram politik, som det også tidligere har fremlagt, og derfor forstår jeg ikke socialdemokratiet, forstår ikke, at socialdemokratiet ikke vil medvirke, forstår ikke, at socialdemokratiet vil sætte sig udenfor, når socialdemokratiet – såvel som vi – ved, at hvis udviklingen fortsatte, uden at vi foretog nogle ind-

[Arne Bjerregaard]

greb, så ville vi i 1990 skulle betale 250-300 mill. kr. om dagen i renter.

Derfor forstår jeg ikke, at socialdemokratiet ikke vil erkende, at tiden ikke er inde til den demonstrationspolitik, ikke vil erkende, at krisen er større og dybere, end befolkningen ved, og at situationen faktisk kræver, at et bredt flertal i folketinget vil gøre nye tiltag, vil lave nye reformer, nødvendige reformer, som kun lader sig gennemføre med et bredt flertal. For hvis man ikke har dette brede befolkningsunderlag for dem, der skal vedtage de nødvendige store ændringer herinde i fremtiden, så lader de sig ikke gennemføre, og så lykkes det os ikke på længere sigt at klare de økonomiske problemer. Det er den udfordring, der bl.a. er til socialdemokratiet om samarbejde herinde.

Selv om jeg meget må beklage socialdemokraternes indstilling, socialdemokraternes stillingtagen, må jeg vel have grund til at tyde deres nye stilling til finanslovsforslaget sådan, at de er mere positive, end de var for to måneder siden, at de er på vej, at de bevæger sig frem mod et mere konstruktivt samarbejde, på vej til at medvirke til udformning af den politik, som er nødvendig, og som ikke bliver så let i de kommende år.

Selv om jeg ikke noksom kan beklage den skillelinje, som er skabt med socialdemokratiets holdning, så håber jeg altså stadig væk, at det sidste bliver tilfældet, og jeg håber, som der er sagt fra anden side, at når nu smudset har lagt sig om finansloven, så kan vi komme ind i et mere konstruktivt samarbejde om væsentlige ting her i folketinget.

Lad mig slutte med at sige, at kristeligt folkeparti selvfølgelig stemmer for finanslovsforslaget.

Knud Østergaard (KF):

Det er helt naturligt, at en væsentlig del af denne debat har drejet sig om de store ting, der bekymrer alle her i salen: om ungdomsarbejdsløsheden og om valutaunderskuddet og om underskuddet på statsbudgettet.

Sådan var det ikke i formiddags, da man diskuterede ændringsforslagene. Da drejede en meget væsentlig del af debatten sig om nedlæggelse af Ranum seminarium. Jeg forstår godt den kommune, og det blev belyst tydeligt i formiddags. Jeg forstår også godt de folketingsmedlemmer, som er valgt i dette

område, uanset hvilket parti de tilhører. Det er både deres ret og deres pligt at slås for den egn, der har betroet dem deres plads her i folketingssalen.

Men der kommer jo et tidspunkt, hvor folketinget og regeringen skal bære ansvar, og hvor vi må påtage os også de ubehagelige ting. Det havde været mit håb, at man havde gjort det i fællesskab. Det havde været mit håb, at de partier, der skrev betænkningen i enighed, alle havde stemt sammen med regeringen.

Vi havde først i formiddags lejlighed til at drøfte i vor gruppe det problem, der var opstået i løbet af i går og i løbet af i dag. Det er ikke sådan, at industriministeren, fru Jette Thomsen eller hr. Ahlmann-Ohlsen har andre følelser for Ranum statsseminarium end andre. Det er heller ikke sådan, at den konservative amtsformand ikke forstår det problem. Men vi har gennem vor fælles afgivelse af stemme sammen med regeringen ønsket at markere, at vi ville tage et ansvar, også selv om det kunne gøre ondt på nogle af os.

Jeg siger det, fordi jeg er helt overbevist om, at vi kommer i masser af tilsvarende situationer i den kommende tid. Da vil jeg bede også medlemmer af andre partier i opposition og i regering om at tænke over det. Nu har vi givet udtryk for det synspunkt, der er vort.

(Kort bemærkning).

Povl Brøndsted (V):

Det har altid været god skik, at et medlem på et tidligt tidspunkt, når en sag behandles, kan forbeholde sig sin stilling. I hvert fald i vort parti er det sådan, at det er tilladt at tage et forbehold. Det har været gjort, og det har været sagt helt åbent. Det synes jeg ikke nogen skal klandres for.

Preben Lange (S):

Som jeg har omtalt under dette tings åbningsdebat, har det for mit parti været særlig afgørende, om man med den nye finanslov havde kunnet fjerne den forhøjelse af olieprisen på 15 øre pr. l, som blev pålagt os af ministeren for Grønland, umiddelbart efter at valget blev udskrevet.

Jeg sagde det dengang, og jeg må gentage det her: prisstigninger i Grønland netop nu på energi, på olie - med den følgende afsmit-

[Preben Lange]

ning på andre områder – forstærker de skadelige virkninger, som de katastrofale isvintrere har kastet os ud i. Det fryser i denne tid 30–40° i Grønland. Det er tredje år i træk, vi oplever en ekstraordinært hård isvinter. Frostgraderne skelner ikke mellem velstående og mindrebemidlede. Alle kategorier rammes hårdt via de merudgifter, der følger af prisstigningerne på fyringsolie. Enhver må kunne forstå, at det netop i den situation er de mindrebemidlede, dvs. arbejderne, hvis fabrik er lukket på grund af isen, fiskerne, som ikke kan sejle ud at fiske, og alle de andre, der har indtægter, der under normale forhold rækker lige til dagen og vejen, som nu belægges med ekstraudgifter som en dobbelt straf.

Mit landsstyre har ført forhandlinger med Grønlandsministeren om dette problem. Vi har herunder påpeget en række mærkværdigheder netop ved statens beregninger af olieprisernes resultater. Det ligger sådan, at Grønlands hjemmestyre ikke blev sat ind i Grønlandsministerens baggrundstal fra KGH for disse beregninger. Faktisk har det været umuligt for landsstyret at formå Grønlandsministeriet til at give hjemmestyret de kalkulationer, der ligger til grund for den af ministeren påståede nødvendighed af disse prisforhøjelser fra januar, hvoraf olieprisen kun er en del.

Desuagtet har landsstyret på en pæn og redelig måde presset på for at tilvejebringe de omtalte kalkulationer, ikke fordi vi ikke stoler på vore egne beregninger, som vi i øvrigt helt frivilligt har stillet til Grønlandsministeriets rådighed, nej, når vi har presset på for at få ministeriets kalkulationer i hænde, så er det, fordi vi til enhver tid går ind for et godt samarbejde med gensidig respekt for aftalerne. Dette indebærer, at man arbejder ud fra samme oplysninger og samme kalkulationer.

Nu har vi endelig fået det baggrundsmateriale, som vi har presset på for at få. Dette materiale viser, at vi hele tiden har haft ret i, at den gennemførte olieprisforhøjelse er unødvendig. Men vi har f.eks. fået at vide, at ministeriet har udregnet en prisstigning på 10 øre pr. l til dækning af en aftalt besparelse på 10 mill. kr. Heroverfor står imidlertid, at det årlige salg af olie i Grønland udgør godt 180.000 t, hvilket betyder, at 10 øre pr. l sva-

rer til 18 mill. kr. og ikke til 10 mill. kr. som anført af Grønlandsministeriet.

Nu vel, der er altså i første omgang budgetteret 10 mill. kr. forkert på finansloven. De vil komme til at mangle på grund af uforudseenhed hos budgetlæggerne; men det kan vel ikke medføre, at der skal indføres en helt ny slags matematik eller moderne mængdelære, bare fordi det er Grønland, vi taler om. En stigning på 10 øre på 180.000 m³ olie skulle ifølge normale beregningsmetoder give 18 mill. kr. og ikke 10 mill. kr. Og en stigning på 15 øre giver ikke 15 mill. kr., men 27 mill. kr.

Men for os er det næste nærliggende spørgsmål: hvad skal de overskydende millioner bruges til? Det er vel nærliggende at antage, at de frysende oliebrugere i vores isramte land nu skal yde et bidrag til KGHs produktionssektors underskud. Det er nærliggende i en tid, hvor vi netop forhandler produktions- og eksportsektorens overtagelse, fordi en sådan nedbringelse ville medføre nedsatte tilskud til disse sektorer lige netop ved overtagelsen, og aftalen er, at staten hverken må tjene eller tabe på overdragelsen af KGHs område til hjemmestyret. Altså skal det tilskud, der fastsattes ud fra f.eks. produktionssektorens behov, følge med overtagelsen, og hvis disse behov nu gøres kunstigt lave lige før overtagelsen, så overtager vi en forretning, som ikke reelt afspejler de faktiske produktionsforhold.

Vi vil gerne understrege, at dette vil være i direkte modstrid med hjemmestyreordningens principper. Vores landsstyre har fået afslag på anmodningerne til Grønlandsministeren om fjernelse af disse prisstigninger. Vi må derfor ud fra det her sagte betragte disse stigninger som en ekstra beskatning af den grønlandske befolkning, der oven i købet ikke i denne tid har en levende chance for at spare på olieforbruget, og dette skal lægges oven i de øvrige prisstigninger og forhøjelser på Atlantfragten.

Jeg skal i den sammenhæng ikke undlade at bemærke, at skatte- og afgiftsområdet fuldt ud er et hjemmestyreanliggende, og en sådan beskatning, som disse olieprisstigninger reelt udgør, er i den sammenhæng interessant set fra et rent formelt synspunkt. Er det ikke i virkeligheden en beskatning, ministeren her har foretaget? Og er det ikke på kanten af hjemmestyreløven?

[Preben Lange]

Nu vel, under alle omstændigheder må jeg konstatere, at vi ikke har kunnet formå ministeren til at fjerne disse stigninger på trods af en aftale af 5. juni 1983, hvori det hedder, at alle sådanne stigninger ikke alene skal aftales med os, men også være sagligt begrundede. Vi finder ikke denne aftale overholdt i denne sammenhæng, men vi så endnu hellere, at vores landsmænd midt i en situation, der kun kan betegnes som en naturkatastrofe, ikke skulle belægges med dobbelt straf.

Vi vil gerne opfordre tinget til at tilkendegive over for regeringen, at olieprisstigningerne i Grønland fjernes eller i det mindste reduceres, i det omfang det kan dokumenteres, at de helt eller delvis er uden for de aftalte nødvendige besparelser.

Generelt om finanslovsforslaget vil jeg sige, at hele hjemmestyrets planlægning af vores økonomi hovedsagelig bygger på det danske finanslovsforslag. Dette har under den nuværende regering medført store vanskeligheder, fordi finanslovens angivelser har vist sig at være meget upræcise. Eksempelvis angives stigningen i fragtraterne på Atlantrafikken til 5 pct., medens de faktisk gennemførte stigninger udgør 18,3 pct. På teleområdet angives en vækst på 15 pct. i forbruget, men i det reviderede budget nedsættes forventningerne til 7,5 pct.

Hele revisionen af finanslovens forudsætninger finder først sted på et tidspunkt, hvor hjemmestyrets finanslov allerede er vedtaget af landstinget. Bloktilskuddet ændres med kort varsel; mindre end 2 måneder efter bloktilskudsforhandlingernes afslutning nedskæres det med 5 pct. eller 32,8 mill. kr., samtidig med at bloktilskuddets købekraft forringes som følge af, at reguleringerne bygger på stigningerne i ministeriet for Grønlands forbrugstal, der næppe er fuldt ud relaterede til prisudviklingen i Grønland.

Endelig sker nedskæringerne i statens økonomiske rammer også med meget kort varsel. Disse nedskæringer rammer indirekte den grønlandske landskasse i form af større arbejdsløshed og dermed større sociale ydelser, der betales af hjemmestyret. Under sådanne omstændigheder er det meget vanskeligt at lave en holdbar økonomisk politik i Grønland.

Vi har fra mit partis side ikke ønsket den kraftige nedskæringspolitik, som dette finanslovsforslag er udtryk for også på vores

område. Vi håber, at det samarbejde, som landsstyret har taget initiativ til, og som er aftalt nu mellem hjemmestyret og ministeriet for Grønland om en embedsmandsgruppe, der skal behandle sagsgangen netop på det økonomiske område, vil bære frugt og afhjælpe den misstemning i rigsfællesskabet, som er opstået i den senere tid.

Men indtil da må jeg sige, at sporene skræmmer, og at vi ikke føler os særlig trygge for vores økonomi. Der har været en tendens til hurtige og ensidige danske beslutninger, som har væltet vores økonomiske planlægning. Vi håber ikke, at dette fortsætter.

I øvrigt har jeg bemærket, at vores kollega fra Færøerne hr. Breckmann flere gange understregede vigtigheden af at bekæmpe socialismens ulykker i verden. Som repræsentant for Grønland må jeg understrege, at vi har bemærket disse udtalelser også i Grønland, og i den forbindelse vil jeg sige til hr. Breckmann: selv om vi er nogle stykker, der er socialister i Grønland, så forestiller vi os aldrig at bekæmpe hr. Breckmanns parti så meget, at vi lukker for al fisk til Færøerne og til vore færøske venner. Vi er venner med mange færinger, men hvis stemningen på Færøerne er repræsenteret af hr. Breckmann, må jeg beklage det meget på vore færøske venners vegne.

Med disse bemærkninger skal jeg oplyse, at jeg ikke kan medvirke til dette finanslovsforslags gennemførelse.

Formanden:

Inden vi går i gang med ministersvarene, skal jeg give medlemmerne den oplysning, at jeg i øjeblikket ikke har nogen planer om at lave spisepause, men jeg forbeholder mig ret til at ændre denne holdning senere.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Hr. Preben Langes ord var mange, og de var også ganske barske, men der var dog én ting, vi kan være enige om, og det er, at den misstemning, som hr. Preben Lange kaldte det, bør fjernes, men den bør fjernes på den baggrund, at samarbejdet mellem Grønlands hjemmestyre og rigsmyndighederne er sådan, at en del af kompetencen er Grønlands, en del af kompetencen er rigsmyndighedernes. Når vi arbejder sammen, skal vi have en så god dialog som overhovedet muligt, men på

[Ministeren for Grønland]

et eller andet tidspunkt i en sådan dialog må der træffes en beslutning, og det er altså den ansvarlige minister, der træffer denne beslutning; man er ikke minister for at være populær, men for at leve op til det budget, der her er tale om.

Men så til det konkrete. Uden at blive alt for teknisk vil jeg sige, at det, der bekymrede hr. Preben Lange mest, var nogle fragtførhøjelser fra 1. januar 1984 plus nogle olieprisforhøjelser. Om det skal jeg gøre to bemærkninger: vi gav naturligvis det grønlandske landsstyre oplysninger i forbindelse med dette og forhandlede længe, men det var nødvendigt, at der blev truffet en beslutning pr. 1. januar 1984, fordi man i Grønland har en bedre overenskomst, hvor man har bevaret dyrtidsreguleringen efter at have nulstillet pristallet pr. 1. januar. Det er min opgave at overholde Grønlandsbudgettet, og det måtte altså ske på denne måde.

Specielt var hr. Preben Lange utilfreds med olieprisforhøjelserne. Jeg vil gerne give tilsagn om, at jeg da øjeblikkelig ville fjerne de olieprisforhøjelser under den forudsætning, at man kunne finde alternative besparelser. Alle kalkulationer er givet til landsstyret, og tilbuddet om at fjerne disse olieprisforhøjelser mod alternative besparelser er også givet. De 10 af de 15 øre, der er tale om, blev aftalt den 5. juni 1983 med landsstyret, hvor vi aftalte, at 10 af de i alt meget berømte 95 mill. kr.s besparelse skulle klares ved denne olieprisforhøjelse. Derudover har vi i vores olieprisberegninger kalkuleret med en dollarkurs på 8,50 kr., og det er ikke realistisk. Vi må nok imødesee, at der i slutningen af året kan komme yderligere olieprisforhøjelser.

Det er altså ikke muligt at finde ekstra bevillinger. Jeg er overordentlig villig til at diskutere med det grønlandske landsstyre, om det er hensigtsmæssigt at finde alternative besparelser, men det har ikke været muligt at finde sådanne indtil nu.

Jeg håber altså, at dialogen kan fortsætte, men jeg skal ikke lægge skjul på, at det er nødvendigt en gang imellem at tage også en upopulær beslutning, og dér ligger ansvaret altså på dette område hos rigsmyndighederne.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Hr. Svend Auken sagde om regeringens ungdomsplan, at den havde løse konturer, at den var helt utilstrækkelig. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at konturerne jo ikke var mere løse, end at socialdemokratiet var klar til at indgå forlig med regeringen om denne plan – det var jo ikke den plan, det bristede på, det var finanseringen – og den var heller ikke mere utilstrækkelig, end at jeg fik svaret på alle de spørgsmål, der blev stillet. Når man siger, det var løst – det har jeg også hørt den tidligere statsminister sige – må jeg sige, at det ikke lykkedes de socialdemokratiske forhandlere at forklare os, hvori det løse bestod; det blev i hvert fald ikke fældet ned på papiret, så jeg kunne gå over i ministeriet og udforme svar på disse spørgsmål.

Men problemet er måske snarere, at de socialdemokratiske forhandlere er lidt nervøse, fordi det ikke er dem, der nu har regeringsmagten, og derfor er de lidt nervøse for, hvad vi nu gør, når vi skal administrere det. Jeg vil gerne prøve at dæmpe denne nervøsitet ved at erklære, at jeg i administrationen af denne ungdomspakke vil gøre alt, hvad jeg kan for, at også socialdemokratiet kan være tilfreds med det, der foregår. Jeg ønsker størst mulig og bredest mulig opbakning bag de mange foranstaltninger, der nu skal sættes i værk. Det ønsker jeg bl.a., fordi vi gerne skulle have begge arbejdsmarkedets parter til at arbejde med på den store opgave, der ligger foran.

Må jeg så til slut til dette med den negative og positive parlamentarisme føje et enkelt ord. Det var mig, der rejste den debat i Politiken. Jeg påstod, at hvis alle gjorde som socialdemokraterne, altså betragtede finansloven som et tillidsvotum til den til enhver tid siddende regering, havde vi dermed ændret den danske forfatning. Derefter kan man kun have regeringer, som kan få et aktivt tillidsvotum i folketinget, og det ville være en nyskabelse. Det glæder mig, at vi slipper for at få denne debat nu, hvor den for de næste par år er blevet uaktuel.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg vil gerne på regeringens vegne takke for den forholdsvis positive og udramatiske drøftelse, der har været her ved tredjebehandlingen af finanslovsforslaget, som det nu

[Finansministeren]

foreligger, efter at vi har stemt om ændringsforslagene.

I den sammenhæng vil jeg gerne rette en tak til finansudvalgets medlemmer for, at de så beredvilligt og i fælles interesse har tilrettelagt arbejdet med finanslovforslaget efter valget således, at vi så hurtigt som muligt kunne få vedtaget finansloven, og at man på det grundlag kunne komme i gang med arbejdet dér, hvor det har måttet gå i stå på grund af manglende bevillinger og på grund af manglende stillingsbesættelser.

Debatten i dag har jo været præget bl.a. af de drøftelser om ungdomsledigheden, som har fundet sted mellem regeringen og partierne. Vi glæder os i regeringen over, at der på trods af den politiske uenighed mere generelt ved afstemningen kunne samles et meget stort flertal for en tilslutning til indsatsen mod de unges ledighed.

Vi er også helt enige med hr. Niels Helveg Petersen, når han i sit indlæg her tidligere på eftermiddagen understregede, at der jo er et arbejde, som skal føres videre, ikke mindst ude i amter og kommuner, og jeg kan her bekræfte, at indenrigsministeren allerede har inviteret de kommunale repræsentanter for sammen med dem i morgen at drøfte disse vigtige problemer.

Jeg synes også, vi alle kan glæde os over, at det nu lykkes i 1984 at få tilvejebragt et samlet udbud af ungdomsuddannelsespladser på 145.000. Vi skal såmænd kun to år tilbage, nemlig til 1982, for at finde et meget mindre tal; dengang var der kun 118.000 pladser. Det er altså en tilvækst på 27.000 pladser i løbet af kun to år. Det er den største indsats, der nogen sinde er gennemført for at udvide det danske undervisningsmaskineri, og det er den største indsats, der på noget tidspunkt, siden den økonomiske krise begyndte i 1974-75, er gjort over for de unges ledighedsproblemer. Lad os alle glæde os over det på trods af uenighederne.

Hr. Svend Auken gjorde nogle bemærkninger om socialdemokratiets holdning. Det var jo et meget engageret og dramatiseret indlæg, som hr. Svend Auken sin natur tro fandt anledning til at aflevere i dag. Jeg kunne godt komme med en række polemiske bemærkninger, men jeg vil dog indskrænke mig til to, for de to er i hvert fald nødvendige.

Hr. Svend Auken brugte det udtryk, at der var opstået kaos, og kastede et bebrejdende

blik ned på regeringsbænkene. Ja, der opstod da kaos, men det var minsandten ikke på grund af regeringens dispositioner. Regeringen disponerede jo helt naturligt efter, at socialdemokratiet i december ville forholde sig til finansloven, som det har gjort igennem mange, mange år.

Nej, der opstod kaos, fordi socialdemokratiet ændrede standpunkt, og det kaos fik jo så lov til at udvikle sig. Så kom der en lykkelig afslutning i den forstand, at regeringen fik styrket sit mandat ved folketingsvalget, og så havde vi i og for sig troet, at kaoset var blevet afblæst. Men jeg har da læst aviser og kan derfor konstatere, at der stadig er folketingsgrupper, hvor dette kaos ikke synes at være helt overstået endnu. Men der er ikke noget kaos her i folketingssalen, der er heller ikke noget kaos i regeringen, og det vil jo blive bekræftet, når vi ved afslutningen på denne debat konstaterer, at finanslovforslaget vedtages på helt regulær vis.

Hr. Svend Auken tog sig også den frihed af kalde regeringens holdning for opportunistisk. Jeg ved ikke, hvordan det skal forstås. Jeg ville definere opportuniste sådan, at det er den holdning, man anlægger, hvis man vælger sin holdning til en sag ikke ud fra et hensyn til sagen, men ud fra nogle andre hensyn, ud fra nogle snævre egoistiske betragtninger. Eksempelvis hvis man den ene dag stemmer for finansloven, fordi det passer én og passer i éns kram, den anden dag stemmer imod, fordi det er mere hensigtsmæssigt, og den tredje dag undlader at stemme. Det vil jeg kalde for en opportunistisk indstilling, men jeg ved ikke, om det var det, hr. Svend Auken tænkte på. Jeg har i hvert fald vanskeligt ved at se, hvor det opportunistiske hos regeringen har været, for vi har fra starten lagt vores finanslovforslag frem, og så har vi på helt normal vis søgt at få det gennemført.

Men jeg skal ikke dramatisere debatten, for det mener jeg ikke tiden er til, og i det hele taget blev de forhandlinger jo ikke ført for at få et finanslovsforlig, de blev ført for at opnå enighed om en indsats over for de unges ledighedsproblemer og for at se, om vi også kunne opnå enighed om nogle sociale forbedringer og om, hvordan man skulle finansiere det. Det må vi altså i dag med beklagelse konstatere at der ikke kunne opnås enighed om. Regeringen må altså nu selv

[Finansministeren]

fremsætte sine forslag, og det vil vi naturligvis gøre, og så må vi undersøge, om de kan samle flertal i folketinget.

Vi må kort sagt konstatere, at afstanden var for stor. Socialdemokratiet ønskede flere midler anvendt til det, der med et lidt mærkeligt udtryk kaldes social genopretning, og vi kunne heller ikke blive enige om, hvordan det hele skulle finansieres.

Selve finansieringen har jeg tidligere på dagen udtalt mig om; jeg skal bare her gentage – for jeg er ikke helt sikker på, at hr. Svend Auken var til stede, da vi havde debatten om ændringsforslagene i formiddags, hvor hr. Camre varetog de mere specielle ordførerfunktioner i forbindelse med lovforslaget – at grunden til, at regeringen ikke kunne acceptere en forhøjelse af selskabsskatten, var og er, at regeringen mener, det er et forkert signal at give til dansk erhvervsliv på et tidspunkt, hvor det er på vej ud af den dybeste krise siden 1930'erne, hvor det først nu kan begynde at konsolidere sig, kan begynde at afskrive mange års tab og kan begynde at afskrive dubiose fordringer.

At berøve dem en stigning i deres indtjening kan man gøre, hvis erhvervslivet gennem mange år har haft en god udvikling. I en situation, hvor der er fuld beskæftigelse, i en situation, hvor der er store investeringer, er det klart, at situationen vil være en anden, men sådan er det overhovedet ikke i dag.

Hr. Svend Auken stillede et spørgsmål til regeringens økonomiske politik videre frem, og det gjorde hr. Maisted jo også nogle bemærkninger om. Jeg kan ikke sige noget nyt, men jeg kan godt gentage, hvad regeringen har sagt om det spørgsmål.

For så vidt angår finanspolitikken og finanslovforslaget for 1985 har statsministeren som bekendt tilkendegivet, da det nyvalgte folketing trådte sammen – hvad jeg i øvrigt også på regeringens vegne sagde ved den lidt ulysaglige tredje behandling, hvor finanslovforslaget blev forkastet – at det er regeringens klare målsætning for udgiftspolitikken i 1985, at der ikke sker nogen stigning i udgifterne målt i faste priser, altså uændret udgiftsniveau bortset fra regulering for inflationen. Det er fortsat regeringens målsætning, når det drejer sig om finansloven.

Det stiller naturligvis nogle krav, det ved vi, af flere forskellige grunde. For det første er der nogle udgifter, som vokser af sig selv;

det kan ikke være anderledes. Eksempelvis når vi lever i et samfund, hvor der bliver stadig flere ældre, vokser de reelle udgifter til sociale pensioner.

Vi ved også, at der på andre områder er sat udviklinger i gang, som medfører stigende udgifter. Vi har vedtaget en forlængelse af barselorlovperioden, og det koster noget her i 1984, men det koster mindst dobbelt så meget i 1985, for dér gælder det hele året; og sådan kunne jeg blive ved.

Derfor kræver et uændret udgiftsniveau i sig selv, at der foretages omprioriteringer, og at der foretages, hvad man kunne kalde omstillinger af de midler, der er til rådighed.

Der er altså ikke tale om, at de offentlige udgifter skal gå ned. Det ved jeg godt der er nogle der ville synes var en god ting, men det er jo i sig selv ambitiøst, og det kunne man også argumentere meget for; som finansminister kunne jeg godt argumentere for, at de offentlige udgifter faktisk allerede nu er for høje – det gør jeg også en gang imellem – men selve det mål bare at holde dem uændret er ganske ambitiøst. Det kræver en meget stor indsats, og den er regeringen naturligvis allerede nu gået i gang med.

Opgaven er at finde ud af for det første: er der opgaver, som vi efterhånden ikke har så meget brug for udføres, så vi i stedet for kan sætte mere ind på de områder, hvor der vitterlig er et voksende behov?

For det andet: hvordan kan vi bruge vores ressourcer bedre ikke bare i staten, men også i amter og kommuner? Hvordan kan vi få mere for pengene, eller hvordan kan vi få det samme for et mindre beløb?

Det er sådan, vi er nødt til at formulere de spørgsmål, der skal findes svar på. Og det inviterer regeringen naturligvis hele folketinget til at medvirke til, sådan at et stort, bredt flertal, når vi når frem til finanslovsafstemningen i 1985, kan videreføre det arbejde, som i dag sættes i værk.

Fru Ingerlise Koefoed spurgte, om ikke nye besparelser ville føre til øget arbejdsløshed. Dér vil jeg gerne gentage, at det ikke er således, at regeringen over sin udgiftspolitik forudsætter en samlet reduktion af de statslige udgifter. Det, vi forudsætter, er, at de ikke vokser. Men vi skal også huske på, at vi, i samme omfang man lader de offentlige udgifter vokse reelt, af hensyn til vores balanceproblem er nødt til samtidig at reducere den

[Finansministeren]

private sektor. Det kan man beklage, men sådan forholder det sig.

Vi balancerer på en knivsæg for tiden, hvor det gælder om, at de forskellige elementer i økonomien arbejder synkront. Det er vigtigt, at der er en synkronisering af udviklingen i erhvervsinvesteringer, i eksportvækst og i det private og det offentlige forbrug. Hvis et eller flere af disse elementer enten udvikler sig for hurtigt eller for langsomt, så får skuden afdrift, og så kommer vi i en situation, hvor man ikke kommer uden om at foretage både finans- og pengepolitiske indgreb, og det ønsker regeringen at undgå, hvis vi kan gøre det ved i stedet at synkronisere tingene.

Derfor må jeg til fru Ingerlise Koefoed sige, at alternativet til at foretage en meget stærk styring af de offentlige udgifter er enorme skatte- og afgiftsforhøjelser, en vældig rentestigning og altså dermed fjernelse af et meget stort antal arbejdspladser i den private sektor; anderledes forholder det sig desværre ikke. Derfor vil nye besparelser ikke føre til ny arbejdsløshed; det behøver fru Ingerlise Koefoed ikke at være bekymret for. Ledigheden vil, hvis vi i øvrigt skal klare vores balanceproblemer, komme til at ligge på det niveau, som vi nu som samfund for tiden må acceptere.

Så anlagde fru Ingerlise Koefoed en interessant medicinsk eller nærmere kirurgisk betragtning: ja, hvis man kunne kigge ind i hovedet på de folk, som går ind for regeringens økonomiske politik. Sådan forstod jeg at tankegangen var.

Der er ikke tvivl om, at det ville være en helt ny og meget spændende oplevelse både for fru Ingerlise Koefoed og for hendes partifæller, så hvis det i øvrigt kan ske, uden at det fører til personlige men, stiller vi os meget gerne til disposition i regeringen, for vi er ikke i tvivl om, at man vil kunne lære vældig meget af det.

Hvis tilbuddet var gensidigt, er jeg derimod ikke sikker på, at vi i og for sig havde noget behov. Det er heller ikke sikkert, at vi kunne finde ret meget, men jeg synes i hvert fald, at det var tankevækkende.

På den baggrund er det klart, at regeringen vil fortsætte sit energiske arbejde for at oplyse om baggrunden for, at vi nu vedtager en finanslov, som samtidig er en videreførelse af den økonomiske genopretningspolitik.

Svend Auken (S):

Kun nogle ganske enkelte bemærkninger her ved afslutningen af debatten.

Den første, jeg skal gøre, er til hr. Erhard Jakobsen, som sagde på den inspirerende måde, hr. Erhard Jakobsen siger tingene på: vi vil også i CD have vores del af æren for den afvisende holdning, regeringen har vist over for socialdemokratiet.

O.k., hvis man mener, at der er en ære at dele, vil jeg gerne give centrum-demokraternes forholdsmæssige andel til hr. Erhard Jakobsen.

Men det, der er det interessante, er ikke et spørgsmål om, hvem der skal have del i æren. Det grundlæggende spørgsmål er, om der er noget at bryste sig af, om der er nogen ære knyttet til det.

Hvis ikke dette folketing har evne til at blive enige om så nærliggende opgaver som støtte til de mest udsatte grupper i vort samfund, har evne til at blive enige om en virkelig effektiv indsats over for ungdomsarbejdsløsheden, hvad er så den megen snak om samarbejde værd, og hvordan tror man så at man kan løse de mange problemer, det danske samfund vil komme til at stå over for i de kommende år?

Der er betydelig afstand, f.eks. i udenrigs- og sikkerhedspolitikken, mellem de holdninger, regeringen har givet udtryk for, og de holdninger, som et flertal her i folketinget har givet udtryk for. Det bliver vel ikke særlig nemt med den afvisende holdning, man indtager over for socialdemokratiske synspunkter, og som man er meget stolt af.

Jeg sagde ved åbningsdebatten, og jeg vil gerne gentage det i dag, at det ikke er godt for et lands indflydelse, at der om den slags vitale spørgsmål i forhold til udlandet ikke er bred enighed. Men denne afvisende holdning, som man altså er glad for at udvise over for socialdemokratiet, ja, hvad vil den have af virkninger på det område? Hvad vil virkningerne være på de svære spørgsmål, når nu regningen skal betales for den letsindige økonomiske politik, man har ført i relation til det private forbrug? Jeg tænker på Nationalbankdirektørens advarsel til os alle sammen, der viser faren ved det, regeringen har gjort, nemlig at satse på en kraftig opgang i det private forbrug.

[Svend Auken]

Eller hvordan med de opgaver, som finansministeren nævnte her til sidst omkring finansloven? Eller med problemerne omkring erhvervspolitikken, markedspolitikken og alle de andre spørgsmål?

Vi gik i gang med dette arbejde i det nylagte folketing med den klare holdning, at nok var der helt principielle grundforskelle mellem regeringspartierne og socialdemokratiet i udgangspunktet, når det gælder samfundssyn og menneskesyn, men der var samtidig et behov for – set ud fra problemernes omfang og set ud fra den parlamentariske situation i denne sal – at vi kom i gang med et samarbejde. Derfor gjorde vi fra vores side en virkelig kraftanstrengelse for at blive enige med regeringen. Så derfor mener vi ikke, at der er nogen ære at dele. Der er kun en skam at slås om.

Hr. Erhard Jakobsen sagde også, at bare den mindste ændring i overfladen i mindretalsregeringens politik ville være katastrofal. Ja men hvis det er indstillingen, hvis det er holdningen, så umuliggør det jo et samarbejde med socialdemokratiet. Vi klynker ikke over det. Vi konstaterer bare, at sådan er forholdene. Vi måtte i statsministeriet indse det. Efter mange dages meget besværlige forhandlinger måtte vi indse, at da det kom til stykket, og da det drejede sig om at gøre noget for regeringen, der var upopulært i forhold til dens egne, ja, så bristede mulighederne for samarbejde.

Jeg sagde i mit første indlæg og vil gerne gentage det, at jeg tror ikke, der er et menneske uden for denne sal, der er i tvivl om, at socialdemokratiet ville nå resultater i denne omgang, men det lykkedes altså ikke.

Undervisningsministeren var lidt ked af, at jeg sagde, at hans mange tal nærrede vi i socialdemokratiet ikke den helt store tillid til. Jeg tror, at hvis man tager notatet fra statsministeriet den 23. februar og ser den samtælling, der er sket dér, vil mange give mig ret.

Der er jo ikke 2.000 pladser i de omskolingstilbud, man nævner. Der er ikke 8.000 pladser i de ungdomsuddannelser og teknikeruddannelser, man stiller op. En række af positionerne med nye uddannelser er end ikke beskrevet med undervisningsplaner endnu. Der er ingen omtale af, at man skærer ¼ mia kr. af den offentlige jobskabelse. Og for så vidt angår lære- og praktikpladsprogram-

met, som jeg allerede i mit første indlæg glædede mig over at regeringen havde overtaget fra socialdemokratiet, er der stadig ingen konkretisering af, hvordan man vil nå dette mål.

Undervisningsministeren sagde – og det er jeg enig med ham i – at der er sket en vækst i antallet af uddannelsespladser siden 1982, og det er selvfølgelig en fælles ære for folketinget. Det har sin baggrund i den brede enighed, der var omkring martspakken i foråret 1982 om kraftigt forøgede bevillinger til udbygning af uddannelser, men også til princippet om bedre udnyttelse af kapaciteten, flere pladser, merindskrivning osv.

Problemet for os nu er imidlertid det, at selvfølgelig er der behov for flere uddannelsespladser – og det skal vi gøre meget for at opnå – men der er et stort uløst problem omkring lære- og praktikpladser. Der er et stort uløst problem omkring samarbejdet på det lokale plan om uddannelse og om arbejdsmarkedets foranstaltninger, som vi forsøgte at løse gennem en ungdomsgarantiordning, men den er desværre nu slået i stykker af regeringen.

Så vil jeg sige til finansministeren, at det, der har skabt problemerne omkring finanslovens behandling, mener jeg stammer fra den dag, da regeringen i det tidligere folketing bandt sig til fremskridtspartiet, bandt sig til et parti, som har et helt andet syn på det danske samfund, end trods alt det store flertal her i tinget har, et parti, som aldrig har stemt for finansloven, og som ikke ønsker at medvirke til, at vort samfund udvikler sig. Det er den ene forklaring.

Den anden forklaring er åbenbar for enhver: at regeringen ikke har ønsket hverken før eller efter valget at nå til realistiske løsninger med socialdemokratiet.

Så vil jeg til sidst sige, at finansministeren mener, det ville være et helt forkert signal at give erhvervslivet, hvis man gik ud og tog en beskeden del af de meget store overskud, som pengeinstitutter og virksomheder har haft i det forløbne år. Jeg er ikke enig. Jeg tror, at finansministeren undervurderer erhvervslivets vilje til i denne situation også at være med til at yde et bidrag. Og sandheden er jo, at man kunne være nået til en løsning med os ved blot en forhøjelse af selskabsskatten i 1984 med 3 pct. Det ønskede man ikke. I stedet har man sat trækprocenterne

[Svend Auken]

op, man har sat kontingentet til A-kasserne i vejret, man har øget takster, og hvad ved jeg. Men erhvervslivet, pengeinstitutterne osv. vil man ikke røre.

Jeg beklager meget, at den første fase af arbejdet i dette folketing er endt blindt. Lad os håbe, at kommende faser ikke ender tilsvarende blindt. Vi i socialdemokratiet har ikke megen tillid til regeringens forhandlingsvilje, og derfor må jeg sige, at hvis det ikke skal ende blindt næste gang, skal vi se beviser på bordet for, at man faktisk vil noget.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Der var en enkelt betragtning i hr. Svend Aukens indlæg, som oprigtig talt fik det til at gibbe lidt i mig. Jeg kan også godt sige, at det løb lidt koldt ned ad ryggen på mig, for det var da en hovedbetragtning, politisk.

Hr. Svend Auken spørger, hvordan det skal gå med samarbejdet om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik nu, hvor det viser sig, at regeringen og socialdemokratiet ikke har kunnet få et samarbejde om økonomien og finansloven. Sådan blev det sagt. Jeg hæftede mig ved, at hr. Svend Auken for nogle uger siden havde en lignende vurdering i Jyllands-Posten. Dengang sagde jeg til mig selv: åh, det er noget, han ikke rigtig har fået tænkt igennem. Det kan ske for enhver. Det skal vi ikke gøre for meget ud af. Det bliver næppe nogen sinde gentaget. Men det blev det altså i dag.

Er det virkelig sandt? Er det kommet dertil, at socialdemokratiets holdning til Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik skal afhænge af, om det lykkes at få etableret et samarbejde om økonomiske sager? Ja men man kan da ikke forstå det anderledes, og så er det altså, det løber mig koldt ned ad ryggen.

Vil det sige, at hvis socialdemokratiet ikke får de indrømmelser i den økonomiske politik, socialdemokratiet har lyst til hos regeringen og dens partier, så vil socialdemokratiet hævne sig på dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik? Sådan lød det. Har der nogen sinde her fra talerstolen lydt mage til opportunistme? Det kan jeg umuligt forestille mig.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Selvfølger er det ikke rigtigt, som statsministeren siger det, at vi kæder eksempelvis forhandlingerne om ungdomsarbejdsløshed og andre hjemlige spørgsmål sammen med spørgsmål om udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det er slet ikke det, der er pointen.

Det, der er pointen, er, at hvis hr. Erhard Jakobsen har ret i sin vurdering af regeringens holdning til socialdemokratiet, at bare den mindste ændring i overfladen i regeringens politik ville være katastrofal, er det simpelt hen umuligt på alle de store samarbejdsområder, der ligger foran os, at nå frem til enighed.

Jeg tror, at statsministeren, hvis han tænker sig om, vil kunne indse, at jeg har fuldstændig ret. Det går ikke med denne vi alene vide-politik. Man bliver nødt til at lytte, man bliver nødt til at give indrømmelser, man bliver nødt til at forhandle realistisk. Det gælder hjemlige spørgsmål, som det gælder de ydre spørgsmål.

Jeg vil gerne slutte med det, jeg har sagt, jeg havde nær sagt til ulidelighed: det er ikke godt for et lille land, f.eks. på udenrigs- og sikkerhedspolitikens område, at der ikke er fælles holdninger, men så kræver det selvfølgelig, at man viser imødekommenhed for at nå til et fælles resultat. Det er brugt som et eksempel, man kunne nævne andre eksempler, men jeg synes, dette eksempel er det klareste til at vise, at stædighed, fastholden ved synspunkter ikke altid – og slet ikke i disse situationer – er befordrende.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hvor mange hundrede millioner kroner koster det at få socialdemokratiet til at vende tilbage til gamle dages brede samarbejde om udenrigs- og sikkerhedspolitikken?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det koster ikke en krone, men kun, at statsministeren indser, at han ikke fra sin bänk kan diktere alt i dette folketing.

Fogh Rasmussen (V):

Hr. Svend Auken udtalte for lidt siden, at regeringens problemer med finansloven startede, da regeringen ensidigt bandt sig til fremskridtspartiet. Det er jo ikke sandt. Problemerne startede, da socialdemokratiet af

[Fogh Rasmussen]

uransagelige årsager skiftede opfattelse af, hvordan et ansvarligt parti bør forholde sig til en finanslov.

Under debatten før jul om afstemningen om finansloven konstaterede hr. Svend Auken, at regeringen jo ikke havde flertal for sin finanslov, fordi fremskridtspartiet stemte imod, og derfor sagde hr. Svend Auken – nu citerer jeg fra folketingets forhandlinger 1983–84, 1. samling sp. 3751:

»Derfor, når fremskridtspartiet stemmer imod finansloven, så er der ikke længere et parlamentarisk grundlag til stede for regeringen, så bliver det en afstemning for eller imod regeringen. Jeg er ked af at sige det, hr. statsminister, men i den afstemning er socialdemokratiet simpelt hen tvunget til at stemme imod.«

Det var hr. Svend Aukens begrundelse for socialdemokratiets stillingtagen før jul.

I dag er afstemningen om finansloven ikke en afstemning for eller imod regeringen; bl.a. ved hr. Svend Aukens hjælp er det i dag lykkedes at få det klarlagt. Derfor ville den logiske konsekvens af det, hr. Svend Auken sagde før jul, være, at socialdemokratiet i dag stemte ja til finansloven.

Jeg stillede i første runde et spørgsmål til hr. Svend Auken, som jeg ikke har fået svar på. Spørgsmålet lød: indebærer socialdemokratiets ændrede holdning til finansloven, at socialdemokratiet aldrig vil basere sig parlamentarisk på et parti, der på grund af modstand mod f.eks. forsvarsbevillingerne stemmer imod finansloven? Det spørgsmål har jeg ikke fået svar på fra hr. Svend Auken.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil gerne takke, fordi finansministeren var så venlig at give mig lov til at kigge ind i finansministerens og regeringens hjerner.

Jeg tror sådan set ikke, at det er nødvendigt, men jeg kunne godt lide at gøre det alligevel, for jeg ville egentlig gerne vide, om det kan være rigtigt, at de borgerlige partier nu om stunder har nogle hjerner, der går i præcis den samme langsommelige, traditionelle liberalistiske takt, som hjernerne gik i dengang ved århundredskiftet, så vidt man nu har læst i den politiske historie.

Jeg vil også godt gengælde invitationen og sige: værsgo, kig indenfor hos mig, meget gerne lige nu, for jeg forstår nemlig simpelt

hen ikke det svar, som finansministeren gav mig. Så vidt jeg har forstået, skal der spares 5-6 mia kr. på de offentlige udgifter, og det skulle der altså ikke komme arbejdsløshed ud af. Men hvis man sparede dem på den måde, at man opkrævede skatter og afgifter, ville det gå ud over det private erhvervsliv, og så ville der komme arbejdsløshed. Så vidt tror jeg nok at jeg har forstået det. Men kig indenfor og fortæl mig, om jeg misforstod!

Det, jeg ikke har fået svar på endnu, er: hvor skal de 6 mia kr. så findes henne? Hvor er det, de skal spares, sådan at der ikke kommer arbejdsløshed ud af det? Skal de findes på de offentlige udgifter, slår de jo meget langsomt igennem, og man sparer næppe 6 mia kr. ved bare at spare 6 mia kr.; så skal man spare meget mere.

Hvad vil det så trods alt betyde for beskæftigelsen, når man nu skal spare disse penge? Hvad vil det betyde på dagpengekontoen f.eks.?

Og så kunne jeg selvfølgelig også godt spørge, men det nytter ikke noget at spørge om det, for jeg kender svaret, men så vil jeg sige: er det nu alligevel ikke mærkeligt, at man aldrig vil prøve at hente pengene dér, hvor de vitterlig findes, at man aldrig vil gå ind på noget af det, som socialdemokratiet også har talt om i dag: at hente nogle penge på selskabsskatterne, hente nogle højere formueafgifter, afskaffe leasingfiduser og bruge nogle af de penge, som ligger i bankerne som overskud? Jeg ved godt, at finansministeren vil svare: ja men det vil jo gå ud over erhvervslivet, og det vil vi da ikke røre ved.

For mig at se ville det være en retfærdighedshandling over for alle de mange mennesker, der hidtil har måttet bære smerten ved regeringens besparelser. Sådan er jeg skruet sammen, sådan ser der ud inde i min hjerne. Værsgo, kig bare!

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Hr. Svend Auken havde stadig væk ikke tillid til de tal, der er opført i det 2 siders program, der er delt rundt i dag, og som er ungdomsprogrammet, som står tilbage efter de forhandlinger, der har været ført. Han nævnte de 2.000 pladser på disse omskolings-tilbud. De vil ikke blive reelle, siger han, de vil ikke blive fyldt. Det er ellers et godt tilbud. Man kan dér gå i to år og tage en kom-

[Undervisningsministeren]

petencegivende uddannelse på et støtteniveau, der ligger mere end dobbelt så højt som den maksimale sats for statens uddannelsesstøtte. Det skulle undre mig meget, om ikke det vil tiltrække nogle.

Og så siger han, at der heller ikke er garanti for, at tallet 8.000 pladser inden for ungdomsuddannelserne holder. Ja men det er jo netop på det punkt, vi har sat en ekstra sikkerhed ind, for usikkerheden beror selvfølgelig på disse lære- og praktikpladser. Her har vi jo sagt, at hvis ikke der dér sker et løft på mindst 7.000, så gør vi noget meget stærkt, så gør vi nemlig det, som bl.a. socialdemokraterne har foreslået at vi skal: så hæver vi AER-bidraget og bruger pengene til at lette lønudgiften for dem, der tager lærlinge og elever. Og det var altså de 7.000.

Dertil kommer så et par tusinde pladser på de videregående uddannelser og andre steder, så derfor synes jeg, at man da sjældent har set noget, der var mere sikkert. For det første er pengene sat af, og for det andet er der en klar plan for, hvad der gøres, hvis ikke målet nås med hensyn til lære- og praktikpladser. Mere sikkert kan det vel ikke være.

Bemærk, at da regeringen trådte til, lovede vi, at vi ville skaffe 10.000 ekstra uddannelsespladser. Det blev flere end 10.000. Før valget lovede vi, at vi ville skaffe 10.000 til i det følgende år. Nu ligger der et program her, som siger 16.000 til. Det er jo det, der er karakteristisk for denne regering, at den ene gang efter den anden overgår vi valglofterne, den ene gang efter den anden kommer finansministeren og siger: hov, det gik for resten meget bedre, end vi havde regnet med. Det er jo den melodi, vi har fået sat i gang, og som det er vigtigt at holde fast i.

Nu vel, det endte jo med skilsmisse i disse forhandlinger med socialdemokratiet, men tilbage blev altså et fællesbarn, nemlig ungdomsprogrammet, som jeg vil håbe der kan være samkvemsret til både for regeringen, for socialdemokratiet, for de radikale og for fremskridtspartiet, alle, som stemmer for det. Skulle vi ikke på trods af skilsmissen søge at få en god levemåde omkring dette fællesbarn, som vi har fælles samkvemsret til?

Finansministeren (Christophersen):

Jeg skylder fru Ingerlise Koefoed et kort svar.

Det, der bliver opgaven i 1985, er at forhindre statens udgifter i at vokse med 5-6 mia kr. Det er det, der er opgaven. De skal ikke skæres ned, men de skal heller ikke stige, og det er i sig selv et problem, fordi der er megen indbygget vækst i tingene. Det gælder altså om at bevare en situation, hvor det er den private sektor, der får væksten, og dér må jeg sige, at jeg finder, det er helt i strid med de faktiske forhold at hævde, at regeringen ikke har taget penge rundt omkring, også hos mennesker, der tjener mange penge.

Vi har accepteret og gennemført en pensions- eller realrentebeskatning. Man kan også se, at vi i dag lever med et højere skatteloft, end nogen anden regering har accepteret, 73 pct. Ikke engang en socialdemokratisk regering har villet acceptere noget sådant. Det, der er det afgørende for os, når vi taler om selskabsskatten, er, at det er midler, der ikke udloddes til forbrug. Det er midler, der bliver stående i virksomhederne og dermed skaber beskæftigelse og investeringer, og det er det, sagen drejer sig om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

(Foretaget på den i forretningsordenens § 35, stk. 3, angivne måde).

Lovforslaget

vedtoges med 79 stemmer mod 27 (SF, FP og VS); 48 (S) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 52:

*Forslag til lov om statsgaranti for obligati-
onsslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut.*
(Fremsat 15/2 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling